۷۸۶

ماشاء اللہ لا قوۃ الا باللہ

مثنوی نغز

المسمّٰی بہ

برگ سبز

من تصنیفات

عالی جناب معلّی القاب خان بہادر مولوی سیّد
احمد علی خان صاحب سب ڈویزنل افیسر
ضلع شاہ آباد

بہ اہتمام منشی محمد ظہور الحق استھانوی بہاری عظیم آبادی

در مطبع کلمِ اسٹار آف انڈیا آرہ طبع شد

سنہ ۱۹۱۷ء

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

ابتدائے ہر کلام و ہر سخن	باید از نامِ خدائے ذوالمنن
نُطق بخش و علم بخش و فضل بخش	جِسم بخش و روح بخش و عقل بخش
بے عدیل و بے نظیر و بے مثال	لاشریک و لایموت و لایزال
صانعے کو خیمۂ چرخِ کبود	کرد برپا بے طناب و بے عمود
قادرے کو خاکدانِ ارض را	بے ستون دارد مُعلّق در ہَوا
رازق و وَہاب و ربُّ المشرقین	خالِقِ کونین کہف الخافقین

کاشفِ ہمّ و ملاذِ کائنات	فارجِ غمّ و مغیثِ ممکنات
راحم و ذو المجد و ستّار العیوب	منعم و ذُو الجود و غفّار الذنوب
از عدم آرد یکے را در وجود	دیگرے را در فنا فگند زبود
لامکان و نیست زُو خالی مکان	بے قرین و نیستش باکس قران
گرچہ باشد از ہمہ خلقت بعید	باہمہ ہست اَقرب از حَبلُ الورید
عقلِ کُل در کُنہ او نا بُردہ راہ	کے رسد در قعر آن دریا نگاہ
حمد اُو گنجد نہ ذرّہ در دہان	مدح او آید نہ شمّہ از زبان
ذات اُو باشد بری از کیف و کم	سرنگون در وصف اُو ماندہ قلم

نعت حضرت سرور عالم محمّد مصطفےٰ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

از پسِ حمد و ثنائے کبریا	نعت را شایان بود خیر الورا

صاحبِ لولاک یعنی مصطفیٰؐ — خسروِ دین سرورِ ارض و سما
باعثِ بدوِ زمین و آسمان — علّتِ غائی خلق دو جہان
رحمۃٌ للعالمین ختمی مآب — آسمانِ داد و دین را آفتاب
افتخارِ انبیائے ماسلف — مقتدای اوصیائے ماخلف
اوّلِ ایشان علیؑ مرتضیٰؑ — تاجدارِ ھَل اتیٰ و لافتیٰ
نائبِ احمدؐ ولیِّ کردگار — ساقیِ کوثر قسیمِ خلد و نار
مقصدِ بلّغ مرادِ انّما — بازوئے پیغمبرؐ و دستِ خدا
دوّمین باشد حسنؑ روحی فداہ — نورِ یزدان افتخارِ ماسواہ
قبلۂ سوم حسینؑ پُر محن — شبلِ احمدؐ یادگارِ پنجتنؑ
کعبۂ چارم علیؑ ابن الحسینؑ — سیّدِ کونین میرِ خافقین

حضرتِ باقرؑ امامِ پنجمین — بحرِ علمِ اولین و آخرین

سادساً صادقؑ امینِ کبریا — حامیٔ حق حافظِ دینِ خدا

موسیِّ کاظمؑ وصیِّ ہفتمین — کوہِ حلم و ہادمِ بُنیادِ کین

ثامن ضامنؑ علیِّ باصفا — تاجدارِ مُلکِ تسلیم و رضا

از پسِ اُو حضرتِ والا تقیؑ — سرورِ عاشر امامِ ما نقیؑ

جانشینِ حضرتِ ہادی نقیؑ — کامل و عادل ذکی العسکریؑ

حجّتِ آخر سمیِّ مصطفٰےؐ — مہدیِّ دین قائمِ آلِ عبا

از من و از جملہ انس و جن مدام — باد بر یک یک ازایشان صد سلام

خواجگانِ کشورِ خلق و داد — خاصگانِ حضرتِ ربّ العباد

سالکانِ مسلکِ جود و عطا — رہروانِ جادۂ بذل و سخا

جملهٔ شان از جهان بودند زار
از متاع و مال آن کرده کنار

از برِ گیتی همه جسته فراق
زالِ دنیا را همه گفته طلاق

الحق احمد هست دنیا هم چنان
لائِق الفت نباشد این جهان

خطاب به نفس امّاره و مذمت دنیای ناکاره

ای که هستی مائل دنیای دُون
هیچ میدانی که شد حالت زبون

یاد داری هیچ از روزِ اَلَسْت
روح تو میثاق با خالق چه بست

آوخ آوخ ای دلِ دنیا پرست
سربسر آن عهد و پیمانت شکست

شیشهٔ عرفان تو درهم شکست
رشتهٔ ایقان تو برهم شکست

چشمهٔ عقلت زقیر آلوده شد
شیشهٔ قلبت ز زنگ آموده شد

از هوای آز و حرصِ دُنیوی
شمع عرفان تو گشته منطفی

هر دمے با بازیِ پرداختی　　کیسۂ ایمان خود در باختی

در ہمہ عمرت نمودی طاعتے　　سجدۂ معبود کردی ساعتے

دین بہ دنیائے دنی بفروختی　　دُر ز کف دادی خذف اندوختی

عمر را کردی تلف در جمع مال　　حیف غافل ماندی از فکرِ مآل

از عروسِ مرگ ماندی بے خبر　　زال دنیا را گرفتی تو بہ بر

در مذمت دنیا

چیست دنیا یک عجوزِ بیوفا　　جو فروشِ پُر دغا گندم نما

ظاہرش گُل باشد و باطن چو خار　　عشوہ اش باشد شعار و کین وثار

غمزہ اش در آستین دارد جفا　　خندہ اش در زیر لب دارد بکا

در خمیرِ اُو سرشتہ ہمّ و غم　　در ضمیرِ او نہفتہ صد الم

بر فریبش آحمدا مائل مشو — از دغاؤ مکر آن غافل مشو

دل منه بر این جهانِ پُر محن — بر چنین دارِ فنا تکیه مزن

منزلِ مقصودِ تو باشد دگر — بهر کوچ آماده باش و باخبر

منزلش تاریک و بس مشکل گذار — مشعلی از نورِ دین با خود بدار

بهر آن راهِ دراز و پُر خطر — زادِ راهی کُن مُهیّا پیشتر

در فضیلت نماز

افضلِ زادِ سفر باشد نماز — اوّلِ کارِ بشر باشد نماز

مشکلات را می کند آسان نماز — خاطرت را میکند شادان نماز

می زداید زنگ کلفت را نماز — می رباید زنگ نخوت را نماز

در نشاند نارِ کفران را نماز — بر فزاید نورِ ایمان را نماز

می کند دفع پریشانی نماز	می رہاند از گران جانی نماز
خلق انسان را بود علّت نماز	ہست مفتاح درِ جنت نماز
سہو آن باشد نہ کارِ عاقلان	ترک آن باشد شعارِ جاہلان
ترک آن در دوزخ اندازد ترا	فعل آن زاہلِ جنان سازد ترا
شرط آن باشد رضائے ذُو المنن	جُزو آن باشد ولائے پنجتن

در توصیفِ وِلا

شرط ہر طاعت بود ای دل ولا	بے ولا باشد نمازِ تو رِیا
بے ولائے احمدؐ و آلِ کرام	ہیچ باشد این قعود و این قیام
بے ولا اے بندۂ ربِّ ودود	ہست بیکار این رکوع و این سجود
بے ولا مشکور نبود طاعتے	بے ولا منظور نبود دعوتے

شمع بزمِ اتّقا باشد وِلا
زینۂ قربِ خدا باشد وِلا

رونقِ بزمِ یقین باشد وِلا
خاتمِ دین را نگین باشد وِلا

از وِلا گردد مسِ قلبت طلا
شیشۂ خاطر بیابد زان جِلا

بر وِلا باشد بنائے دوسرا
در وِلا باشد رضائے کبریا

بے وِلا مسلم بود ناری وِلا
از وِلا کافر شود ناجی وِلا

حکایت

در عظیم آباد شخصے خوش نہاد
بُد مسلمان سیرت و ہندو نژاد

گرچہ زُنّارش بگردن بُد عیان
رشتۂ حُبِّ علیؑ بودش نہان

داشت جائے دانہ چوبی بکف
سبحۂ صد دانۂ دُرِّ نجف

بر جبین گو نقش قشقہ می نگاشت
از غمِ شبیر در دل داغ داشت

در معابد قلب بریان داشتے	در مجالس چشم گریان داشتے
از غمِ دوریِ شاهِ تشنه لب	مثل ماهی می تپیدی روز و شب
چون نبودش ساز و برگ و نی نوا	بود مشکل رفتنش تا نینوا
با حضورِ قلب آن نیکو شعار	بود مصروفِ دعا لیل و نهار
از طفیلِ مصطفیٰ و بوترابؑ	گشت آخر دعوتِ اُو مستجاب
وز سحابِ رحمتِ ربِّ عباد	شد هرا اُورا بارورِ نخلِ مُراد
شد کفیلش چون امیرِ نیک خو	زادِ راهے شد مهیّا بهرِ اُو
با دلِ بشاش آن نیکو سیَر	بست بهرِ کربلا رختِ سفر
ضامنِ اُو شد رضائے ذوالمنن	حافظِ اُو شد ولائے پنجتن
در ضمانِ حضرتِ ربِّ مجید	آن همایون فال تا منزل رسید

شد مشرف از زیارت آن لبیب
خہ خہ این اقبال و زہ زہ این نصیب

ہر سحر آن عاشق سبطِ نبیؑ
گرد طوفِ روضۂ ابن علیؑ

والۂ نور خدا پروانہ وار
گشت ہر شب گرد ہر شمع مزار

تا بقائے عمر را آن مرد پیر
بُردہ سر در سایۂ ظلّ قدیر

آخر الامر از قضائے ذو الجلال
جان بحق تسلیم کرد آن خوشخصال

در زمین کربلا مدفون شدہ
وز فشارِ قبر اُو مصئون شدہ

حبذا این طالع فرخندہ فال
مید ہش کفر و مسلمانی مآل

آرے آرے این بود فیضِ ولا
از ولا بنما منور قلب را

در خوف خدا گوید

چند شرطِ دیگر از بہرِ نماز
لازمے فرمود ربِّ بے نیاز

هست شرطِ اوّلین خوفِ خدا ‌ ‌ ‌ ‌ غیر این باشد نمازِ تو ریا
ای که داری بیم افسر در نماز ‌ ‌ ‌ ‌ اندکے کن خوف داور در نماز
خوف باری را بخاطر جای دِہ ‌ ‌ ‌ ‌ از پسِ آن بر مصلّا پاے نِہ
بے تضرّع ای اسیرِ دام آز ‌ ‌ ‌ ‌ حاصلے کے خیزد از کشتِ نماز
ز آب چشم و باد آہ ای نیک زاد ‌ ‌ ‌ ‌ اندکے سرسبز کن کشتِ مراد
بے نمِ اشک و دمِ آہِ درون ‌ ‌ ‌ ‌ ناید از تخمِ عمل شاخے برون
گر نئی آگہ ازین سوز و گداز ‌ ‌ ‌ ‌ ور نئی واقف ازین عجز و نیاز
عبرتے حاصل کن از حالِ نبیؐ ‌ ‌ ‌ ‌ پند گیر ای دل ز افعالِ نبیؐ

اَحوالِ جنابِ رسالتمآب صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

شمّۂ از طاعتِ خیر الانام ‌ ‌ ‌ ‌ می نویسند این چنین آلِ کرام

چون شده آماده از بهر وضو | آن بہارِ گلستانِ آبرو
چہرۂ انور مثالِ ارغوان | شد ز خوف اصفر برنگِ زعفران
چون ز جا برخاست آن عالی تبار | لرزه اش اُفتاد بر تن بید وار
ریخت بر کف آب چون خیر الامم | می تپیدے قلب او مانند دم
چون سر سجاده از بہر نماز | پا نہاد آن سروِ بُستانِ نیاز
گلبنِ اندام آن مرآت حق | گشت از خوفِ خدا غرقِ عرق
شد روان بر عارضِ زیبای اُو | سیل اشک از نرگسِ شہلائے اُو
باشد این طرزِ عبادت ای رفیق | وین بود تمثیل طاعت ای صدیق
گریہ باشد شرط ادائے نماز | چند می خندی در اثنائے نماز
خنده بر چشمے کہ گرید در نماز | گریہ بر لب ہا کہ خندد در نماز

در خضوع و خشوع گوید

بعد از خوفِ خدا باشد خشوع — آن بود اصل و بود اینش فروع

بی خضوع دل بدان ای بوالهوس — صد نمازِ تو نیرزد یک عدس

بے حضورِ قلب تو ای بوالفضول — طاعتت هرگز نمیگردد قبول

بے خلوصِ دل نخواهد ذوالمنن — بر زبان اَللّٰهُ اکبر داشتن

بر لسان تحلیل و در خاطر وغا — ننگ باشد این عبادت ای فتی

ظاهر التسبیح و در باطن ریا — کے قبول افتد به نزد کبریا

در صلوٰة ای دل خیالِ غصبِ مال — کے روا دارد خدائے لایزال

فکرِ بزم و نظمِ لشکر در نماز — کے پسند کردگارِ بے نیاز

چون قدم روی مصلا برنهی — قلب را از ما سوا الله کن تهی

باید ای عبدِ خدا چون بوالحسنؑ	در نماز از خویشتن غافل شدن

حکایت

هست مروی حال آن شاهِ ہُدا	سرورِ اقلیم زہد و اتقا
چون شدی آن سرورِ عالی مقام	محو اندر طاعتِ ربِّ انام
فانی اندر ذات بیہمتا شدی	فارغ از دنیا و ما فیہا شدی
آنکہ بودی در وغا فولاد تن	بر سرِ سجادہ شد مومی بدن
آنکہ بودی باخبر از من و عن	بیخبر شد در نماز از خویشتن
ایکہ داری الفتِ مشکلکشاؑ	گوش کن این قصۂ عبرت فزا
بود روزی رہ نوردِ ابن السبیل	چون بہ صحرائی گزر کرد آن نبیل
دید شخصی گشتہ در عزلت مکین	بر مصلائی زمین طاعت گزین

یکهٔ و تنها و رنجور و حزین | بیکس و بی مونس و اندوهگین

دست و پایش جمله اُفتاده زکار | جسم و جانش زار و پژمان و نزار

از دهن جاری کف و از چشم آب | قالبش بی حسّ و نبضش دیریاب

حالتِ زارش چو دید آن نیکنام | کار اُو آخر شمرد و جان تمام

در تفکّر شد دوان آن خوشخصال | سوی سبطینِ رسولِ ذوالجلال

در تفکر در حضورِ مجتبیٰ | عرض کرد آن دل ملول این ماجرا

شد لبِ لعلِ حسن گوهر فشان | کی مسافر صورتش را کن بیان

قامتش گفته چنان صورت چنین | رو مثالِ آن بود مو مثل این

چون شنید این نوگل باغ نبی | گفت ای نادان مگر آگه نئی

آن نباشد دیگری جز مرتضیٰ | نفس پیغمبر ولیِ کبریا

نیست او رنجور و بیچاره و حزین
بل به طاعت میشود حالش چنین

آری آ احمد این بود اصل نماز
تو که می خوانی بود نقل نماز

گر تو میخواهی قبول افتد نماز
کن خشوع دل طلب از بی نیاز

این چنان غافل نخود باید شدن
وین چنین مائل بحق شاید بدن

در ضبط اوقات نماز گوید

ای مصلّی ختم شد ذکر خشوع
شرط دیگر می کنم اید دن شروع

چون شنیدی آن بگوش حق نیوش
از پی این هم یکی بکشای گوش

در ادای پنجگانه بی گمان
ضبط اوقاتش بود واجب بدان

رکعتی بر وقت گر سازی ادا
بهتر از هفتاد رکعت در قضا

صبح را با ظهر خواندن خوب نیست
عصر را تا شام بردن سود چیست

از برائے ہر فریضہ کردگار
ساعتے در حکم خود دادہ قرار

خُلف آن باشد کبیرہ ای کبار
خیر نبود در تمرد ای خیار

چون بود فوری ولا امر خدا
اندران باشد تراخی ناروا

بود پابندش رسولِ ذوالجلال
زان ہمی فرمود ارحنا یا بلال

ہمچنین پابند بودے بوتراب
خفتہ را بیدار میکردی زخواب

حکایت

می نویسند این حدیث اہل خبر
از روایاتِ صحیح و معتبر

کرد چون زہر یہودیہ اثر
در مزاجِ حضرتِ خیرُ البشر

آن مسیحا دم زبس بیمار شد
حالتش یومًا فیومًا زار شد

قلب اُو از حدتِ تپ می تپید
دمبدم رنجورئش می شد مزید

ضعف او هر لحظه قوت می نمود	بر تنِ پاکش نقاهت می فزود
از وفورِ ناتوانی و مرض	چشم می پوشیده از دارالغرض
بود خود مستغرق اندر بحرِ جود	بیخبر از هر چه بود اندر وجود
لیک چون وقتِ نماز آمد فراز	دیدهٔ حق بین او برگشت باز
هم دران حالِ سقیم و غم فزا	کرد آن سرور فریضه را ادا
از عبادت ساعتے غافل نماند	پنجگانه را به بین این گونه خواند
عبرتے حاصل کن ای دل الغرض	مانع طاعت نگردد هم مرض
نے سفر نے امر دگر حایل بدن	باشد این ظاهر ز حالِ بو الحسنؓ

حکایت

بود روزے مرتضےؓ گرمِ وغا	سر دید بازار فوجِ اشقیا

بُد نمایان از سپہر ہر سُو غمام — بُد درخشان ہر طرف برقِ حسام

ز آتشِ تیرِ سہ پیکان چار سُو — بود سوزان خرمنِ جانِ عدو

وز دمِ تیغِ دو سر در شش جہت — بود غلطان فرقِ قومِ بدصفت

بود برپا در میانِ کارزار — یک جہان ہنگامۂ از گیر و دار

انقلابے ناگہان پیدا شدہ — گشت درہم میمنہ ہم میسرہ

حملہ وَر بر قلبِ لشکر شد غنیم — قلبِ ہر مومن پریشان شد ز بیم

ناگہان ہنگامِ ظہر آمد فراز — آن شہنشہ شد مہیّای نماز

کرد عرض این مومنِ پاک اعتقاد — کے ولیّ حضرتِ ربّ عباد

نیست اکنون موقعِ غفلت ز جنگ — در نماز ایدون بود لازم درنگ

گفت مولانا امیر المومنین ع — باشد این جنگ از پئے اعلای دین

شد قیامِ این جهاد ای نیک نام
از برای این قعود و این قیام

ای که می داری مقدم بر صلوٰت
کار بے اصل و امورِ بے ثبات

گر نداری گوش بر اقوال من
پند بر دیوار باشد این سخن

ورنہ گیری عبرتے از این کلام
بہ بود ختمِ نصائح والسلام

خاتمۂ کتاب

شکر ایزد این رسالہ شد تمام
بر بیانِ حیدرؑ و خیر الانام

گشت یکسان ابتدا و انتہا
آن بنام و این بہ شکرِ کبریا

آن بہ نعت و این بہ ذکرِ مصطفےٰ
آن بمدح و این بہ وصفِ مرتضےٰ

نے غلط کردم رسالہ نیست این
بل بدان این را عجالہ بالیقین

نیست این چون مثنوی معنوی	نصِ قرآن در زبانِ پہلوی
نے حُلوِّ نان و حلوا اندرین	نے نوائے منّ و سلوی اندرین
نے چو در نان و نمک نمکینئے	نے چو در شیر و شکر شیرینئے
نے درین لطفے چو در نانِ شعیر	نے درین طعمے چو در نان و پنیر
روئے زیبا گرچہ دارد. با ہمہ	ہمچو برگِ سبز باشد بیمزہ
لیک میدانم کہ نزدِ ذی عقول	ہدیۂ ناچیز ہم گردد قبول
تحفۂ درویش میدارم بکف	گر قبول افتد زہی عز و شرف
حال زارِ من شنو با گوش جان	قول فیصل گو عزیزم بعد ازان
نے دمے فرصت ز افکارِ خطیر	نے گہے مہلت ز اشغالِ کثیر
چشم را با خسرہ و ز کھیتیان کار	دل ز تیرج قلب از کھیوٹ فگار

سال و مہ صحرا نوردی پیشہ ام — روز و شب ویرانہ گردی پیشہ ام
نے میسّر مجلسِ ارباب فن — نے در امکان صحبتِ اہلِ سخن
ہمچو سیّد ہم مرا اوستاد نیست — کار بے اوستاد را بنیاد نیست
غور کُن بے حس مشو انصاف دہ — چون نباشد این سخن شایان زہ
خود مُرکّب از خطایم اے فتیٰ — کے بری باشد کلامم از خطا
گر خطائی سر زدہ در این سخن — سہو دان و از عنایت عفو کُن
گر درین سُقمے بہ بینی ناظرا — چشم پوش از آن برائے کبریا
عیب دار و زشت گوئی ای لبیب — زشت باشد عیب جوئی ای حبیب
نکتہ چینی نیست کارِ عاقلان — خردہ گیری ہست کارِ جاہلان
قابلِ تحسین چو باشد داد دِہ — ورنہ نفرینی مکن بر طاق نہ

مفتی میر عباس صاحب مرحوم

قطعۂ تاریخ خاتمہ کتاب از مؤلف

مثنویٔ برگ سبز با صفا	شد مرتب از عنایاتِ خدا
بعد صد شکر احمدِ کج مج مقال	تحفۂ درویش باشد۔ گفت سال ۱۳۲۰ھ

قطعۂ تاریخ فرمودۂ جناب مستطاب السیّد غلام حیدر صاحب صبا اُدھپروی لوہی

علیم سخن سنج و شیرین مقال	بگفتہ بہ طرزِ نکو مثنوی
بود مختصر زانکہ طولِ کلام	برو خوبیٔ صنعتِ معنوی
نہ بینی کہ با این ہمہ اختصار	بر انواع حکمت بود محتوی
پئے سال تصنیف آن حیدرا	بہ فصلی بگو۔ تحفۂ اُخردی ۱۳۱۰ف

۷۸۶

ماشاء اللہ لا قوۃ الا باللہ

کتاب التواریخ

درحالات سن ولادت باسعادت ومبعث ووفات حضرت خاتم النبیین رحمۃ للعالمین وسن ولادت ووفات ائمہ معصومین صلوٰۃ اللہ علیہم اجمعین معہ غزوات

من تصنیفات

عالی جناب معلی القاب خان بہادر مولوی سید احمد علی خان صاحب سب ڈویژنل افیسر ضلع شاہ آباد

باہتمام منشی محمد ظہور الحق استھانوی بہاری عظیم آبادی

درمطبع اسٹار آف انڈیا آرہ طبع شد

سنہ ۱۹۱۷ء

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

قطعہ تاریخ ولادت باسعادت حضرت خاتم الانبیا علیہ التحیۃ والثنا

بفضلِ خدا نور پاکِ محمدؐ — منور چو فرمود ارض و سما را

بسجدہ ابوطالب افگندہ سر گفت — محمدؐ رسول اللہ آمد بہ دنیا

سنہ ۵۷۰ء

سنّ اقدس

چون سنین عمر پیغمبر بجست — دوش از طبعِ رسا احمد علی

حرف زد بر جبتہ و بیساختہ — باشد آن پیدا از اعدادِ نبی

۶۲ سال

حسب تواریخ انگریزی۔

تاریخ میلاد امام المتقین حضرت امیر المومنینؑ

به دنیا چو آمد جناب امیرؑ | شہ دین وصیِ رسالتمآب
جن و انس و حور و ملائک بہم | بگفتہ ۔ علیؑ ولایت مآب
سنہ ۶۰۰ ع

فخر مریم و سارا حضرت فاطمہ زہرا صلوٰۃ اللہ علیہا

گشتہ چو رونق فروز فاطمہ زہراؑ | ختم رُسُل شاد کام زین شدہ بجد
تہنیت آمد ز عرش و خیل ملائک | گفتہ زہے بہجت فواد محمدؐ
سنہ ۶۱۵ ع

سبط مصطفےٰ خاصۂ خدا جناب امام حسنؑ مجتبیٰ

شد چو مولود در مہ رمضان | ناصح خلق و سرو باغ نبی
عیسوی سال آن و بیر فلک | زد رقم ۔ مجتبیٰ و جانِ علیؑ
سنہ ۶۲۵ ع

بنائے کونین اساس و ارین جناب امام حسینؑ

مرحبا سبط سید الثقلین | حبذا شبل شیر بدر و حنین
ذات پاکِ تو منبع اوصاف | دُرِ دریاے مجمع البحرین
باعثِ خلق آسمان و زمین | موجب بُدد و خلقتِ دارین
نجل حیدر سلالهٔ زہرا | ذات پاکت نجیب از طرفین
مظہرِ شان ممکن و واجب | اے وجودِ تو مجمع ضدّین
بو ترابؑ و نبیؐ و زہراؑ را | لخت دل رَوح رُوح و نور العین
نو گلِ گلشنِ رسولِؐ خدا | مظہرِ نور خالق کونین
ہادمِ بیخ کفر و شرک و ضلل | قاطعِ اصل شرّ و فتنه و شین
آسمان را نعال تو افسر | عرش را پای تست زینت و زین
شد چو میلاد با سعادت تو | ای شہِ دین و سرورِ دارین

گفت روح الامین بصد بهجت	سر دینِ مبین امام حسینؑ سنہ ۶۲۶ء

امامِ ابرار عابدِ بیمار سلطان خافقین حضرت علی ابن الحسینؑ

چون خرد خواست دوش از احمد	سال میلاد سیدِ سجادؑ
بهر تاریخ عیسوی گفته	نورِ عینِ حسینؑ زین عباد سنہ ۶۵۸ء

وارث علم سوابق و اواخر حضرت امام محمدؐ باقرؑ

سال میلادِ امامِ پنجم	خواست احمد چو بہ طیبِ خاطر
گفت ہاتف ۔ زہی باجود وجود سنہ ۵۷ھ	شده ازان سنِ ہجری ظاہر
عیسوی سال چو جستم گفته	عالمِ علم محمدؐ باقرؑ سنہ ۶۷۶ء

صادقِ آلِ احمدؐ حضرت امام جعفرؑ ابن محمدؑ

سال میلادِ امامِ جعفرؑ	عقل چون جست ز پیکِ معبود

نیک گفت۔ و پئے تاریخ مسیح سنہ ۸۰ھ	جلوہ افگن شدہ صادق۔ فرمود ۶۶۹۹

مالکِ ملکِ صبر و رضا حضرت علی ابن موسی الرضاؑ

چون خرد جُست بہ صد عجز و نیاز	سالِ میلادِ امامِ ضامن
مصرعِ سال رقم کرد عسلیم	بُدہ مولود امامِ ثامن سنہ ۱۴۸ھ

ولیٔ ربِّ عباد امام تقی الجوادؑ

پئے سالِ میلادِ سلطانِ تاسع	نمودہ چو اجابِ اسرار تمجید
ز تیغِ زبان فرقِ اعدا بریدہ	وجودِ امامِ نہم۔ گفت احمد سنہ ۱۹۶ھ

نو گلِ باغِ جنابِ امام تقیؑ حضرت امام علی نقیؑ

سالِ میلادِ امامِ عاشر	چون خرد جُست بہ فرطِ شادی
احمد از روئے ارادت آندم	گفت تاریخ۔ نقی الہادی[سلہ] سنہ ۲۱۱ھ سنہ ۲۱۲ھ

[سلہ] حسب اختلافات روایات ۱۲

مختار کارخانۂ ایزدی جناب امام حسن عسکری ؑ

دوش خرد خواستہ چون از علیم	سال ظہور حسنِ عسکری ؑ
از پئے تاریخ ولادت سروش	گفت۔ بود مایۂ جانِ علی ؑ سنہ ۲۳۲ھ

یا

حرف زدہ۔ جانِ نبی ؐ و علی ؑ
سنہ ۲۳۲ھ

حجّتِ ربِّ اکبر امامِ منتظر سمی پیغمبر حضرت امام آخر ؑ

خواست ہاتف سال میلادِ امامِ منتظر	قائمِ آلِ عبا سلطانِ دین شاہِ امم
عیسوی تاریخ آن احمد بفرطِ انبساط	حُجتُ اللہ مرحبا اہلاً و سہلاً۔ زد رقم سنہ ۸۶۷

دیگر

شد متولد چو امامِ زمان	حجتِ حق سرورِ عالی مقام

سال ولادت زسیر آسمان	گفت ملک - شد متولد امام ۲۶۶ھ
دیگر	
سال میلادِ امامِ عصر چون	مومنین جستند در جوشِ ولا
از خطابِ شاہِ دین بیساختہ	گفت احمد - قائم آلِ عبا ۲۵۵ھ
ہزبر ثالب حضرت عباسؑ ابن اسد اللہ الغالب علیؑ ابن ابی طالبؑ	
رونق افروز جہان شد عباس	غنچۂ خاطر حیدر بشگفت
درمسرت تو بگوئی کہ حسینؑ	اے علمدار وفادار - بگفت ۲۶ھ
شاہزادہ کونین علی ابن الحسینؑ	
سال میلاد اکبر ذی شان	خواستم چون زپیک ربانی

[illegible]

بُد جو حضرت شبیہ پیغمبرؐ   گفت۔ بالوجہ احمدِ ثانی
۶۶۱ع

قطعہ تاریخ بعثت حبیب رب العالمین حضرت ختم المرسلینؐ علیہ السلام الیٰ یوم الدین

مرحبا ای محمدؐ عربی   رونقِ محفلِ قبول شدی

دین و ایمان ما خدا داد است   تو مگر باعثِ حصول شدی

صاحبِ شرع و حامیٔ مِلّت   اصلِ دین بانیٔ اصول شدی

از وفورِ مراحم و رافت   مرہمِ ہر دلِ ملول شدی

مہبطِ وحی و گنجِ علمِ لدُن   اُمّی و سابقِ عقول شدی

شدہ نازل ز امرِ حق امروز
گفت روح الامین رسول شدی
۶۱۰ع

تاریخ تنزیل قرآن

بہر تاریخ نزولِ قرآن	چون خیالے بدلم شد وارد
عیسوی سال سروش از گردون	گفت تنزیل کلامِ ایزد سنہ ۶۱۰ء

ایضاً

چون بماہِ رجب شدی مبعوث	اے رسول از عنایتِ معبود
پیش تو از زبان خود جبریل	امر اِقرا باسم رب ۔ فرمود سنہ ۶۱۰ء

تاریخ معراج حضرت خیر الورا محمدؐ مصطفےٰ صلعم

چون در ماہ رجب شد معراج مصطفےٰؐ	تاج سر فلک شد نعلش زہی نصیب
آمد بہ عرش ـ گفتہ قدسی و خود خدا سنہ ۶۲۲ء	گفتہ ـ بود مبارک معراج ای حبیب سنہ ۶۲۲ء

تاریخ ہجرت رسول ربّ العزت

کرد ہجرت چو سید الثقلین | در محرم بہ یثرب از بطحیٰ
عیسوی سال آن دبیر فلک | کرد تحریر۔ ہجرتِ طٰہٰ
سنہ ۶۲۲ء

قطعہ تاریخ نکاح حضرت سیدہؑ

حق چو عقدِ نکاح زہراؑ بست | بر سر عرش با ابو الحسنین
بہر تاریخ عیسوی احمدؐ | گفت ہاتف۔ بہم بشد بحرین
سنہ ۶۲۳ء

ولہ

بر عرش خود خالق بستہ | عقد نکاح زہراؑ بازین
مصرعے جستہ حور و غلمان | کز آن گردد پیدا عاملین
ہاتف گفت زر وئے ہجیت | کہ۔ ہو اللہ مرج البحرین
سنہ ۶۲۳ء

قطعہ تاریخ واقعہ خم غدیر

نبی بسالِ دہم زہجرت۔ ز حج آخر چو کرد رجعت

رساند روح الامین بہ حضرت۔ پیام بلغ زسوی یزدان

بگو بہ امت تو ای پیغمبر۔ علیؑ وصیّ تو شد مقرر

چہ باک داری ز فتنہ و شر۔ محافظِ تست ربّ ِ سبحان

چو کرد تعمیل آن محمدؐ۔ لبِ غدیرِ خم از شد و مد

بحمدہ شد وصیّ احمد علی۔ بگفتہ سروش شادان
سنہ ۱۰ھ ۶۳۲ء

تاریخ خلافت جناب امیر علیہ السلام

تخت خلافت شد چو مشرف آخر الامر از شاہ ولایت

سال جلوسش گفتہ نہ شخصے۔ الا بہرِ حصول سعادت

زمیانِ قول ودودِ احمد اَرَّخَ نَظْمُ الْعَامِ وَتُوُفّا

جَآءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ اِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا
سنہ ۶۶۵ع

قطعات تواریخ غزوات اسلام

جنگ بدر

خرد چون سال جنگ بدر جسته	دلا این بیت از گردون شنیدم
بگو تاریخ ہجری و مسیحی	کہ سال آن بروئے بدر دیدم سنہ ۲ھ و سنہ ۶۲۴ع

جنگ اُحد

چو سال جنگ اُحد خواستہ خرد از من	سرِ جہاد قلم کرد بہر آن خامہ سنہ ۳ھ
ولے زبان پئے ہجری و عیسوی تاریخ	بود عیان زسرِ جنگ سال آن گفتہ سنہ ۳ھ سنہ ۶۲۵ع

جنگ احزاب

سال فتح جنگ احزاب از علیم	خواستہ چون دو شد ارباب کمال

مصرعِ تاریخ گفتم فی البدیہہ	دفع از وجہہ محمد شد ملال ۵ھ

جنگ خیبر

بہر سالِ فتح خیبر از علیم	عیسوی سن جستہ چون اربابِ علم
گفت تاریخ از حروفِ مہملہ	بابِ خیبر را شکستہ بابِ علم ۶۲۸ء

فتح مکہ معظمہ

خرد چو سایلِ تاریخ فتح مکہ شد	درونِ بیت حرام آنکہ اوفتاد نگاہ ۸ھ
سرش گفت کہ از بہر سالش ای احمد	بگو بلات ہبل دور شد ز بیت اللہ ۸ھ

جنگ حنین

چو سالِ جنگ حنین از خرد بجستم دوش	بگفت ز آخر فتح آشکار گرد دسن ۸ھ
سرِ حنین دہد خود نشان ز سالِ نبرد ۸ھ	ز روئی حربِ عیان است و ہم ز وجہہ حسن ۸ھ ۸ھ

جنگ موتہ

مسئلت کردہ چو سال جنگ موتہ از علیم	صاحبان عقل و دانش طالبان علم دین
زد رقم تاریخ آن غزوہ قلم برداشتہ	از مجال (۱) جنگ موتہ آمدہ فتح مبین (۲) ۸ھ

(۱) ۵۹۸
(۲) ۵۹۰
۸

دیگر

چون خرد سال جنگ موتہ جست	طبع نقاد سلک گوہر سفت
دانۂ از سر ادب چیدہ	ذہن میدان جنگ موتہ گفت سنہ ۶۳۰

جنگ جمل

احمدا فکر سن جنگ جمل داری عبث	ہر کہ و مہ داند این را بیگمان در شہر و دہ
کز رضائی حق چو بر اعدا علی شد فتحیاب	آسمان و عرش و کرسی ہر سہ تا گفتند زہ ۳۶ھ

۱۲×۳ =۳۶

قطعہ تاریخ صلح جناب سبط اکبر حضرت امام حسن علیہ السلام

با امیر شام

آه از جفای چرخ پس از فوت مرتضیٰؑ — اعدا از مجتبیٰؑ بنموده مخالفت

افروختند آتش بیداد اهل کین — افراختند رایتِ غدر و مخاصمت

دامِ فریب هر طرف افگنده اشقیا — هر سُو عدو نهاده اساسِ معاندت

راه نفاق و کید سپردند دشمنان — کردند ترک رسم وفاق و موالفت

از حد گذشت گرچه عنادِ معاندین — سبطِ نبیؐ بجنگ نکرده مبادرت

تا کس نگوید از رهِ تشنیع بعد ازین — ابنِ علیؑ نموده ابا از موافقت

از طمع مال کرده کناره ز آشتی — وز حُبِّ جاه بسته کمر بر محاربت

لازم پیِ امام چو اتمام حجت است — دیده ثواب حجتِ حق در مصالحت

هجری سنش ز روی مصالح شده عیان — تاریخ عیسوی شده سالِ مصالحت

سنه ۴۰ھ — سنه ۶۶۰ ع

قطعہ تاریخ روانگی جناب سیدالشہدا علیہ السلام از مدینہ

پس از وفاتِ مجتبیٰ سرِ حسین ابن حسن — چہا گذشت یا الٰہا ز جور و ظلم اشقیا
نمود امیرِ شامیان تخلف از مصالحہ — ولیٔ عہد ساختہ یزید بد نہاد را
چو بر سریر از دغا نشست بانیٔ ستم — ز سبط سید الوریٰ بخواست بیعت از جفا
ز رُویٔ شرعِ مصطفیٰ بود چو بیعتِ دگر — پیٔ امام ناروا حسین کرد از آن ابا
پیٔ اذای شاہ دین بقتل دلبر نبی — بظلم مستعد شدہ یزید زادۂ زنا
ولید بد سگال را نوشت خوک نامہ — کہ تا سرِ حسین را کند ز تیغ کین جدا
چو نور عین مصطفیٰ بہ تنگ آمدہ ز شر — بمرقدش فگندہ سر نمودہ گریہ و بکا
چو حالتش نزار شد ببرد خوابش از الم — بشارتش بخواب شد ز جانبِ شہ ہدیٰ را
کہ ای سرور سینہ ام نشانیٔ بتول من — سفر سوی عراق کن بصبر و شکر دار رضا

روانہ شاہ کربلا شد از مدینۂ نبی	فلک زحسرت والم بگفت وامصیبتا
سر آلم نمودہ خم بزد قلم سنش رقم	کہ۔ دلبر علی شدہ زمرقد نبی جدا
	سنہ ۵۹ھ یا سنہ ۶۰ھ

جنگ کربلا

بعد از فوت حسنؑ در سال شصت	حیف برپا گشت جنگ کربلا
سال تاریخش چو پرسیدہ سروش	گفت احمد۔ بے نوا شد نینوا
	سنہ ۶۰ھ

جنگ کربلا

حیف صد حیف کہ اعدائی خدا	جنگ کردہ بہ حسینؑ مہجور
ساعتی صرب چو پرسید سروش	گفت احمد کہ۔ بصبح عاشور
	سنہ ۶۱

قطعات تواریخ شہادت

جناب رسالتمآب صلعم

بماہِ صفر چون رسولِ مکرم ۔۔۔ بجنت سفر کرد از دارِ دنیا

زروئے الم کردہ فریاد عیسیٰ ۔۔۔ الٰہی بگردید دین بے سر و پا

سنہ ۱۰ھ

از مصرع کامل ۶۳۱ + ۱ = ۶۳۲

جنابِ امیر المومنینؑ

چون حسام ابن ملجم بے پیر ۔۔۔ زد بفرقِ علیؑ عالی جاہ

سرخمیدہ بباغ خلد احمدؐ ۔۔۔ از غمِ این شہادتِ جانکاہ

وز الم کردہ رو بہ ہند و عرب ۔۔۔ گفت ۔ فرقِ علیؑ درید آہ

سنہ ۴۰ھ و سنہ ۲۱ بست

۷۱۹ + ۱ = ۷۱۸

ایضاً

چون بہ سجدہ بہ مسجدِ کوفہ ۔۔۔ تیغ کین در سرِ علیؑ پیوست

پیش ربِ علا بہ صد حسرت ۔۔۔ گفت احمدؐ ۔ سرِ علیؑ بشکست

سنہ ۴۰ھ

جنابِ فاطمہ زہراؑ

چون بسالِ یازده کرده وفات	حضرتِ خاتونِ جنت آه آه
سر خمیده از الم در باغ خلد	ہی بگفت احمدؒ بحسرت۔ آه آه ۱۱ھ

تاریخ شہادت سبطین رسول الثقلین حضرت حسنینؓ

چو سالِ وفات حسینؓ و حسنؓ	خرد جستہ گفتم کہ اے باخبر
زحسنینؓ سازی یکی گر جدا	بیابی سنِ انتقالِ دگر

۱۶۸
۱۲۸
۵۰

۱۶۸
۱۱۸
۶۰

یکی نون سین بجواز شعریت ۱۲

حضرت عابد بیمارؒ

چو واقع شد بہ سال خمس و تسعین	وفاتِ حزن و غم افزای عابدؒ
زگلزارِ جنان از روی اندوه	علیما۔ گفت احمد۔ وای عابدؒ ۹۴ھ

حضرت امام باقرؒ

بہ ہفت صد و سی و سہ مسیحی۔ زہجری یکصد و چارده چون	

امام پنجم جناب باقرؑ بہ پیش خلاّق ذوالکرم رفت

جناب عیسیٰ ز چرخ چارم بگفت با حضرت پیمبرؐ

شدہ محمدؐ زفانی دنیا برون و در گلشن ارم رفت (٢٠٦ − ٩٢ = ١١٤) (٩٢ + ٦٤١ = ٧٣٣)

١١٤ھ ٧٣٣ء

حضرت جعفر صادقؑ و موسیٰ کاظمؑ

حضرت جعفر صادقؑ چو ز دنیا رفتہ	با دل زار ملک گفت کہ انا للہ ١٤٨ھ
پیش حق رفت چو کاظمؑ ملک از روی ادب	عرض کردہ کہ ملاقی شدہ موسیٰ باللہ ١٨٢ھ یا ١٨٣ھ

(١١٦ + ٦٦ = ١٨٢ + ١ = ١٨٣)

حضرت موسیٰ الرضاؑ

چون جناب علیؑ بن موسیٰؑ	گشت بیجان ز شر اعدا وائی
سر خمیدہ ز فرط غم احمدؐ	حرف زد۔ وائی ابن موسیٰ وائی ٢٠٣ یا ٢٠٢ھ

حضرت امام تقیؑ

چون برفته ز عالمِ فانی | سرورِ دین تقیؑ شہ ابرار

اہل دنیا ز حسرت و اندوہ | گفتہ ۔ کردہ تقیؑ ز خلق کنار ۷۳۰ / ۵۱۰ / ۲۲۰

۲۲۰ھ

حضرت امام نقیؑ

چو فرمود امامِ نقیؑ انتقال | بگشتہ ز اندوہ عالم سیاہ

ہمہ مومنین در وفورِ الم | بگفتہ امام نقی آہ آہ

۲۵۴ھ

حضرت امام ذکی العسکریؑ

ازجہان رفت بسال ہشتین ستین | آن امامیکہ سمی حسنؑ اول بُد

قائم آلِ عبا در ہمہ اندوہ والم | گفت ملحق بہ محمد حسنؑ دوم شد ۷۰ / ۱۹۰ / ۲۶۰

۲۶۰ھ

تاریخ وفات حضرت زینب صلواۃ اللہ علیہ

زینبِ دلگیر سوئے مُلک شام | باز رفت از ظلم اعدائی عنید

بود گریان در عزای شاه وآه — از جفائے دشمنِ دین شد شہید

پا برہنہ از الم سجاد شد (۶۴ھ) — در فراقش ہمچو بسمل می تپید (۶۸ − ۴ = ۶۴)

چون خرد سن جبتہ از روئے الم — بہر سال این بیت از ہاتف شنید (۵۲۷، ۴۸۴ → ۶۳، ۱ → ۶۴)

زینبِ بیتاب رفت۔ از راہِ شام (سنہ ۶۳ھ و ۶۴ھ) — وز مضاعف ہم بہ نزدِ حق رسید (سنہ ۶۸۲ و ۶۸۳) (۴۸۴، ۱۰۸، ۹۰ = ۲×۴۵ → ۶۸۲، ۱ → ۶۸۳)

حضرت خدیجۃ الکبریٰ رضہ

آمد چو سن دہم ز بعثت — صد حیف خدیجہ در لحد خُفت

از روئے الم بقلبِ محزون — بیجان خدیجہ شد نبی گفت (سنہ ۶۲۰) (۶۲۲ − ۱۰ = ۶۱۲، ۸ → ۶۲۰)

حضرت جعفر طیار رضہ

شدہ در جنگ موتہ چون بُریدہ بازوی جعفر — عطایش شد ز فضلِ حق پر از یاقوتِ رمانی

بجنت کردہ چون پرواز آن ضرغام پیغمبر — بگفتہ جعفرِ طیار رفت از گیتیٔ فانی (سنہ ۸ھ) (۵۸۱ − ۵۷۳ = ۸)

حضرت حمزہؑ

گشت حمزہ شہید چون بہ اُحد — جگرش ہندۂ عنید مکید
عیسوی سال آن بجست خرد — سال ہجری این ملک پرسید
خامہ ام زد رقم۔ شہید بشد — گفت طبعم۔ رگ از جگر بہ برید
سنہ ۶۲۵ء — سنہ ۳ھ

حضرب ابو طالبؑ

کرد ابو طالب چو از دنیا سفر — گشتہ محزون ہم علیؑ و ہم نبیؐ
ہاتفِ غیب از سرِ آندہ گفت — آہ شد بے آب علیؑ بے عم نبیؐ
سنہ ۶۲۰ء

دیگر

چون ابو طالب برفت از دار فانی — شد علیؑ محزون و احمدؐ گشت پُر غم
از پئے سال وفاتش گفت ہاتف — شد ابو طالب بعام الحزن بیدم
سنہ ۶۲۰ء

تاریخ غیبت امام الانس و الجان حضرت صاحب العصر والزمان عجل اللہ ظہورہ

غیبت کبریٰ

حضرتِ صاحب زمانِ احمدؐ	شد چو از چشمِ مومنان غائب
جبرئیل از غم و الم گفتہ	گشت حجت ز خاکدان غائب ۲۶۵ھ

۶۷۶ / ۴۱۱ / ۲۶۵

دیگر

غیبت صغریٰ

چون شدہ غائب ز چشمِ مومنان	صاحبِ عصر و زمان کہفِ انام
مومنین دہر از روئے الم	گفتہ آہ از چشم غائب شد امام ۲۶۱ھ یا ۲۶۲ھ

۳۴۳ / ۸۲ / ۲۶۱ / ۱ / ۲۶۲

۷۸۶

وَمِنَ الشِّعرِ لَحِکمَۃً وَّاِنَّ مِنَ البَیَانِ لَسِحرًا

ذخیرۂ منقبت

المسمّٰی بہ

حدیقۂ آخرت

از تصنیفات

عالی جناب معلّٰی القاب خان بہادر مولوی سیّد احمد علی
خانصاحب المتخلص بہ علیم وقاہ اللہ من نار الجحیم
سب ڈویژنل آفیسر ضلع گیا

بہ اہتمام منشی محمد ظہور الحق فضل رحمانی استھانوی بہاری عظیم آبادی

مطبع دربار اسٹار آف انڈیا آرہ طبع شد

دسمبر سنہ ۱۹۱۹ء

هو العلیم

بود ورد زبانم حمد داور

ثنای احمد و آل پیمبر ص

بجز نامم که سهوا آیم نبوده

زبانم آشنای مدح حیدر

احمد علی

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

پنج بند در مدح حضرات پنجتن علیہم السّلام

بند اوّل

کلامِ الٰہی بخواندم اَصِیلاً	بُدم صرفِ ترتیل لیلاً طویلاً
زمتن نبا۔ دہر۔ فرقان۔ قوافی	اَخذتُ کثیراً ترکتُ قلیلاً
پئے نظم نعتِ رسولِ مکرم	شفیع و نگہدار یوماً ثقیلاً
سپردہ بامّت نمودہ بعالم	صِراطاً سویّاً۔ سواءَ سبیلاً

محبِّ نبی را چه خوفِ قیامت — چو یزدان یکون علیه وکیلا

عبیدش نجوید ز اغیار عونا — غلامش نگیرد فلانا خلیلا

تو گوئی که اعدائی خیر البریه — چو انعام بَل هُم اَضَلُّ سَبیلا

پئے پیروِ او به جنّاتِ عدنٍ — مهیّا خدا کرده احسن مقیلا

چو لولوء منثور غلمان جنت — یطوف علیه غداةً اَصِیلا[له]

به یزدان شود کور باطن هر آنکس — که فرقان نه بیند علیه دلیلا

که مملوست قرآن ز وصفِ پیمبر — گواه است بر قولِ من شیر داور

له نکس داو عطف جواو شعر است ۱۲

بند دوم

شہا صفدرا حیدرا بوترابا		امامت پناہا ولایت مآبا
زمین تا شد از نقش پایت مشرف	ق	چو گفتہ نبی بوترابت خطابا
فلک عرش کرسی بحسرت بگفتہ	،،	کہ یا لیتنی کنت ربِّ ترابا
بمومن بہ بخشی تو کاساً دہاقا		نہ طائر کبابا ﷺ زکوثر شرابا
بروزیکہ دریا بسوزد جہارا	ق	بہ یومیکہ کانت جبال سرابا
چو گیتی بلرزد چو گردون بترقد	،،	چو عالم یتوب الیہ متابا
بہ پیش نظر باشد اعمال ہر کس	،،	یمیناً یساراً حساباً کتابا
بہ بیند عدوی تو بئس المصیرا	،،	بیابد محبّ تو حسن المآبا
سزای اذایت عذاباً الیما	،،	جزای رضایت نعیماً ثوابا
صفاتت بہ یزدان ثنایت بقرآن		ندارد شمارا ﷺ نداند حسابا

ﷺ الف زائد ۱۲

فلک گشته فدیه ملک گشته چاکر
خدا داد تیغ و نبی داد دختر

بند سوم

بتولِ شفیعه که یوماً عسیرا
طفیلش خدا بخشد اثما کبیرا

بشاہان ز فرط عطا فضہ او
بہ بخشد نعیماً و ملکاً کبیرا

بود در کفش چون کلیدِ شفاعت
نجاتِ اُمم کان امراً یسیرا

خطا پوش ما دامن او بہ محشر
رسد کے بہ ما شرہ مستطیرا

بود باب او آنکہ پروردگارش
بفرمود للعالمین نذیرا

ظہیراً نصیراً شہیداً شفیعاً
رسولاً کریماً سراجاً منیرا

بود زوج او شیر حق دست یزدان
که بالسّیف کرده جهاداً کبیرا

خدایش بگفته اماماً مبینا
نبی اش بگفته چو ہارون وزیرا

نباشد غلط گر نبی را بگویم
پس از حق علی کلّ شیٔ قدیرا

بدانم خطا گر علےؑ را نگویم
پس از رب براحوالِ عالم خبیرا

زہی شان زہراؑ شد از لطف داور
دو چشمش منور ز شبّیرؑ و شبّرؑ

بند چہارم

اَلا مجتبائی که کُنتَ اماما
به یومیکه بُدنے زمان نے مقاما

یم جود و للمؤمنین امیرا
کہِ حلم و للمتقین اماما

بنائے زمان و زمین را عمادا		اساسِ یقین دین حق را قواما
چو بر لب رسد نام سبط پیمبر	ق	فصلّوا علیه و قولوا سلاما
مه و سال و صبح و مسا و پیاپے	״	رکوعًا سجودًا قعودًا قیاما
هر آنکس که شد منکرِ عصمتِ او		شود گرچه عبّاد یلقَ اَثَاما
کند هر که تکذیب صدقِ مقالش		بفرد افسوفَ یکُونُ لزَامَا
ثوابِ موالیش کَانَ جزِیلا	ق	عذابِ بداندیش کَانَ غرامَا
پئے آن بجنّت نکو مستقرا		پئے این الی النار ساء مقاما
چه خُلقش چه خَلق اخ و باب جدش		اذا مرّوا باللّغو مرّوا کراما

بود باب او فاتح باب خیبر

نبی جد امجد حُسینش برادر

بند پنجم

شہِ دین حسینیکہ یوماً نشورا
بہ بخشد باخیار نعم القصورا

لبِ حوض کوثر زمینائے مینو
پیاپے سقھم شراباً طھورا

شرابِ مسکّن چو عذبٌ فراتٌ
شرابیکہ کیفش فزاید سرورا

خوراند بہ اشرار ماءً حمیعا
کہ زاید چو ملحٌ اجاجٌ نفورا

عدوش بنار از مکان مضیق
بکرّات و مرّات جوید ثبورا

ز بدو جہان تا قیامت مثالش
گہے گوش نشنیدہ عبداً شکورا

ز ملکِ عدم تا بہ گیتی نظیرش
ندیدہ گہے چشم گردون غیورا

نکردہ زبانے کہ تصدیق قولش
شدہ انجس و جاء ظلماً و زورا

ك واذا القوا منها مکاناً ضیقاً مقرنین دعوا ھنالک ثبوراً لا تدعوا الیوم ثبوراً واحداً وادعوا ثبوراً کثیراً - فرقان ۱۲

سخئیکہ سر داد بہرِ شفاعت
وزِ اُمّت نہ جُستہ پَیِ آن شکو را

شجائیکہ تنہا وغا کرد و تشنہ
جفا بر جفا بُرد و کان صبورا

شدہ احمدؔ از فیضِ سبطِ پیمبرؐ
علیمِ سخندان فہیمِ سخنور

مخمّسِ مدحیہ مشتمل بر مرثیہ

بیا بزود ساقیا بکن زخم حسام را
بدہ بہ ظرف زمردی صبوح لعل فام را

بیار ہی پے سرم بشکل لالہ جام را
بریز ہان بجان من بکام من مدام را

مئی کہ بشکند خمار و خوش کند مشام را

چہ حاجت ست ساقیا حساب را کتاب را
بیار ہجیاب ہان شراب را کباب را

مباش منتظر تا خطابِ اجواب را	بہ بزم بادہ جا مدہ عذاب را ثواب را

بیا ودبے تا تُلے بہ گردش آر جام را

چہ جام رشک جام جم جہان نما خدا نما	چہ بادہ بادۂ ولا کہ کیف عشق دار دا
چہ بزم بزمِ مے کشان نہ کم ز مجمع صفا	چہ ساقیم شہ نجف کہ نام اوست حیدرا

دہد ایاغ کوثرا خیار را اکرام را

صفی و معدنِ صفا وفی و مخزنِ وفا	سخی و قلزمِ سخا رضی و منہلِ رضا
ذکی و منبع ذکا زکی و چشمۂ زکا	ولی و مصدرِ ولا علی و نیّرِ علا

امیر شیخ و شاب را امام خاص و عام را

علیست تاجِ اتقیا علی مرادِ اِنّما [۱]	علیست رشکِ اصفیا علی مشارِ مَن عِندَہٗ [۲] کفٰی
علیست نازِ اوصیا علی مفاد ھَل اَتیٰ [۳]	علی ست شاہِ اولیا علی سوارِ لا فتٰی

[۱] انما ولیکم اللہ ورسولہ والذین امنوا الذین یقیمون الصلوٰۃ ویؤتون الزکوٰۃ وھم راکعون۔ سورہ مائدہ ۱۲ [۲] قل کفی باللہ شہیدا بینی وبینکم ومن عندہٗ علم الکتاب ۱۲ [۳] ھل اتی علی الانسان الخ ۱۲

علیست فخرِ انبیا کلید سرّ کلام را

علی مطیع ذو المنن علی مطاع دوسرا | علی مشیر مصطفیٰ علی مشارِ انما
علی مرید راہِ حق علی مرادِ ماسوا | علی مفید مدعا علی مفادِ اھدنا

ازو کلیم کام رس وزو دشرف کلام را

علی امیرِ مومنان علی امامِ انس و جان | علی انیسِ عاصیان علی شفیعِ مذنبان
علی کفیلِ مرسلان علی پناہ دو جہان | علی ظہیرِ در نہان علی نصیرِ در عیان

صغار را کبار را خواص را عوام را

علیست ہادیٔ اُمم علیست والیٔ نعم | علیست معدنِ کرم علیست مخزنِ ہمم
علیست صاحبِ خدم علیست مالکِ حشم | علیست ماہرِ حکم علیست دافعِ الم

غریب را یتیم را اسیر را سقام را

انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس الخ سوره احزاب ۱۲ اهدنا الصراط المستقيم ۱۲ ويطعمون الطعام على حبه مسكينا ويتيما واسيرا ۱۲

مگر کجائی ای علیؑ بیا ببین بکربلا — بگو شہائی خون چکان سکینۂ یتیم را

بسوئی عابدت نگر نحیف و زار و بی دوا — بہ دخترانؑ نگاہ کن اسیر ظلم و بی ردا

چنانکہ دیلمی برد کنیزک و غلام را

چو یوسفؑ از طفیل تو ز قید مصر شد رہا — بیا و مخلصی بدہ ز قید شام امام را

چو نار بر خلیلؑ شد ز لطف تو چمن شہا — بیا بیا باشک غم رمان ز آتش جفا

ردای اہلبیت را سرادق و خیام را

پی بقای دین حق رواج شرع مصطفےٰ — میان حرب یا علیؑ تو خواندہ نماز را

بشان و شوکت ظفر مع قشون و اقربا — دلے ببین حسین چسان کند شہید کربلا ادا

رکوع را سجود را قعود را قیام را

مہ مبین دو نیم شد ز بہر ختم انبیا — بہ بیت پس از غروب شد بلند مہر بر سما

وے بکربلا چو شد زوال شمس تو شہا | تا ثرے تغیرے فرو گرفتہ ہر دورا
کسوف مہر روز را خسوف ماہ شام را

توئی و قول حق گوا کہ فرض کردہ کبریا | تحیت و صلوٰۃ را برآلِ سیّد الورا
مگر بیا بہ نینوا ببین این انقلاب را | زکوفیانِ پُردغا کسے نداشتہ روا
برائے سبط مصطفیٰ درود و اسلام را

تو جامِ شیر دادہ بہ قاتلِ خودت شہا | تو بذل آب کردہ بفوجِ دشمنان ببا
حسینؑ ہم پئے عدو سبیل کردہ آب را | دلی ہمین معاندین بدرشت کین کربلا
نداد حیف قطرۂ امام تشنہ کام را

ہمین کہ رفتہ از جہان بخلد فخر انبیا | شدہ زبسکہ موجزن محیط شورش و جفا
تلاطمش بلند شد چنان بر ارض نینوا | کہ کردہ غرقِ بحرِ خون سفینۂ نجات را

ببین ز قولِ مصطفےٰ تخلّف انام را

علیہم بینوا شہا بود فدائے دلبرت
بطوع و طبع جان و دل بود نثارِ شبّرت

بود اجیر چاکرت بود غلامِ قنبرت
بخوانیش چو بر درت برانیش چو از درت

شکایتے چہ عبد را چہ شکوہ غلام را

بسم اللہ الرحمن الرحیم

قصیدہ در حمد باری تعالیٰ و صفت جنت الماویٰ و مدح حضرات چہاردہ معصومین صلوات اللہ علیہم اجمعین

برتر از حمد و ثنا آن ایزد داور بود	واجدِ اعلیٰ بود ہم خالق اکبر بود
ظاہر و باطن بود ہم حاضر و غایب بود	واجب و الباقی بود ہم اول و آخر بود
فالق صبح و مسا و رازق عالم بود	صانع ہر دو سرا کونین اگر گر بود
داورِ ارض و سما منعم ملاذ کائنات	ذو الکرم مفضل مجیب دعوت مضطر بود

ھو الاول والآخر والظاہر والباطن ۱۲

صانعی کز صنعتِ او ایستادہ تو بہ تو | بی طناب و بی ستون نہ خیمۂ اخضر بود

قادری کز قدرتِ او این مہ و خاکدان | سال و مہ گردان بیک رفتار بی محور بود

آمری کز امرِ او در بحرِ ذخارِ فلک | روز و شب محو شنا[1] مہر و مہ انور بود

ای تعالی شانِ کبریا رفیع و اعلیٰ بود | ذی تبارک ذات حق کو افضل و برتر بود

لاینام و لایموت و لایزال و لامکان | بی مثال و بی قران بی کفو و بی ہمسر بود

غافر الذنب و خطاپوش و رؤف للعباد | ذو الکرم ذو الجود و ذو المن مونس و یاور بود

عالم ما فی الصدور[2] واقفِ ما فی البطون | سر برِ او روشن بود اخفا[3] بر او ظاہر بود

نیست شر از جانب او موجب خیر ست او | نبتش باشد اضافی عکس خیرش شر بود

چون وجود او عین او دانیست نزد ذی عقول | نور چون غائب شود تاریک ہر منظر بود

خیر چون مفقود گردد شر بگیرد جای آن | خانہ چون خالی بود دیوی دخیلِ در بود

[1] وکل فی فلک یسبحون ۱۲ [2] انہ علیم بذات الصدور سورہ ... ۱۲ [3] انہ یعلم السر واخفی ۵ خلق السموات بغیر عمد ۱۲ سورہ لقمان ۱۲ منہ

از پے شری سزا او نقمت[1] واحد بود — وز پی خیرے جزا او نعمت اوفر بود

نعمتے باشد ز نعمتہائے او خلد نعیم — طبقۂ او ناش از چرخ برین برتر بود

ہر روش در باغ فردوس ست رشک کہکشان — ذرہ از خاک آن روشن تر از اختر بود

رو کش الماس خشان ثرالہ بیضائے آن — خندہ زن بر لعل رمان لالۂ احمر بود

از ضیائے قطرۂ شبنم گہر بے آبرو — وز صفائے سبزہ اش ہیچ اطلس اخضر بود

جا بجا روئیدہ سبزہ چون عذار کوعبان — سنبل پیچان زلف حور عین ہمسر بود

نسترن از گہر ہا ہم بیشتر دلکش بود — یاسمن از مشک و عنبر اطیب و اذفر بود

ہمچو دام گیسوی حورا بود ہر نجم خلد — راست ہمچون قد غلمان دوحۂ عرعر بود

سنبلید از لون صفرایش تسر الناظرین — قاصرات الطرف گوئی دیدۂ عبہر بود

از فزایش[2] تنگ پہن عالم امکان بود — وز فرازش پست اوج گنبد اخضر بود

[1] من جاء بالحسنة فله عشر امثالها ومن كسب سيئة فلا يجزى الا مثلها ۱۲

[2] وجنة عرضها كعرض السماء والارض ۱۲ سورہ حدید

سدرِ مخضودی بود با ظلِ ممدودی دران | ماءِ مسکوبش بعینه چشمهٔ خاور بود

جابجا محوِ خرامِ ناز غلمان صف بصف | بر کفِ هر یک ایاغ بادهٔ اطهر بود

کاسِ زرّین طعنه زن بر کاسِ خورشیدِ مبین | جامِ سیمین روکشِ جامِ مہِ انور بود

دورِ این آموخته ارض و سما را گردشی | ذرّهٔ از نورِ آن در نیّرِ خاور بود

بادهٔ گلرنگ از میخانهٔ عرفانِ حق | می سزد کز بہرِ آن قلبِ ملک ساغر بود

یا مئ بیضا که در آن لذةٍ للشاربین | نی از آن غولی به تن نی ترف اندر سر بود

بادهٔ ممزوج از کافورِ اخلاص و گرم | بادهٔ کز آن مزاجِ حار و یابس تر بود

یا شرابِ پر تکلف از پئ دفعِ کسل | در خمیرش زنجبیلِ مہرِ ربّ مضمر بود

از سرادق حورِ عین جلوه نما با صد ضیا | چہرہ روشن تر زماہ و تن بہ از مرمر بود

کشف مانا بیضِ مکنون ساقِ پا گویا بلور | لوحِ شمعِ طور را مانند تاجِ زر بر سر بود

محو تسبیح خدا بلبل بود بر شاخ گل / صرفِ تهلیلِ احد قمری بر عرعر بود
طوطی شکر شکن را شکر حق وردِ زبان / طائرِ نغمه سرا را حمدِ رب از بر بود
صرف جولان محو رفرف در تگ و فرفر براق / حور طلعت بادپا مهر و پری پیکر بود
سُم ز عنبر لب ز مرجان خد ز گل بر از بلور / چشم از یاقوتِ احمر و ز زبرجد پر بود
گرچه گامی نسیم از نازِ او گردد سبک / ورد و گاهی خجل از نازِ او صرصر بود
می نهد پای تفاخر بر سرِ عرشِ برین / زانکه اسوارش شبِ معراج پیغمبر بود
مهر افلاکِ جلالت نورِ ربّ المشرقین / کز جبینش مقتبس نورِ مهِ انور بود
ماه قندیلِ رواقِ انجم سپندِ مجمرش / ز آتشِ عشقِ عبیدش مهر یک اخگر بود
غاشیه دار غلامش نازشِ فغفورِ چین / آئینه دار بلالش فخرِ اسکندر بود
جبهه سا بر آستانش خسرو و نوشیروان / ناصیه فرسای کاخش سنجر و قیصر بود

صاحب لولاک فخر انبیا ختم رسل — مالک یوم التناد و شافع محشر بود

عالم علم لدنّی مهبط وحی خدا — مخزن اسرار حق هر علم را مصدر بود

برج اقبال و شرف را چاکرش باشد قمر — درج اخلاص و وفا را خادمش جوهر[1] بود

یافته طوبی ز آب فیض او نشو و نما — شاخ آن چون ابر رحمت پهن ظل گستر بود

اصل[2] آن در تهه والافرع آن فوق السما — و ز پی عرفان حق هر برگ صد دفتر بود

وه چه تجری تحتها الانهار چون آب حیات — یا لب آب بقا خضر همایون فر بود

در گلستان جنان نازنمایان چون الف — لام سنبل میم ها غنچهٔ او فر بود

صحن جنت زان نماید صفحهٔ قرآن تمام — نهرها تابنده جدولهای سیم و زر بود

سوی تسنیم و بطرفی سلسبیل پر صفا — هم لبین سمتی و صوبی چشمهٔ کوثر بود

ساقی آن افتخار ماسوا زوج بتول — نفس احمد شیر یزدان حیدر صفدر بود

[1] جوهر نام گلی از ملازمان حضرت صلعم ۱۲ منه
[2] اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَّفَرْعُهَا فِي السَّمَآءِ ۱۲ منه ابراهیم

مالکِ ملکِ همم مرحب کش و مشکلکشا
شاه اقلیمِ شجاعت قاتلِ عنتر بود

قوتِ بازوی پیغمبر پناهِ مرسلین
سیفِ حق دستِ خدا و فاتحِ خیبر بود

بحرِ جود و بذل را آن نورِ حق دُرِّ ثمین
شهرِ علم[له] و فضل را آن خاصهٔ حی در بود

سکه زد بر ربعِ مسکون نقشِ نامِ حیدری
ملکِ داود و سلیمان زیرِ انگشتر بود

سرمه در چشم و سویدا در دل و گیسو به سر
زان سبب باشد که همرنگِ رخِ قنبر بود

سجده بر دهلیزِ حیدر زینهٔ قربِ خدا
باغِ خلد ادنی اجزای حبِّ آن سرور بود

قصرهای خوش نما و ارفع و اعلی در آن
زان یکی از بهرِ زهرا انور و ازهر بود

فخرِ مریم رشکِ ساره فاطمه بنتِ نبی
مادرِ شبیر و شبّر زوجهٔ حیدر بود

از فروغِ چهره اش محراب و منبر منجلی
وز ضیای مهرِ رویش بام و در انور بود

بر یمینِ قصرِ زهرا با همه شان و شکوه
همچو چرخِ اخضری کاخِ پیِ شبّر بود

[له] انا مدینة العلم و علی بابها ۱۲۰

مجتبیٰ سبطِ پیمبر صاحبِ خُلقِ حسن ‏ ‏ ‏ ہم خطاپوش و عطاپاش و کرم گستر بود

مہرِ افلاکِ وفا برجِ تواضع را قمر ‏ ‏ ‏ بحرِ ایثار و عطا جود را گوہر بود

جزو و کل را قاسمش مالک بود دارا بود ‏ ‏ ‏ انس و جن را خادمش آقا بود سرور بود

جانبِ دیگر بلند ایوانِ یاقوتِ شگرف ‏ ‏ ‏ از پئے شبیر شاہنشاہ بحر و بر بود

جدّ او ختمِ رسل احمد حبیبِ ذو المنن ‏ ‏ ‏ باب او شیرِ خدا فخر النّسا مادر بود

خامسِ آلِ عبا آن یادگارِ پنجتن ‏ ‏ ‏ فدیۂ راہِ خدا آن خاصۂ داور بود

زینتِ آغوشِ زہرا زیبِ پہلوئے علیؑ ‏ ‏ ‏ راکبِ دوشِ حبیبِ خالقِ اکبر بود

چشمِ غیضش مظہرِ قہر و جلالِ ذو الجلال ‏ ‏ ‏ روئے او نورِ خدائے پاک را مظہر بود

نہ قصورِ دیگر از بہرِ امامانِ کرام ‏ ‏ ‏ افتخار و روکش نہ گنبدِ اخضر بود

سیدِ السجاد زین العابدینؑ چارم امام ‏ ‏ ‏ قبلۂ پنجم بود باقرؑ ششم جعفر بود

ہفتمین کاظم محیط سلم ہم دریای حلم ثامن ضامن حفیظِ اصغر و اکبر بود

سرورِ تاسع تقی من بعدہ ہادی النقی وز پسِ آن خسرو کونین ذو العسکر بود

دلبرش سلطانِ دوران صاحبِ عصرِ زمان مظہر نورِ خدا ہمنام پیغمبر بود

حامیِ دینِ مبین و حافظِ شرعِ متین ہادیِ گم گشتگان اخیار را رہبر بود

یادگار مصطفےٰ و قائم آلِ عبا ذات پاکش کشتیِ اسلام را لنگر بود

مجمعِ اخیار زیر سایۂ دامان او زان میان عمار یاسر جابر و بو ذر بود

وہب کلبی مسلم ابن عوسجہ حر جری حضرتِ مقداد سلمان۔ مالک اشتر بود

میرود احمد ہم آنجا بیحساب بی کتاب از عنایاتِ خدا تقدیر اگر رہبر بود

میرسد در باغ علیین با جداد و پدر از طفیل اہلبیت ار جنت او یاور بود

با ادب رضوان بگوید فادخلوها خالدین دعوتِ طوبیٰ لکم از جانب داور بود

له حتی اذا جاءوها و فتحت ابوابها و قال لهم خزنتها سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین ۱۲

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

ای ساقیِ دل آرا. از دست رفت یارا — ساغر بزن خدارا تا بشکنم خمارا

آمد نسیمِ جنت بر شد سحابِ رحمت — از بادهٔ محبت جامی بده نگارا

باهم به یارِ دلجو. پیهم به جامِ مینو — هَاتِ الصَّبُوحَ هُبُّوا یَا اَیُّهَا السُّکَارَا

تا بر سرِ مُصَلّا. با خاطرِ مصفا — از ساغرِ مُطَلّا نوشم مے دلارا

واز آن بکیف آییم افزون شود ذکاییم — با صد طرب سراییم اوصاف مصطفیٰ را

آن معدنِ عطایا آن مخزنِ سخایا — آن منعمِ برایا فریادرس وری را

آن مجمع شرافت آن مصدر سیادت — آن معدن رسالت سردار انبیا را

آن بانی شریعت آن هادی طریقت — آن ماهر حقیقت آن رازدان خدا را

آن خواجهٔ مکرّم. آن خاصهٔ خدایم — آن قبلهٔ دو عالم. آن کعبهٔ دو سرا را

آن قدوهٔ افاخم. آن عمدهٔ اعاظم — آن زبدهٔ اکارم سرتاج اصفیا را

ماهِ سمای رفعت مهرِ سپهرِ عظمت — ابرِ عطا و بذلت. گوهر یم سخا را

مختارِ خشک و تر را. سردار بحر و بر را — دادار دشت و در را سالار اتقیا را

خالش تو گوئی اختر دندان چو سلک گوهر — قدّش طراز عرعر گوئی تو شمع پا را

رویش چو لاله حمرا گوشش چو ژاله صفا — مویش چو هاله زیبا. هر خال او دلارا

سنبل دو زلف پیچان نرگس دو چشم فتان — لاله دو خدّ تابان خط طعنه زن خطا را

مقصود خلق آدم مخدوم هر دو عالم — مطلوب ما سوی هم محبوب کبریا را

۵ [illegible] نمبر ۱۲

ضرغام غالبِ صولت مصباح بزمِ خُلّت | چرخ برین رفعت عرشِ مبین علا را

رکن رکین ایمان حصن حصین عرفان | متن متین قرآن تفسیر اِهْدِنَا را

اصل الاصول ایقان راس الرؤس گیهان | صدر الصدور خاصان بزم مسند آرا

نورِ خدای ماجد ساجد تقی و عابد | با مشرکان مجاهد در معرکه صف آرا

ابرِ مطیر رحمت ببرِ عرین سطوت | بحر محیط رافت. دُرِّ ثمین صفا را

آیینهٔ صداقت شایستهٔ صدارت | گنجینهٔ کرامت. بایسته اصطفا را

وَاللَّیلِ وصفِ مویش رشکِ بهشت کویش | وَالشَّمس مدح رویش تفسیر وَالضُّحیٰ را

فحوای حکم ذکِّر معنای وحی بشِّر | منشای قُمْ فَاَنْذِرْ داعی بحق جهارا

مامور امر فانصب مقصود قول فارغب | لَوْلَاکَ را مخاطب تعبیر اُولِی النُّهیٰ را

لِلْعالمین رَحْمَه لِلْمُومِنین رَافَه | لِذاکرین نِعْمَه دمساز اتقیا را

یٰسین ستایش الحق طٰہٰ خطابش از حق — شَاھِد گواہ اصدق اعزاز مصطفٰی را

مہرِ خدای اکبر۔ در ذات اوست مضمر — عز و جلال داور رازشانش آشکارا

آن دافع ہم و غم گر درہش دوایم — خاکِ درش چو یابم حاجت چہ کیمیارا

گوئی بخندِ دلکش ہم آب ہست و آتش — بینی بہ روی و مویش ہم صبح و ہم مسارا

احمد بیک اشارہ کردہ قمر دو پارہ — وز امرِ اُو دو پارہ زد حرف سنگ خارا

احمد مسیح دوران احمد حبیب یزدان — مزمّل ست و سلطان مدّثّر ست دوارا

صدرہ اگر بپوییم ہر گلبنے بہ بوییم — ہمتای اُو بہ جوییم یابم نہ یک دلارا

ملجائے ما محمد۔ ماولئے ما محمد — آقای ما محمد اُو سرور ست مارا

گر خواندم بنازم ور راندم چہ سازم — ہم مہر و دلنوازا ہم قہر اُو گوارا

بر آستانش والا بوسہ زدن علیما — اَشھٰی لَنَا وَ اَحلٰی مِن قُبلَۃِ العَذارا

مصرع حافظ ۱۲

بِسمِ اللہ الرحمٰن الرحیم

در مدحِ شافعِ روزِ جزا گوید

والشمس یک آیت بود از روی محمدؐ
واللیل حکایت بود از موی محمدؐ

طوبیٰ چہ بود دوحۂ از روضۂ احمدؐ
کوثر چہ بود قطرۂ از جوئے محمدؐ

دوزخ چہ بود اخگری از آتش قہرش
جنت چہ بود شمۂ از بوئے محمدؐ

آموختہ از خالق و آمیختہ با خلق
حقا کہ دل آویز بود خوئے محمدؐ

نقشِ سرِ چوگانِ رسول ست مہِ نو
گوئی کرۂ ارض بود گوئے محمدؐ

نور یست چہ زیبا خد پر نور پیمبر
سرو یست چہ رعنا قدِ دلجوئے محمدؐ

غلمان ارم شیفتۂ خال و خطِ او
حورانِ جنان والۂ گیسوئے محمدؐ

سبطین نبی گفتہ یکی دو مصحفِ ناطق رحلیست فلک مرتبہ زانوئے محمدؐ

گردون چو حبابے ز محیطِ کرم او خورشید مبین ذرۂ از کوئے محمدؐ

منظور احد گشت چو تائید رسالت شد دست خدا قوتِ بازوئے محمدؐ

شد نعل در آتش ز رخش مہر منور محجوب ہلال ست ز ابروئے محمدؐ

آمودہ ز شکر لب مداح پیمبرؐ آگندہ ز حنظل فم بدگوئے محمدؐ

گر حافظ اسلام بدہ تیغ ید اللہ شد حامی دین دولتِ بانوی محمدؐ

از بہر طوافِ دلش آویختہ دلہا صد کعبہ مخفیست بہ پہلوئے محمدؐ

بینی الف و لام بود زلف و دہن میم دو آیتِ قرآن بہم ابروئے محمدؐ

از راہِ شریعت رخ من جانب کعبہ وز روی طریقت دل من سوئے محمدؐ

خود فالق الاصباح علیم ست کہ احمد باشد سحر و شام ثنا گوئے محمدؐ

وله

وزید باد بهاری رسید فصلِ بهار — دمید سبزهٔ و خندید غنچه در گلزار

بهار آمد و برگشت طالع بهمن — شگفت گل شده بیدار بخت بلبل زار

رسید بر سر گردون دماغ هر قمری — که سروِ قامتِ بالا کشید همچو نگار

تو گوئی بر سر هر شاخ ارغنون بستند — ز بانگ سار و صلاصل ز صوت کبک و هزار

بباغ طوطی خوش لهجه زمزمه پیراست — ستاره گفتهٔ سار رنگ بسته در منقار

بدشت محو خرام ست در طرب آهو — چمد بناز و به انداز کبک در کهسار

صدای بربط و چنگ و رباب و نی گوئی — رسد بگوش بهم از نوای موسیقار

شد از نسیم چمن گلستان مثالِ ختن — شد از شمیم سمن بوستان همالِ تتار

ز لاله قطعهٔ گلشن چو خطهٔ کشمیر — ز سبزه ساحتِ مرعیٰ چو وادیٔ قرغار

روش چو قوس قزح از نبات گوناگون — حدیقه ثانی جنت ز مختلف اثمار

دمن یمن شد و گویا عقیق سرخ شقیق — چمن عدن شد و مانا سمن دُرِ شهوار

هوا معائنه ماند به آئینه ز صفا — زمین مشاهده گردد ز سبزه چون زنگار

دمن ز رنگ شقایق چو حقهٔ مرجان — چمن ز بوئ ریاحین چو طبلهٔ عطار

ز خندهٔ غنچهٔ نسرین دهان محبوبی — ز ژالهٔ لالهٔ رنگین چو پر عرق خد یار

تو گوئی سبزهٔ نورسته چون خط معشوق — تو گوئی سنبل پیچان چو گیسوئے دلدار

ز فیض باد مسیحا نفس نئے آگاه — که گوئی نرگس شهلاست تاکنون بیمار

به بین که هر گلِ پژمرده شد تر و تازه — نگاه کن همه سرسبز گشته خشک اشجار

ز عکس سبزهٔ مرعی فلک بود اخضر — ز پرتوِ گل حمرا بود شفق گلنار

عروس نو چمنستان و غازه اش شبنم — بنفشه غالیه بیزش نسیمش آئینه دار

زسر گرفت جوانی عجوزهٔ گیتی — زفیض یوسفِ بطحی محمدِ مختار
قوامِ ملتِ بیضا اساسِ شرعِ متین — عمادِ دین و بنای یقین و اصل وقار
سحابِ رافت و رحمت محیطِ بذل و سخا — سپهرِ سطوت و رفعت جهانِ عز و وقار
بشیرِ نعمتِ منان نذیرِ نقمتِ رب — شفیعِ عرصهٔ محشر قسیمِ جنت و نار
معینِ خرد و کلان هادیِ خواص و عوام — امینِ پیر و جوان حامیِ صغار و کبار
مفادِ علّمَ الاسما مرادِ کن فیکون — مشارِ امرِ قُمِ اللیلَ جاهِدِ الکفّار
شہے کہ معجزِ ادنای او بود معراج — حدیثِ آن بکنم سر بمجمعِ حضار
رسید در شبِ معراج از فلک جبریل — نمود عرضِ سلام و پیام از غفار
کہ ای نتیجهٔ الطاف ایزدِ باری — نهالِ عشق تو آورده بار آخر کار
زفرطِ شوق طلب کرده خود بخود محبوب — بیا بیا و بشو بر براق عقل سوار

شنید مژدهٔ جان بخش چون حبیب خدا	شگفت خاطر اقدس چو گل ز باد بهار
ز آب رحمت یزدان بکاسهٔ عرفان	وضو نمود و عنان برگرفت شد اسوار
بکند ثقل علایق صعود کرد بفوق	از انکه عالم بالاست مرکز انوار
ز فور جذب پی رهبری روان بجلو	رضای حق به یمین و ولای حق بیسار
گذشت از سر گردون مثال تیر نظر	رسید زان بمقامی برون ز حد حصار
نداشت روح امین باز قوّت پرواز	براق را نه دگر ماند طاقت رفتار
رسول گشت از انجا سوار رفرف عشق	بصد ادب شده میکال غاشیه بردار
رسید رحمت یزدان برای استقبال	دوید بهر زیارت ملک قطار قطار
ببین تفاوت ره از کجاست تا بکجا	ز فرش خانه و تا عرش ایزد غفار
ولی دران قلیل به سهل طی فرمود	چنین مسافت دور و دراز و سخت گزار

بطرف عین رسیده بمنزل مقصود ‌‌ خدیو دین شه گردون سریر عرش وقار

بهم بخلوت لا گشته طالب و مطلوب ‌‌ میان عاشق و معشوق بد فقط اسرار

در اتصال که گویند فرق ماند چه بود ‌‌ زدو کمان چه کما بلست یا اولوالابصار

ازان طرف نگران چشم رحمت معبود ‌‌ نموده عبدیت این بعین خویش قرار

کرا خبر چه خدا گفت مصطفی چه شنید ‌‌ درون پرده علیم این حدیث را بگذار

بلج ختم رسل مطلع دگر برخوان ‌‌ که لطف قند مکرر بیابی از تکرار

مطلع ثانی

اطاق احمد مختار مرجع ابرار ‌‌ رواق صاحب لولاک مضجع اخیار

کفش ز مانعه جود ست و معدن الطاف ‌‌ دلش خزانه علم ست و مخزن اسرار

از آن او سپری تا به تودهٔ غبرا ‌‌ به تحت او نگری تا به گنبد دوّار

ظلام کفر ز نور ہدایتش کافور — چنانکه از لمعات خور ببین شب تار

ز فیض اوست که داند خدای امروز — چه روستائی چه دهقان چه مردم بازار

ز ذات او شده کامل مکارم اخلاق — بفیض او شده حاصل محاسن اطوار

اساس مهر و وفاق از رضای او قائم — بنای کفر و نفاق از قضای او مسمار

شجر نموده بعدل و بصدقتش تصدیق — حجر نموده بفضل و رسالتش اقرار

بیک اشارهٔ انگشت او دو نیم قمر — یکی بمرده دگر بر صفا نموده قرار

فزون بیان جمالش ز حیطهٔ تحریر — برون ثنای جلالش ز حیز گفتار

سخن چه رانم از اوصاف آن شه والا — که جبرئیل قدمبوس اوست لیل و نهار

زهی شکوه و خهی شان موکب حضرت — که فتح میمنه دارست و نصر میسره دار

علم چو پنجهٔ خورشید طبل چون تندر — صفوف فوج چو امواج قلزم ذخار

سران فوج ظفر موج اوا سد صولت | مثلث حمزۂ جرار و جعفر طیار
چہ قہرمان کہ بدشت وغا علمدارش | حسام حق اسد اللہ حیدر کرار

مطلع ثالث

وصی برحق و داماد احمد مختار | ولیّ داور و ہمنام ایزد جبار
علیٔ عالیٔ اعلیٰ ولی والاشان | صفی و صافی و صوفی خلاصہ اخیار
امیر یثرب و بطحے امام جن و بشر | مطاع ہر دو جہان برگزیدہ دادار
گُل ریاض کمال و بہار گلشن فضل | در مدینۂ علم و خزینۂ اسرار
سراج دین پیمبرؐ چراغ خانۂ حق | فروغ منبر و محراب مطلع الانوار
ضیائے دیدۂ آدم سرور قلب خلیلؑ | امام اوّل و باب ائمہ اطہار
یم سخا حسن مجتبےٰ امام انام | سحاب خلق و مدارات قلزم ایثار

دُرِ یگانہ دریای مجمع البحرین — حُسینؑ حافظ اسلام صادقُ الاقرار

مسیح عیسی مریم شفادہِ ایوب — جناب سیّد سجّاد عابد بیمار

سمیّ مرسل آخر محمّدِؑ باقر — سلام شوق فرستہ برو رسولؑ کبار

امام جعفر صادقؑ امینِ از خدا — کہ باغ دین مبین انمود پاک زخار

بہار گلشن فردوس موسی کاظمؑ — نگین خاتم عرفان و حلم را کہسار

امام ثامن ضامن علیؑ عالیجاہ — خدیو ملک رضا۔ آمن صغار و کبار

محمدؑ ابن علیؑ ذوالکرم تقیِؑ جواد — کز اصفیاست مفخرّ۔ بر اتقیا سردار

سُرور سینہ خیرُ النسا علیِؑ نقی — ہمارہ زہد و تلطف بدش شعار و دثار

گُلِ حدیقۂ احمدؐ زکی ذُوالعسکر — کفیل و مامنِ مومن شفیع روز شمار

امام عصر و زمان ہادی امم مہدیؑ — کہ از وجود جناب ست دو جہان بقرار

شہا نقاب برافگن کہ تا بچند حجاب | پی ظہور جمال اند منتظر انظار
سخن چہ گفتہ نغز احمد اجرک اللہ | بسلک نظم گہر سفتہ چہ سلسلہ دار
پس از ثنای رسالت پناہ و آل کرام | نجات خویش طلب کن ز حضرت غفار
بہ بخش بر من آثم الٰہی از کرمت | بحق احمد مختار و عترت اطہار
بہشت خلد نعیم و چہار نہر بہشت | بدہ مقام خدایا بجان ہشت و چہار
منم ز بس کہ گنہگار و شانت امرزش | فنجنا وقنا ربنا عذاب النار

ولہ

حبذا آن آفتاب برج اقبال و شرف | مرحبا آن افتخار انبیای ما سلف
آن شفیع مذنبان کز فیض عامش در لحد | عاصیان را بی بہ پی آید صدای لاتخف
آن حبیب ذو المنن کز بہر او روح الامین | بارہا از میوہ فردوس آوردہ تحف

نیرِ چرخ ہدیٰ کز پرتو انوار او
ظلمت کفر و ضلالت دور شد از ہر طرف

خواجۂ دین کو سریر شرع را باشد خدیو
خاصۂ حق کو کلیدِ مغفرت دارد بکف

چہرۂ رخشان او چون آفتاب بے تعب
عارض تابان او چون ماہتاب بے کلف

چشم نرگس خند گل و روی حسن مانا چمن
گوہرِ شہوار دندانش دہن گویا صدف

پیشِ جودِ آن محیط بذل سیم و زر سفال
ور نگاہِ آن سپہر فیض لعل و دُر خذف

رحمة للعالمین[لہ] گفتش خدای لایزال
شاہد این قول قرآن ست گویم باحلف

پیروش مومن محب ناجی مؤالف رستگار
منکرش کافر عدو ناری مخالف ناخلف

دور از فیض وجود او شد قحط از جہان
گشتہ پر از سنبلہ مرعی و صحرا از علف

بت پرستی منہدم شد حق پرستی جا گرفت
مہر دین پرتو فگن شد ابر کین شد بر طرف

شد صلوة و ورد قائم در جہان جای سرود
شد بلند آوازہ تکبیر جای نای و دف

لہ ورد قال وما ارسلناک الا رحمة للعالمین۔ انبیا ۱۲

نیست در عالم چنین ذی القدر و والا منزلت | کز صدای نعفش دوزخ شود بیتاب و تلف
پیر عاجز باز یابد از ولای او شباب | باخرد گردد بمیدان از رضای او خرف
ابخره از بحر جودش قطره گردد در هوا | قطره از فیضش دُرِ شهوار گردد در صدف
در کمندِ موی او صد یوسفِ کنعان اسیر | وز لقای دلفریبش صد زلیخا در شغف[1]
در وفور جوش عرفان آن محیط معرفت | ماسوا الله را از خاطر دور افگنده چو کف
رفت چون احمد شب معراج سوی آسمان | غاشیه بردار صولت هم کابش بد شرف
بهر استقبال آمد رحمت حق در جلو | پیش و پس عیسیٰ و موسیٰ نوح و آدم در کنف
بهر تسلیم آمده حوران قطار اندر قطار | وز پی تعظیم استاده ملائک صف به صف
چون رسید آن صاحب لولاک بر عرش برین | هم کلامش شد خدا در لهجهٔ شاه نجف
در سلف گاهی ندیده چشم گردون مثل آن | شبه این هرگز نه زاید بطن گیتی در خلف

[1] قد شغفها حبا ۱۲ یوسف ۳۰

رحمت حق را محبان محمد مستحق	دشمنان اہلبیتش تیر لعنت را ہدف
احمدا نعت رسول و مدح آلش کن شعار	در ثنای دیگری ہرگز مکن جان را تلف

فکر — وله — اول

بجیب فکر برده دوش فرقم	بدل گفتم که اے خلاّق عالم
چرا افگندیم در چاه ذلت	چرا کردی گرفتارم بصد غم
پریشانم نمی دانم چه حال است	که ہر لحظه ہموم تازه دارم
بفکر تو گرفتارم کند چرخ	بہر روزے بہر ساعت بہر دم
بہر صبحے که برخیزم ز بستر	خدایا بخت خود خوابیده بینم
بہر شامیکه بر بالین نہم سر	فساد و فتنه ہا بیدار یابم
نمی آید قرارم ہیچ پہلو	نه یکدم می برد از فکر خوابم

گهی از سقف می دوزم نظر را | گهه اجرام افلاک را می شمارم

بستر شبها کنم در آه وزاری | چو شمعے از تحسّر می گدازم

بریزم لعل از لخت جگر هی | فشانم دُر برخت خواب بیهم

روان سازم گهے جیحون دیده | گهه از سوز درون آهے برآرم

به بستر می تپم از سوزش دل | شده پهلوے من تازه جهنم

درین اندیشه بودم سر بزانو | خرد ناگهه برآشفت از خیالم

بگفت اے مردم بیگانه از عقل | خودم از زاریت در پیچ و تابم

نمی دانم چرا اے کور باطن | ز دُودِ دل کنی تاریک عالم

علاجت پیش پا افتاده باشد | چرا خود را نه برهانی ز هر غم

بپرسیدم از و اے عیسی من | بفرما چون شوم آزاد از هم

منم وامانده در وادی حیرت / توئی خضرم نما راه صوابم

بزیر لب بخندید و چنین گفت / عجب دارم ز تو اے بندهٔ غم

بگوئی گهه چگامه گاه چامه / تنی بر خود که فخر شاعرانم

زنی هر لحظه لافِ بلاغت / بدل رانی چنینم چنانم

کنی دعوائے عشق شاه بطحا / ز حب الهیتش میزنی دم

چه شد این دم که نکشائی لب خویش / به مدح احمدِ سرتاج عالم

یقین دانم که هر بیتے که گوئی / همین برهاندت از صد هم و غم

شنیدم این سخن چون از خردوش / بگفتم مطلع تازه همان دم

مطلع ثانی

زهے شان تو ای مختار عالم / خهی قدر تو فارقلیط[۱] اعظم

[۱] لقب آنحضرت در صحف عبرانی ۱۲

درت مسجود شاهانِ جهانبان | نعالت افسرِ عرشِ معظم
بنای خلق را باشی تو منشاء | تو هستی باعث ایجاد عالم
بنای دین ز احکام تو برپا | اساس عدل از رای تو محکم
گهر ریزد ز مرجانت پیاپی | شکر خیزد ز گفتارت دمادم
به پیش حلم تو کوه است کاهی | به نزد جود تو قطره بود یم
بجولانگاه تو گیتیست گویی | فلک بر فرق تو چتریست محکم
فراز رایتت روشن هلالی | شعاع مهر تابان تار پرچم
تویی دیباچهٔ دیوان امکان | تویی شیرازهٔ اوراق عالم
شها از خوف ضرب تو بگردد | بچشم دشمنان مرگ مجسم
بود از بیم تو خصمت ز جنگگاه | گریزان چون گرازی پیش ضیغم

زبیم قهر تو در جسم اعدا — شود از یکدگر اخلاط درہم
برد از یاد عدلت عدل کسری — کند منسوخ جودت جود حاتم
ز فیضت کامرس موسیٔ عمران — ز تو صاحب نفس شد ابن مریم
برون آمد ز بطن حوت یونس — ز لطف عام تو ای کاشف غم
ز فیضت شد رہا یوسف ز زندان — ز مہرت محو شد تقصیر آدم
من بیچارہ ہم ای خسرو دین — بدرگاہت ز ادنیٰ سائلینم
اسیر حسرت و حرمان و عسرت — گرفتار صد آلام و حزینم
ز ناہنجاری گردون واژون — شکستہ خاطر و اندوہگینم
بحق مرتضیٰ ضرغام یزدان — پیٔ روح بتول فخر مریم
بحق شبر مسموم و مغموم — بخون ناحق شبیر پرغم

بحق حضرتِ سجّادِ رنجور ‌ برائے باقرِ دانا و اعلم

بحق جعفر و موسیٔ کاظم ‌ امام عادل و سلطان اکرم

پئے شاہِ خراسانِ رضا جو ‌ پئے زہد تقیٔ فخر آدم

پئے روح نقیٔ عدل گستر ‌ بحق عسکری نجاتِ عالم

بحق حضرت سلطان دوران ‌ امام ہادی و مہدیٔ اعظم

بحق حرمت فرقان اشرف ‌ نگاہی کن شہا بر حالِ زارم

دل من از تہی دستیت محزون ‌ بغیر درہم است احوال و درہم

برزق من شہا وسعت عطا کن ‌ بعشرت زود گردان حال زارم

ہنوز افتادہ ام پا در گلِ افسوس ‌ بمنزل در رسیدہ ہمرہانم

ازان مغموم می باشم شب و روز ‌ بمقصودم رسان ای غمگسارم

بگردد ربا عی من به کار بستند — که چون گردون گردان بی سکونم

گهی اینجا گهی آنجا گمارند — بشهری مستقل نبود مقرم

پس از صحرا نوردیهای بسیار — پورنیه بوده است اکنون مقامم

شها این شهر نبود جای ماندن — بزودی کن برون زین تیره جایم

گرفتارم بصد امراض شاها
عطا کن ای مسیحا دم شفایم

در مدح ید اللہ غالب کل غالب حضرت علی ابن ابی طالب علیہ السلام

بہار آمد شدہ مرعی مثال گنبد خضرا — شدہ ہر قطعۂ غبرا یمن از لالۂ حمرا

شدہ کشمر چمن اکنون ز نسرین و گل و ریحان — شدہ ہر تختۂ بستان ختن از عنبر بویا

عروس نو بود بستان و زلفش سنبل پیچان — دو رخسارش گل خندان و چشمش نرگس شہلا

دمیدہ سبزہ در بستان شگفتہ غنچہ خندان — نماید سنبل پیچان مثال طرۂ لیلیٰ

بطرفی نرگس فتّان بعینہ دیدہ خوبان — کنار نور نور افشان ہلال چہرۂ اسما

بود ہر نو گل رنگین چو رخسار بت سیمین — بود ہر سبزۂ مشکین چو خطّ عارض عذرا

بهر سو یاسمن چیده بهر جا سبزه روییده
تو گوئی باغ پوشیده قبای اطلس دیبا

بود مانا اقحوان بستان همال روضهٔ رضوان
شده از ارغوان الوان چمن چون جنت المأوی

صراحی میکند قلقل زمینا سر زند غلغل
الا یا ساقیا بلبل خروشد مست بی پروا

خرامد هر طرف آهو چمد طاوس بط هر سو
خروشد هر نفس تیهو کشد هر بو الملیح آوا

سراید زیر و بم قمری بنالد در میانم بلبل
بهجران می تپم گلگل اگرم گلچین بی پروا

زند مرغابی بط باهم ز مستی غلغله هر دم
بگلشن در طرب هر دم عنادل زمزمه پیرا

فرازد سر ز شاخ گل کند هر قمری با بلبل
ثنای شاه جزو کل علی عالی اعلی

شفیع روز محشر قسیم جنت و کوثر
وصی مرسل آخر سمی ربی الاعلی

خبیر راز پنهانی علیم کنه حقانی
امین سر یزدانی کلید گنج او ادنی

معین عالم امکان نگین خاتم عرفان
امین کشور احسان امام یثرب و بطحا

مطیع حضرت یزدان مطاع کل انس و جان	مشیر احمد ذیشان مشار علم الاسما
بطفلی شیر اژدر در بشیب از بهر لا ورد	بدشت کین غضنفر فر تهمتن تن دم هیجا
بنائی عدل را بانی اساس سلطنت ثانی	کند هر جا جهانبانی چه جابلقا چه جابلسا
علی ضرغام یزدانی علی همنام ربانی	علی بیچون و لاثانی علی بیمثل و بی همتا
علی سلطان بحر و بر علی مختار خشک و تر	علی سردار دشت و در شه دنیا و ما فیها
علی موسی عمرانم علی عیسی دورانم	علی ماحی عصیانم علی حامی ما حقا
بگیرد باج از خاقان ستاند تاج از شاهان	کند محتاج را سلطان بهر ادنی کند اعلی
چو زد آن ضیغم یزدان بهر جسم تیغ برق افشان	خروشیده سمک ترسان کرم یا دافع البلوا
ملک در عشق او مجنون فدا بر خلق او گردون	روان بر رہ او مفتون خرد بر روی او شیدا
رضای حیدر صفدر رضای خالق اکبر	قضای نفس پیغمبر قضای قادر یکتا

خلافِ ساقیٔ کوثر۔ خلافِ حضرتِ داور | ولائی حیدرِ صفدر۔ بلاشک عروۃ الوثقیٰ

رہِ تثلیث چون پویم۔ طریق پنجتن گویم | نہ پنہان بر ملا گویم۔ ندارم از کسی پروا

قطعہ

شبِ معراج پیغمبر۔ برفت از خانۂ داور | بعرشِ خالقِ اکبر۔ فَسُبْحَانَ الَّذِی اَسْرٰی

چنان شد سرورِ عالی۔ قرینِ حضرتِ باری | کہ فصلِ دو کمان باقی بقرب ماندہ او اَدْنیٰ

بدید آن خاصۂ یزدان محیطِ قدرتِ سبحان | بہارِ صنعتِ رحمان ریاضِ جَنَّۃُ الْمَاْوٰی

دلش از رحمتِ ذوالمن شدہ ہر علم را معدن | شدہ بر خاطرِ روشن ہویدا رمز مَا یَخْشٰی

بفضلِ خالقِ عالم۔ شدہ ہر راز را محرم | شدہ بر قلب و ملہم ہمہ اسرار مَا اَوْحیٰ

علیؑ را دید پیغمبر۔ فرازِ گنبدِ اخضر | کنارِ چشمۂ کوثر۔ بعرشِ ارفع و اعلیٰ

عیان در عالمِ جلوت۔ بمکینِ مسندِ رفعت | نہان در پردۂ خلوت۔ قرینِ رَبِّیَ الْاَعْلیٰ

سوی گیتی چو از رفعت نگه کرده گه رجعت | نشسته محو در طاعت. رَاٰهُ نزلةً اخری

شده ارشادِ حق آندم وصیِ تست ضرغامم | علی میرِ ہمہ عالم. علیم سرِّ ما اخفی

مراد انّما حیدر. مفادِ هل اتی حیدر | مشار قُل کفا حیدر. بمعنی آیة الکبری

سخن گفتی عفاک الله. و دُر سُفتی حماک الله | ملک گوید جزاک الله. نداری احمدا همتا

بفضلِ خالقِ اکبر. ز لطفِ مرسل آخر | بود در عرصهٔ محشر شفیعت مرتضیٰ فردا

بحکم حضرتِ یزدان بفیضِ حیدرِ ذیشان | پی ہر بیت تو رضوان کند صد باب جنّت وا

در تهنیت عید غدیر

گویم سپاسِ کبریا. کز فضل ربّ دوسرا | رفته خزانِ غم فزا. آمد بهارِ دلکشا

هر راغ شد فخرِ جهان از شنبلید و گلستان | هر باغ شد رشکِ جنان از سرو و نهر با صفا

برعقد پروین طعنه زن . هر بوستان از یاسمن ‌ بر چرخ خضرا خنده زن هر سبزه زار از سبزها

از لالهٔ حمرا چمن . شد رو کش کان یمن ‌ وز ژالهٔ بیضا دمن . شد مفخر کوه صفا

مرعیٰ ز ورد و اقحوان پوشیده ملبوس حسان ‌ صحرا از نور و ارغوان کرده بر رنگین قبا

بر شور بلبل خنده زن . هر غنچه در صحن چمن ‌ در موی سنبل شانه زن مشاطهٔ بادِ صبا

هر سمت یابی نسترن . هر طرف بینی یاسمن ‌ گلها دمیده در چمن رُوییده سبزه جابجا

ریحان چو خط نازنین نرگس چو چشم حور عین ‌ نسرین چو سیمای حسین سنبل چو زلفِ مه لقا

شبنم چو خوی گلبدن لی لی چو روی سیمتن ‌ لاله چو لولوی عدن ژاله چو دُرِّ بے بہا

مرعیٰ چو فرش بے شکن سوسن زبان بے سخن ‌ رُمّان چو لعلِ بے ثمن غافت عقیق بے بہا

بنگر بہار بے خزان . خارِ مغیلان دلستان ‌ ریگ بیابان پرنیان خاکِ خیابان توتیا

کوثر نما آبِ غدیر . از فضل یزدان خبیر ‌ در خُم شده شیرِ قدیر . ایدون وصیِ مصطفیٰ

منشاء قولِ ہل اتی ، شان نزول قل کفا — معنیٔ نفسِ انّما یعنی علیؑ مرتضیٰ

سبز دار دشت و دره علی مختار خشک و تر علی — سلطانِ بحر و بر علی فرمانروای ماسوا

آن مخزن حسن و جمال آن مجمع فضل و کمال — آن معدنِ جاه و جلال آن منبع صدق و صفا

آن مالک طبل و علم آن صاحبِ سیف و قلم — آن قاطع کفر و ظلم آن دافع جور و جفا

آن خسرو ہر دو جہان آن سرورِ کون و مکان — آن قاسم نار و جنان آن شافع روز جزا

آن گوہر درج جمال آن اختر برج کمال — آن نیّرِ چرخ جلال آن آسمان ارتضا

آن خاتم دین را نگین آن دوش احمد را مکین — آن زیب عرش برین آن زینتِ ارض و سما

سرمایۂ علم و ہنر، فرہنگ آثار و خبر — سرلوح دیوانِ قدر عنوان فرمانِ قضا

دانای راز ذوالمنن دارای اوصافِ حسن — زوج بتول و بوالحسن نفس نبی نورِ خدا

عینِ وفا محضِ کرم گنج سخا کنز ہمم — بحر عطا کانِ نعم کہف الوری کوہِ علا

میر عجم شاهِ عرب۔ تکوینِ عالم را سبب ‏ اعلیٰ نسب والا حسب داماد ختم الانبیا

ضرغامِ حق روئین بدن صفدر لقب عنتر فگن ‏ فولاد تن خیبر شکن مرحب کش و مشکل کشا

حصنِ حصینِ سلطنت متنِ متینِ مملکت ‏ رکنِ رکینِ معدلت بنیادِ شرعِ مصطفیٰ

شمعِ شبستانِ طرب میرِ دبستانِ ادب ‏ سروِ گلستانِ عرب۔ شیرِ نیستانِ وغا

زیبا تنش دیبا بود حقا دلش دریا بود ‏ مانا قدش طوبیٰ بود گویا لبش معجز نما

ضرغام حق بودش خطاب از مالکِ یوم الحساب ‏ گفتش محمد بو تراب۔ اُمش بخوانده حیدرا

در عهدِ آن والی کرم مفقود شد نام الم ‏ در عصرِ آن عالی همم۔ معدوم شد شکلِ گدا

بر فرقِ مرحب بیخطر زد چون علی تیغ دو سر ‏ روح الامین گفت الحذر۔ گفته نبی صلِّ علیٰ

تا شد بدشتِ کارزار از دستِ او گیتی فگار ‏ لاسیف الا ذوالفقار۔ از آسمان آمد ندا

تیغ دو سر را آخته۔ اعدای دین را تاخته ‏ ملک عرب را ساخته۔ پاک از شر و ظلم و جفا

پرسد کسی گر بر زمین۔ آیا علیؑ را بد قرین | از عرش رب العالمین آید بگوشش آواز لا

بطحی ارم حیدرؑ ثمر۔ کوفہ اجم حیدرؑ ببر | کعبہ صدف حیدرؑ گہر۔ حیدر بود قبلہ نما

ایقان او نجم الہدیٰ ایمان او بدر الدجیٰ | عرفان او شمس الضحیٰ مستغنی از کشف الغطا

حیدرؑ محمدؐ را وصی۔ حیدرؑ مہیمن را ولی | حیدرؑ خدا ایم را سمی۔ حیدرؑ نصیری را خدا

پرسیدی گر روز الست آیا ست کس حیدرؑ پرست | گفتے بلا ہشیار و مست۔ الا علیؑ کردی ابا

بُد مطلع نور علیؑ۔ شد مقطع نفس نبیؐ | کعبہ اُطاق مسجدی آن ابتدا این انتہا

تا چند احمد بیخودی نایدز تو وصف علی | مدّاح اُو باشد نبیؐ۔ خالق کند مدح و ثنا

بر قنبرش سرّ و علن از دل سلامی و ز دہن | از ما و از این انجمن ہر سال د ہر صبح و مسا

منقبت

مشتمل بر قوافی سورہ مریم

ابر بستر خواب لیلاً عشیّاً — تپیدم بر احوال زارم بُکیّاً

گہے نالہ کردم کہ صد حیف گشتم — در اثم و کبائر کبیراً عتیّاً

کشیدم گہے آہ سوزان و گفتم — کہ ماندم دریغا ز داور بغیّاً

شب و روز کردم عمل بر نواہی — ہمارہ بدم از اوامر عصیّاً

خدایم بداند چہ آید سر من — چو فردا شوم در جہنم صلیّاً

کجا بگذرد آہ بر استخوانم — کشندم چو پیہم بدوزخ جثیّاً

گذشتہ ز حد آہ و زاری کہ ناگہ — سحرگہہ شنیدم نداءً خفیّاً

چرا می کنی جان تلف در ہم و غم — بہوش آ و برخیز و نادِ علیّاً

امیراً کبیراً ظہیراً نصیراً — حفیّاً وفیّاً غنیّاً سخیّاً

کریماً رحیماً فہیماً عظیماً — زکیّاً رضیّاً نقیّاً تقیّاً

جلیلاً عقیلاً خلیلاً نبیلاً — جریاً صفیاً زکیاً جنیاً

کفیلاً امیناً جمیلاً حسیناً — اِماماً مبیناً وصیاً ولیاً

عمیم العطایا کثیر المدارا — علیه التحیات صبحاً عشیاً

شفیع امم کز فیوض دعایش — نیابی کسی را بعالم شقیاً

بذات الصدور است عالم بیزدان — وز احوال دل لم تجده نسیاً

نزاده چو او بطن گیتی نصیرے — ندیده چو او چشم گردون ولیاً

ز جبلی بتر سید موسیٰ وحی در — علیٰ رشد و فی المهد کان صبیاً

شده نوحؑ از فیض جودش بجودی — ز طوفان میان سفینه نجیاً

ز سر چشمهٔ فیض او دیده هر یک — بیک طرفة العین جاری سریاً

هم ادریسؑ دانا ازین دار فانی — بفیضش رسیده مکاناً علیاً

ازو گشت صاحب نفس ابن مریمؑ | وزو بود موسی رسولاً نبیاً

به مومن بہ بخشد بجنّات عدن | سریراً امنیعاً و قصراً علیاً

شراباً طهوراً و کاساً دهاقاً | و لحماً طریاً و قطفاً جنیاً

زہے شان والای حیدرؑ کہ داور | بنام خودش کرد اور اسمیاً

قطعہ

بوقت مخاضش ز بیت المقدس | برون رفت مریم مکاناً قصیاً

وز امر خدا زیر نخل اخت ہارون | بصد کرب زاده غلاماً زکیاً

گشوده لب طعن و تشنیع قومش | بگفته۔ لقد جئت شیئاً فریاً

به بنت اسد وقت میلاد حیدرؑ | شد ارشاد خالق وکانَ حفیاً

بشو با صد اعزاز در کعبه داخل | مقاماً رفیعاً مکاناً علیاً

رطب آمد از خلد و روح الامین گفت | حنیئاً مریاً حنیئاً مریاً

چو کرده عطا خالق از خانهٔ خود / به بوطالب از نجل آن رضیّا

بگیتی امامابه گردون قواما / بامّت ولیّا به احمد وصیّا

پی تهنیت آمد از عرش اعلی / ملائکه ثلاث لیالٍ سویّا

نیاید ز تو شمّهٔ مدح حیدر / بکن بر دعا ختم احمد علیّا

نگهدار یارب ز راه خطایم / نما بهر احمد صراطاً سویّا

خلاصم کن از شر نفس شنیعه / بحق علیؑ ده فؤاداً زکیّا

وله

صبح دم از جیب مشرق سر کشیده آفتاب / یا سحر گه فرق عذرا شد بلند از رخت خواب

یا تو گوئی شد کف موسیٰؑ عیان از اوج طور / یا که بر بام فلک عیسیٰؑ بفرمود ایاب

یا برون آئینهٔ سکندر از ظلمات شد / یا که جام جم بگردون شد عیان با آب و تاب

یا ز بطن حوت گوئی آمده یونس برون
یا ز چاه تیره بر شد یوسف گردون قباب

یا برآمد قیس صبح از محمل لیلای شب
یا بگو آمد برون از حجله اسمای نقاب

یا فکنده مهرهٔ روشن سیه ماری ز کام
یا که از بطن صدف پیدا شده دُرِ خوشاب

یا که گرز آتشین از دوش زنگی شد بلند
یا برون آمد حسام شعله افشان از قراب

یا عقاب از بهر صید زاغ جسته از کمین
یا که باز شعله پر زائیده از بطن غراب

یا پی رزم قشون زنگیان افراخته
رایتی با شان و شوکت می نصرت مآب

یا پی دفع جنود انجم آمد شهسوار
نیزه در کف چون [illegible] طوسیان افراسیاب

لیک با این فر و صولت لرزه بر اندام او
تا نگردد صعقش باز از برای بوتراب

آنکه باشد فخر موسیٰ ناز عیسیٰ خضر نوح
نفس احمد شیر یزدان خسرو گردون قباب

هادم شیخ ضلالت دافع ظلم و ستم
مبطل بنیاد بدعت هادی راه ثواب

عزم نخچیر ار کند آن سرور دنیا و دین | شاهباز قدرت آرد عنقا از بهر کباب
گر نخواهد آن یل خیبر فکن در طرف عین | پیر عاجز باز یابد قوت عهد شباب
ور کند او نی توجه آن همای اوج دین | قوت بال جعل آید بهر پشه ذباب
قهر آن شه بح آبی را کشد در زیر خاک | عدل آن سرور بهم یکجا جمع سازد نار و آب
در زمان آن ضمان امن مخلوق جهان | گاه را دربان شود بهر وحوش اچوبان ذیاب
وقت ایثار جواهر لعل شد خون در جگر | ور محیط بحر جودش بحر عمان آب آب
سجده گاه حور و غلمان نقش پای بوالحسن | سرمه چشم ملائک خاک راه بوتراب
از پی اعدای آن سلطان دین بئس المصیر | وز پی اتباع آن شه عالم حق حسن المآب
مطلب والنون صاد و مدعای انما | مقصد ارشاد بلغ معنی فصل الخطاب
عالم توریت موسی کاشف سر زبور | ماهر انجیل عیسی حافظ ام الکتاب

له یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک ۱۲

از رضای او بروید یک چمن گل از حجر — وز قضای او بخیزد یک محیط آب از سراب

دوحهٔ بستان هاشم نوگل باغ خلیل — باب شبّر زوج زهرا نائب ختمی مآب

پیخ ویرانهٔ بدگوی او باشد لقب — بلبل گلزار جنت بهر مداحش خطاب

شان و شوکت را جهان اوج و رفعت را سپهر — علم و خبرت را محیط و رحمت حق را سحاب

از عرق بر روی زیبا صد عدن دُرِّ ثمین — وز شمیمش صد ختن و ز موی بویا مشک ناب

تا به دنیا پا نهاد آن مفخر حور و ملک — عرش و کرسی را سخن یا لیتنی کنت تراب

دوستانش را بشارت فَادْخُلُوهَا خَالِدِین — دشمنانش را لدو للموت و ابنو للخراب

ذات او بی مثل و همتا اسم او اسم اله — صورت او بی نظیر و سیرتش هم لاجواب

ممکن و واجب نما و واجب ممکن نما[۱] — عالمی در فکر و حیرت اِنّهُ شئ عجاب

مظهر انوار یزدان قاسم رزق عبا — بعضی گویند ش خدا والله اعلم بالصواب

[۱] این مصرع تضمین از قاآنی گرفته ۱۲

این سخن تطویل خواهد عرض کردم مختصر | زین بیان تفصیل ار گفته ام لبّ لباب
بارک الله احمد ابر نظم تو از آسمان | گفت هاتف یا فتی طوبیٰ لک یوم الحساب

ولہ

دوش شد خسرو خاور چو مکین در خلوت | کنج عزلت بگرفتم پی خواب راحت
بند شد چشم خلایق همه در نوم غریق | دیدهٔ نجم فقط باز بده در حیرت
در شب تار پی مونس تنهائی من | ماند و یک شمع که آنهم بده پر از حسرت
اختلاجم چو فزون گشت در آنحال سقیم | همکلامش بشدم از پی دفع وحشت
بحث ها رفت با نواع مثائل باهم | در اصول مدن هر سه فروع حکمت
اولاً علم الٰهی متعلق بعقول | آنکه با مادّه و شکل ندارد حاجت
ثانیاً علم ریاضی که اصولش باشد | هندسه موسیقی و هم عدد و هم هیئت

گفت نغمه شد و آغاز ز فیثاغورس | گفتمش بلکه ز داود علیه الرحمت

مسئلت کرد که موهوم چه باشد نقطه | باز بشد ز چه رو در نگهه تو صورت

عرض کردم که مثالش همه از ذات خدا | گر نهانست عیانست ز بدو و غایت

در کره دایره آمد چو بیان شد ثابت | نسبت خالق کونین بدو در خلقت

جمع اعداد بفرمود ثبوت تفریق | صحت ضرب بیان کرد اصول قسمت

کرد آغاز چو تفریق کسور نسخه | گفتم آخر بود این صف دلیل وحدت

زین گذشته چو رسیدیم بسر علم نجوم | محو در سیر سماوات شدم یک ساعت

مصرعی شمع رصد بست چو بر سطرلاب | دور بین خرد آورد فلک در قربت

در نظر آمده اشکال عجیبه بیهم | کردم از چشم تماشای عجیبه صورت

شمس بر سیر چو حیلوله بدو به خسوف | ای عجب آخر ز چه رو گشت نماز آیت

طبع من گفت پی آنکه بفهمد در ہم — اعتدال کششش و ارض نگردد غارت

صرف اوقات بدین نحو شده آخر کار — نصف شب آمده با علم طبیعی نوبت

منکشف گشت دقائق که بداز اشکال — حل شده بعض غوامض که نماید دقت

استفاده چو دلم کرد ز اسباب سحاب — گفت تصعید بخارات زمین از حدت

گفتمش هرچه بود رای حکیمان لیکن — نزد من این همه بود از قدرت حق یک آیت

باعث صاعقه و برق چه پرسیدم گفت — متراکم شدن ابخرها بر رفعت

الا باز بماندم ز جوابش الا — آیت رعد چو خواندم شده او را خجلت

شد زبانش گهر افشان چو بذکر قولم — زود طبعم شده غواص محیط فکرت

خضر دل گفت که پس مانده سیل نوح است — این همه لجه دریا و یم با وسعت

شمع من سوخت ازین قول و برآشفته شد — با غلش گفت چنانست و چنین نیست جهت

ط ومن آیاته یریکم البرق خوفاً وطمعاً وینزل من السماء ماءً فیحیی به الارض بعد موتها ط ویسبح الرعد بحمده ۱۲

مختصر اینکه سخن طول کشیده از حد   خلط مبحث شده پیدا ز دلیل و حجت

ناگهان آمده آواز سروشی ز گردون   کاندرین باب چنین فکر نماید حیرت

آنچه گفتید قیاس حکما هست ولی   اعتقادم بشنو حال بگوش خبرت

نزد من منبع هر قلزم و دریا باشد   سر انگشت ید الله سحاب رحمت

وجه ایجاد فلک کون و مکان ابدا   باعث خلق زمین بدو زمان را علت

شوهر فاطمه و باب جناب حسنین   نفس خیر البشر و خاصه رب العزت

آنکه بوده سپر فخر رسولان در جنگ   آنکه بر بستر او خفت بوقت هجرت

لقبش حیدر کرار و علی اسم شریف   بوترابش بده ز ارشاد پیمبر کنیت

سالک مسلک دین ناهج منهاج یقین   هادی راه هدا خضر طریق عبرت

حارث دشت هم شیر نیستان نبرد   اسد بیشه و ضیغم غاب صولت

شیر عنتر فگن و دست خدای جبّار   شاه خیبر کن و بازوی نبیؐ را قوت

رشک یوسف بده در خوبی صورت حقا   فخر آدم بده لاریب بحسن سیرت

فاسخ کفر و ضلل ناسخ ادیان سلف   رایج مذهب حق دین خدا را حجت

مظهر قدرت حق مظهر شان ایزد   محیی میّت و هم قاسم رزق خلقت

گوهر درج شرف کوکب برج اجلال   اختر چرخ علا مهر سپهر عظمت

خسرو ملک و ملل بادشه دین و دول   مالک یوم خلل قاسم نار و جنّت

حامیٔ تبعهٔ حق ماحیٔ عصیان امم   مونس مومن عاصی و شفیع امت

سرو در باغ ستاده پی تعظیم جناب   نه فلک شد پی تسلیم خمیده قامت

راسخ از جود و عطایش شده اصل ایثار   محکم از مهر و وفایش شده طرح خلت

شد اگر بهر نبیؐ معجزهٔ شق قمر   کرد از بهر علیؑ خسرو خاور رجعت

گشت حیّانفس از فیض دمیش عیسے — شده حاصل بطفیلش بسلیمان نعمت

محترق خون توئی اندام ز نار قهرش — منتشر خلط در اجسام ز خوف ضربت

مدحت حیدر صفدر نبود کار بشر — احمد ابس بدعا ختم کن این سخنت

تا بباشد کرهٔ ارض پُر از گرد وغبار — تا بماند فلک پیر خمیده قامت

دشمن حیدر کرّار بود خاک بسر — بخت یاران علیؑ باد جوان بهرساعت

تا بود شمس فروزنده بچرخ چارم — بر محبّانِ علیؑ باد پیاپی رحمت

تا بود نور قمر مقتبس از مهر مبین — بر عدوی شه ابرار دمادم لعنت

باد الٰهی پے ممدوح فزون عمر علیم — مال وجاهش بفزاید بطفیل حضرت

مبتلا هست بامراض صعب شام وسحر — یا ربش بهر علیؑ زود عطا کن صحّت

وله

جام شراب ماه منور نمی شود
کارس فقیر خسرو خاور نمی شود

ہر سنگ سرخ لعل بدخشاں نمی شود
ہر قطرہ در صدف دُرِ از ہر نمی شود

دُودِ غلیظ آب مصفا نمی شود
دُردِ کثیف بادۂ اطہر نمی شود

ور ناف خرس خون نشود ہمچو مشک ناب
سرگین گاؤ ہمسر عنبر نمی شود

ہر جوہری نگین سلیمان نمی شود
دیوار خام سدِّ سکندر نمی شود

گہ انگبین ناب ز حنظل نمی چکد
وز خار و خس گلاب مقطر نمی شود

ہر جوئبار منبع آب حیات نیست
ہر آبشار چشمۂ کوثر نمی شود

باشد نہ ہر موذنے ہمپایۂ بلال
ہر زنگئی برابر قنبر نمی شود

بزاز نیست ہمسر سلمانِ فارسی
اشتر فروش مالکِ اشتر نمی شود

هر کف نمی شود ید بیضا ز داغ گل ‌ ‌ اعجاز موسوی ز فسونگر نمی شود

دجال از خری نبود عیسیٔ زمان ‌ ‌ بوزینه اهل فضل ز منبر نمی شود

گم کرده راه هادی امت نمی شود ‌ ‌ بیهوده کار حجت داور نمی شود

روباه میشود نه مقابل به ضیغمے ‌ ‌ فرار گهه برابر صفدر نمی شود

هر کس نه مستحق خطاب ید الله است ‌ ‌ هر شخص سیف خالق اکبر نمی شود

هر کس بجنگ قاتل مرحب نمی شود ‌ ‌ هر یل برزم فاتح خیبر نمی شود

حی در بود به مهد نه هر طفل شیر خوار ‌ ‌ هر شاب در مصاف غضنفر نمی شود

شیطان ولی حضرت رحمان نمی شود ‌ ‌ نفس لئیم نفس پیمبر نمی شود

حقا که جز بخیر وری ختم انبیا ‌ ‌ پیغمبرے مقابل حیدر نمی شود

آن آسمان سریر که همپایهٔ که اش ‌ ‌ جمشید و کیقباد و سکندر نمی شود

مشکلکشای عالم و حاجت روای خلق | ناکام ازو گدا و توانگر نمی شود

بعد از نبی کسی بجز آن خاصهٔ خدا | یوم النشور شافع محشر نمی شود

بی اذن آن دُریمِ اعجاز در صدف | از ماءِ مزن قطرهٔ گوهر نمی شود

گر یک رهی وزد نه نسیم فیوض او | یک غنچه بباغ گل تر نمی شود

باشد اگر نه مرضی آن خسرو زمان | دارای تخت و تاج سکندر نمی شود

بی حب بوتراب بدرگاه کبریا | مقبول دعوتِ دل مضطر نمی شود

هست این سخن شکر ولی بی مطلع دگر | این قند پارسی که مکرر نمی شود

مطلع ثانی

تا مرتضی وصی پیمبر نمی شود | تبلیغ[۱] وحی ایزد داور نمی شود

تکمیل دین حق نه شود تا ز امر رب | مولای[۲] خلق حیدر صفدر نمی شود

گردد تمام نعمت ذوالمنن نه بر امم | تا بوالحسن[۳] امام مقرر نمی شود

۱ یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک وان لم تفعل فما بلغت رسالته والله یعصمک من الناس ۲ من کنت مولاه فعلی مولاه ۱۲

آن شیشهٔ دلی که منور شد از ولاش — در یوم بعث و نشر مکدر نمی شود

آن خاطری که گشت مکدر ز بغض او — روز شمار صاف و منور نمی شود

بے لطف آن گلِ چمنستان معرفت — سیرِ ریاض خلد میسر نمی شود

هر کس که نیافت بوی ولایش مشام او — از طیب باغ خلد معطر نمی شود

بے یمن نام آن شه عنتر فگن کسے — در رزم بر حریف مظفر نمی شود

باشد نه گر حمایت آن حامی جهان — در ماندهٔ ز مهلکه جان بر نمی شود

بے مهر آن خور فلک رفعت و جلال — روشن چراغ ماه منور نمی شود

آن مومنے که شد متمسک بدامنش — خوفش ز یوم مهلکه باور نمی شود

امروز هر که در غم فرزند او گریست — فردا ز اشک دیدهٔ او تر نمی شود

در مانده هر قلم به ثنائے ابوالحسنؑ — مدح ابو تراب بدفتر نمی شود

بے فیض آن معلم روح الامین تعلیم | ہر چا بہ گوہرے ہمہ تن گوش می شود

عرض مدعا در حضرت مشکلکشا

ترکیب بند

یک خلق فدای سرت ای نفس پیمبر | صد خلد نثار درت ای حیدر صفدر
ریزد دم گفتار تو یک کان لآلی | خیزد گہ رفتار تو صد شورش محشر
برپا ز تگ رخش تو یک بادیہ غوغا | پیدا ز دم تیغ تو صد ہاویہ آذر
گویا لب رنگین تو یک حقۂ مرجان | مانا خط مشکین تو صد طبلۂ عنبر
روید ز نشیخ از لطف تو یک باغ ریاحین | خیزد ز تل از فیض تو صد باغ گل تر
ساطع ز خد پر عرقت یک فلک انجم | طالع ز جبین تو دو صد مطلع خاور

در طرهٔ دستار تو یک چرخ ثریا | در حلقهٔ اکلیل تو صد سلسله گوهر

یک گنج بپاشد کف سیمین تو تولا | صد تنگ ببارد لب شیرین تو شکر

یک شهر روان بر درت آزاد ز هر غم | صد ملک بشر در برت ایمن بود از شر

در دست تو بر وقت سخا یم گهربخش | در طبل تو هنگام وغا صد غو تندر

در چشم تو یک چشمهٔ مهرست مشکل | در چهر تو صد مهر جلال است مصور

از فیض تو در بحر زند یک گره آتش | وز فیض تو صد کشته و لاله مجمر

یک نهر بگیرد شهد از امر تو ز حنظل | صد بار بر آرد ثمر از حکم تو عرعر

قطعه

از بحر ازل در دولت امر آیهٔ رحمت | تا شام ابد در کنف ای سایهٔ داور

یک بحر سرشته است وفا بلکه ازین بیش | صد ابر نهفته است سخا بلکه فزون تر

ممتاز شد از عون تو یک فوج ملائک   مقبول شد از مهر تو صد خیل پیمبر

از جود و عطائے تو یکی انبوه سرافراز   وز بذل و سخای تو صد اقلیم توانگر

ای خواجه گیهان نگهے بر من مسکین   وی خاصه یزدان نظرے بر من غمگین

بسم اللہ الرحمن الرحیم

چه کنم تفرقه پردازیِ بختم تحریر | من کجا بودم و آورد کجایم تقدیر
منزلِ قدس کجا دیرِ خرابات کجا | این تنزل ز چه روی بی‌گنه و بی‌تقصیر
قصرِ فردوس کجا وین قفسِ تنگ کجا | این سزا بر چه قصورست چرا این تغییر
قربِ حق، بزمِ صفا، صحبتِ اربابِ کرم | همه مفقود شد و حیف کنون نیست یسیر
بود وقتی بدم آزاده در گلشنِ خلد | این زمان پا بگِل و در قفسِ تنگ اسیر
یک جهان نشود. آزرده و بیزار و نفور | زین اسیری چو کشم ناله و فریاد و نفیر
گر یکی آه کشم از غم هجران گردد | آسمانی دگر افراشته بالای اثیر
اشک بارم اگر از فرقتِ محبوب گهی | از خجالت نه دگر ز ابر چکد بارِ مطیر

سہواً ار شمہ از دردِ جگر حرف زنم
لا تعد آبلہ خیزد ز زبان از تقریر

خواہم از سوزشِ دل ذرّہ بتسطیر کنم
خامہ و نامہ بسوزد ہمہ قبل از تحریر

پاک سوزد خس و خاشاک صفت ارض و سما
آتشِ سینہ ام ار شعلہ کشد ہمچو سعیر

احمدا این ہمہ شور و شغبِ تست عبث
چون اِلَی اللّٰہ متاب وَ اِلَی اللّٰہِ مصیر

آب کز تابشِ خورشید جدا گشت ز بحر
فقطش نقل مکان گردد و شکلش تغییر

ابخرہ گردد و برمی شود و ابر شود
میکند فرط برودت مطرش بالتقطیر

قطرہ اش از کششِ ارض چکد روی زمین
باز ملحق شود از بحر ہمان آبِ مطیر

ہا علیما بگرفتم کہ روم باز بحق
ترسم از خار معاصی کہ شود دامنگیر

در گلو طوقِ گرانبار ز حُبِّ ثروت
سخت پیچیدہ بپایم ز علائق زنجیر

زادِ راہے نہ مہیّا نہ برہم خضرِ طریق
جا بجا سنگ و مغاک ست و بود راہ خطیر

نہ رفیقے نہ جلیسے نہ خلیلے نہ معین | نہ شفیقے نہ انیسے نہ کفیلے نہ ظہیر

جاے ابلیس نشستہ بکمند تلبیس | نفس گسترده بہر گہے دام دغا و تزویر

از چنان راه زنی قطع مراحلست محال | وز چنین دشمن جان طیّ منازلست عسیر

باز دانیم یقین تا سر منزل برسم | دستگیری چو کند دست خداوند قدیر

ہادیٔ گم شدگان وز پیٔ مہجور انیس | حامیٔ مضطربان وز پیٔ دلگیر نصیر

مقصد عَلَّمَ الاسما و مراد بَلِّغ | معنیٔ نون و قلم فتح مبینا تفسیر

معدن مہر و وفا مخزن الطاف و کرم | منبع مجد و علا مصدر عز و توقیر

نفس محبوب خدا زوج بتول زہرا | نوگل باغ خلیل الله و باب شبیر

زہره تمثال و قمر طلعت و خورشید جبین | ملک آئین و فلک مرتبہ و عرش سریر

نہ ہمالش بخشوع و نہ مثالش بخضوع | بتورع نہ عدیلش بتضرع نہ نظیر

گرد راهش چه بود. حور جنان را سرمه — خاک پاپوش چه بود. اهل جهان را اکسیر

افسر چرخ برین چیست. بگو نقش قدم — زیور عرش علا چیست. بگو فرش حصیر

گوهر درج شرف چیست. بگو دُرّ نجف — آبرو بخش جنان چیست. بگو آب غدیر

مرکبش توسنِ گردون عنان کاهشان — منطقه گفتی فتراک و کواکب نخچیر

زور مرحب کُشی و فاقه کشی پی در پی — قُوت شیر عرین. قُوت فقط نان شعیر

رفت در زیر علم. کرد دغا. وز دمِ تیغ — خون جنات فرو ریخت بحُسن تدبیر

بر زبان گر گذرد مدحت آن سیف خدا — هست کندار ز ازل تیز شود چون شمشیر

خیره از فرط ضیائے رُخ او دیده حُور — روشن از فیض نگاه کرمش چشم ضریر

ماه کامل شود از جنبش ابروش هلال — گشته از فیض قدومش مه نو بدر منیر

این تاریخ شده زین وجه خلیل داور — کز پی مولد او کعبه نموده تعمیر

عَلَّمَہُ اللّٰہ در شہر علوم است علی
جہل باشد چو نگویم کہ علیم است خبیر

اُذُنُ اللّٰہ بود حیدر و ہم عین اللّٰہ
شرک نبود چو بگویم کہ سمیع است بصیر

دوش در خواب بدیدم چو ہم سیم و لعال
لعلی اسد اللّٰہ بگفتم تعبیر

خاطر ما ہمہ مائل سوئی ہمنام خدا
در کلام است چو راجع طرفِ اسم ضمیر

از در حیدر صفدر بدر غیر مرو
در یکی گیر علیما مگرش محکم گیر

ہر چہ خواہی بدہد بلکہ از آن بیش دہد
دست حق را گہہ بخشش کسے دید قصیر

یک دو حاجت نہ بر آرد چہ گہے مصلحتہ
شرط اخلاص ہمین است نباشی دلگیر

بندہ بندگی کن شیوہ تعجیل مکن
در امور یکہ امیر تو پسندد تاخیر

پارہ علم کہ کردست عطا از کرمش
گرچہ در اصل قلیلست ولی ہست کثیر

مطلع تازہ برآید چو ز مشرق طبعت
باشد از فیضِ ہمان نیر چرخ تنویر

مطلع ثانی

حیدرا حیهٔ در دزام تو در صغر صغیر
کبریای تو کند بیخ و بنِ کبرِ کبیر

مرحبا عارض تو روکش خورشید مبین
حبذا گیسوی تو نازش ریحان و عبیر

از سخاهای تو مفقود شود شکل گدا
وز عطاهای تو معدوم شود نام فقیر

ماه انور ز ضیای تو شده شاهد خلق
شاه خاور ز قضای تو شده عالمگیر

مومنین را تو امیری و خدا را تو ولی
متقین را تو امامی و نبیؐ را تو مشیر

ای زهی جاه که در رزم تو میکال نقیب
وی خهی قدر که در بزم تو جبریل سفیر

زمهریر از غضب تو کرهٔ نار شود
نار پوشد به ضمان تو سرابیل حریر

خاکِ کوی تو سرشتند بخاک آدم
در گلِ نوحؑ تو لای تو کردند خمیر

هست تقدیر چو پابند رضایت ز ازل
نیست ما را بجز امداد تو دیگر تدبیر

قد فرازی چو گهی پست شود سرو سهی | خد فروزی چو دمی تیره شود ماه منیر
تا حسام تو شها نامده بیرون ز قراب | بر نشد از صف کفار صدای تکبیر
دیگری کیست بجز ذات تو ای بحر کرم | که بقاتل بفرستد قدح شکر و شیر
تا که همرنگ شود سلطنت با قنبر تو | مهر تابان به کسوف آید و گردد چون قنبر
بهر اتباع تو جنت پی اعدای تو نار | بود این قول رسولی که بشیرست و نذیر
حب تو اجر رسالت بود ای نور خدا | عظم الله چه اجر یکه رسولست اجیر
احمدا شکر خدا کن که بفیض حیدر | کردی از تیغ زبان ملک سخن را تسخیر
لیک با این همه ای خسرو اقلیم قلم | از تو ناید ز ثنایش بخدا عشر عشیر

دیگری جز به محمد تواند مدحش را
غیر سلطان که شناسد شرف قدر وزیر

وله

بهار آمد بکرّ و فر- ارم شد شح زنیلوفر

چمن از سبزه شد اخضر- دمن از لاله شد احمر

شده ہر باغ نو آئین- ز ریحان و گل سیمین

شده ہر راغ مشک آگین- ز نور و ورد و سیمبر

ز ژاله لاله حمرا- خدِ خو کرده غدر را

ز شبنم نرگس شہلا- صدف آبستن از گوہر

چمن از نکہت گلہا- بود دشت تتر گویا

ز سبزه ساحت مرعیٰ- تو یابی خطّہ کشمر

بباغ از ناز سنبلہا- ز بہرِ صید بلبلہا

فگندہ دام کاکلہا۔ بہ پہلوے گل از فر

نماید لالۂ رنگین۔ چو جام بادۂ خونین

چنار از سوزشں دیرین۔ فشاندپی بہ پا اخگر

زند در سینہا آتش۔ سواد لالہ چون تلخوش

فزاید نشۂ میکش۔ خمارِ دیدۂ عبہر

درین آوان فرحت زا۔ برین بستان خلد آسا

باین سامان روح افزا۔ بیاید راح جان پرور

الَا یا ایُّہا السّاقی۔ ز حد بگذشت مشتاقی

نہ صبر و نے توان باقی۔ بیا پی ہان بزن ساغر

برافگن اے مہ تابان۔ نقاب از چہرۂ رخشان

بیا در بزم سرمستان۔ بزن از شوریے آذر

سبو لبریز کن بیہم۔ دمادم ہے بدہ جامم

چہ جامے رشک جام جم۔ لبالب از مے اطہر

چہ مے آن مے کہ در مستی۔ برد اندیشہ ہستی

خیال نیستی ہستی۔ رباید از دل مضطر

چہ ساغر ساغر ایقان۔ چہ بادہ بادۂ عرفان

چہ بزمے بزم مشتاقان۔ چہ ساقی ساقی کوثر

مشارِ عَلَّمَ الْاَسْمَا مرادِ لَا فَتٰی اِلَّا

مفادِ اِنَّمَا حَقًّا۔ علی حیدر صفدر

فلک دیوانۂ کویش۔ جنان بیعانۂ مویش

قمر پروانہ درویش - خجل از خال او اختر

نمودش از قدم اقدم - ظہورش با بقا ہمدم

وجودش با عدم توام - حدوثش با ابد ہمسر

عبیدش قدسی و غلمان مطیعش دیو و انس و جان

غمینش احمد ذیشان مغیثش خالق اکبر

بحکم حضرت خالق - بود کونین را رازق

محمد اکثر انبیا فایق - ز کل اوصیا برتر

بفضل خالق عالم - ز فیض آن شہ اکرم

ز شرح طبع من بیہم - بر آمد مطلع انور

مطلع

امین ایزدِ داور۔ معین شرع پیغمبرؐ
قسیم جنّت و کوثر۔ شفیع عرصۂ محشر
سراجِ دین پیغمبرؐ۔ چراغ خانۂ داور
فروغ مسجد و منبر علیؑ حیدرِ صفدر
سریرِ فضل را زیور۔ محیط بذل را گوہر
سپہر عدل را اختر۔ سرِ افلاک را افسر
بُدہ مجذوب وہم جاذب۔ شدہ مطلوبؐ ہم طالب
جہان مغلوب و او غالب۔ دو عالم کہتر او بہتر
دو عین از عون آن ذو المن۔ شدہ یعقوبؑ را روشن
بفیض عام او گلشن۔ برِ ابراہیمؑ شد آذر

بفیض آن شہ مردان ۔ رہا شد یوسفؑ از زندان

ز لطفش یونسؑ ذیشان ۔ ز لطن حوت شد جانبر

~~بحر و شمس~~ دو جہان محکم ۔ ز حکمش منتظم عالم

بحبلش معتصم آدمؑ ۔ طفیلش ماسوا یکسر

بر اسرار خدا ملہم ۔ رموز شرع را محرم

صفات حق در و مدغم ۔ جلال حق در و مضمر

امام یثرب و بطحے ۔ بنائے دہر از و برپا

امیر بحر و بر حقّا ۔ جہاز شرع را لنگر

خدیو و خسرو دوران ۔ امام مالک امکان

وَلِیُّ اللہ و ضیغم یزدان ۔ وَصِیُّ و نفس پیغمبر

دیارِ علم را والی۔ اساس حلم را بانی
صراط عدل را ہادی۔ طریق شرع را رہبر
قمیص از رشتۂ وثقیٰ۔ بہم بافیدۂ زہرا
ضمانِ اُوست درہیجا۔ چہ حاجت جوشن و بکتر
شگافد سینۂ خضرا۔ خدنگ آن شہِ والا
بناف تودۂ غبرا۔ در آید نیزۂ سرور
بگلشن بلبل شیدا۔ بہ مدحش زمزمہ پیرا
بجنت طائر طوبیٰ۔ ثنائے او کند از بر
گہہ از خوف خدا ہائب۔ گہے بر دشمنان غالب
گہے بر مومنان واہب۔ گہے بر کافران اقہر

زجیلے موسیٰ عمران۔ چو طفلے خائفؔ و ترسان

بہمدرشن ضیغم یزدان۔ دریدہ کلّہ اژدر

نبیؐ را بُد علیؑ ناصر۔ چہ دہ اول چہ در آخر

چہ در غائب چہ در حاضر۔ چہ در ہیجا چہ بر بستر

اساس کین برافگندہ۔ نمودہ شر پراگندہ

بنائے خیبری کندہ۔ درش را ساختہ معبر

صداق زوجہ اش عالم۔ طفیل شبرش آدم

کنیز فضّہ اش بے غم۔ عدوّے قنبرش ابتر

بقصر آن شہ گیہان زحل حاجب اسد دربان

پرن فدیہ حمل قربان۔ سپند انجم فلک مجمر

طریق حیدر ذیشان ۔ مدار گنبدِ گردان

قضائے آن شہ مردان ۔ توگوئی دہر را محور

وصیٔ مرسل برحق ۔ سمیٔ قادر مطلق

جلال رب حسام حق ۔ یداللہ فاتح خیبر

چو یحییٰ صابر و شاکر ۔ چو موسیٰ قاہر و جابر

چو عیسیٰ نفس را کاسر ۔ چو احمدؐ از ثنا برتر

علیؑ مطلوب ما اوحیٰ ۔ علیؑ مقصود ما تخفیٰ

علیؑ فحوائے ما یغشیٰ ۔ علیؑ منشائے ہر دفتر

علیؑ عالی علیؑ اعلیٰ ۔ علیؑ ملجا علیؑ ماوا

علیؑ اولٰے علیؑ مولٰے ۔ علیؑ آقا علیؑ سرور

علیؑ زاہد علیؑ عابد۔ علیؑ ساجد علیؑ ماجد

علیؑ شاہد علیؑ واجد۔ علیؑ اوّل علیؑ آخر

علیؑ اجمل علیؑ اکرم۔ علیؑ اکمل علیؑ اعلم

علیؑ افضل علیؑ اعظم۔ علیؑ بالا علیؑ برتر

ز مدحش لب بہ بند احمد۔ ثنایش از تو کے آید

ترا وصفش کجا زیبد۔ چو مداحش بود داور

ولہٗ

زہے شانِ شہنشاہی۔ بدشت کین غضنفر فر

خہے زورِ ید اللّٰہی بطفلی شیر اژدر در

بدست حیدر کرار باشد تیغ برق افشان

بران آن سوار لافتیٰ بوده فرس صرصر

دم بذل و سخا باشد بسائل لعل و مسکین دُر

گہہ جود و عطا بخشد بمفلس سیم و بی زر زر

ز برق تیغ آن سرور بود چشم عدو خیره

بود از نعرهٔ حیدر بهیجا گوش عسکر کر

بود زیر نگین چاکرش ملک سلیمانی

چه ارزد در نگاهش روم و چین و خلّخ و بربر

جهان بخش و گنه بخش و سخا آئین و دین پرور

خطاپوش و کرم گستر عطاپاش و تونگر گر

امام دین شہ کونین و زوج حضرت زہرا

وصی احمد ذیشان ولی حضرت گرگر

بپا شمع و بسر عرش و بکف ابر و بدل دریا

بخط ریحان بمو سنبل بخد لالہ بقد عرعر

بچشم آہو برد گلشن بہ ابرو مہ بہ سیما خور

بلب مرجان بدندان دُر ببر دیبا بہ تن مرمر

زدے در ملک نظم احمد علم از زور طبع خود

شدے از فیض شاہ لافتےٰ برہر سخنور در

[illegible]

فقط

نظم در تهنیت روز نوروز

بسم الله الرحمن الرحیم

فگند بر رخ لیلی فلک حجاب امروز
کشید از خد عذرا سحر نقاب امروز

بصد جلال زده تکیه بر سریر حمل
پس از سیاحتِ یکساله آفتاب امروز

شکست خورده قشون نحوست و ادبار
رسید خسروِ اقبال فتح یاب امروز

حسام صارم اُردی بهشت ناخن را
ز خون بهمن و دی میکند خضاب امروز

بهار آمد و از باغ دمبدم خیزد
شمیم عنبرِ سارا و مشک ناب امروز

چنان وفور طراوت شده که در گلشن
دو صد قرابه ز خاک چکد گلاب امروز

زمین معاینه ماند به چرخ مینائی
[illegible] شیشه گردون بود [illegible] امروز

عروس نو شده گوئی عجوزهٔ گیتی
رسیده [illegible] امروز

بدیع نیست که پیر فلک جوان گردد | که کهنه نو شده شیخ گشت شاب امروز
بود نسیج عناکب چو قلعهٔ گردون | جواب گنبد خضر است هر حباب امروز
به اعتدال رود زاده ابلق ایام | که ترک چرخ ز میزان زدش رکاب امروز
عنان توسن گردون در اختیار بود | به سهل رام شد این اسپ بد رکاب امروز
جهانیان شده حالا ز قید غم آزاد | رها ز بند شد اند شده رقاب امروز
نسیم امن بهر سو وزید در گیهان | غنود کید و فتن رفت شر بخواب امروز
هزار شکر هو البسته دوش راه عذاب | نسیم صبح کشوده در ثواب امروز
بلند ابر کرم گشت و ساقی گلفام | بجام لالهٔ مینو زند شراب امروز
کشند می سر سجاده بی تقیه ثقاه | که ناروا بود از باده اجتناب امروز
رکاب وار ازل حوت و نسر طائر را | کشد بسیخ شعاع از پی کباب امروز

بصد نشاط سر عرش جشن نوروز است | که گشت تخت نشین آسمان جناب امروز

نشست بر سر اورنگ دین باستحقاق | هزبر حق شه اعدل ابوتراب امروز

ولی ایزد منان وصی پیغمبر | که ز دست عالم اسباب بهره یاب امروز

قوام ملت بیضا اساس شرع مبین | ز خرم او شده محکم بن ثواب امروز

علی بصدر خلافت نشست عالم شد | ز بیعتش شرف اندوز و فیضیاب امروز

گهر فشاند و زر بخشد و بپاشد سیم | علی العموم ید الله بیحساب امروز

خزانه دار ازل بر سرش نثار کند | بود هر آنچه در آفاق دستیاب امروز

فتاده زلزله از رعب شه بکاخ نفاق | بنای ظلم و شقاوت شده خراب امروز

ز دشت همت مردانه اش زمین گوی | ز بحر منزلت او آسمان حباب امروز

نمود محیی موتی طفیل نفس نبی | دعای حضرت حزقیل مستجاب امروز

زفیض آن خضر بحر حق قرار گرفت | جهاز نوحؑ بجودی ز سیل آب امروز

زضرب دست حق افتاده واژگون اصنام | شده به بیت خدا تازه انقلاب امروز

بهر کجا که بدیدیم برق تابان است | که ذوالفقار برون آمد از قراب امروز

بهر زمین که رسیدیم آسمان پیداست | زگرد سمّ ستور ابوتراب امروز

شده قشون خوارج به نهروان مغلوب | بیافت فتح اسد الله بر کلاب امروز

زعدل شه شده خاک امین از گزند هوا | بیک مقام مقر کرده نار و آب امروز

به امن خفته بزو میش پهلوی ضرغام | بره پناه گرفته بر ذیاب امروز

مگس وطن کند الآن بخانهٔ زنبور | بط آشیانه کند در بر عقاب امروز

ملخ بسا ر زند پنجه مور با سیمرغ | شکار باز و حواصل کند ذباب امروز

هزار شکر ز لطف مقلب القلوب دلها | دلم ببوئے علیؑ جُستہ قرار امروز

یا مقلب القلوب والابصار یا مدبر اللیل والنهار یا محول الحول والاحوال حول حالنا الی احسن الحال

عجیب نیست ز فضل محول الاحوال
نکوترین شود احوال ما شتاب امروز

بود مدبر لیل و نهار ناصر ما
اگر زمانه نه مسازد بود عجایب امروز

هزار شکر ز دربار کبریا احمد
رسید بلبل باغ علیؑ خطاب امروز

در منقبت حیدر کرار گوید

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

دوش پیدا گشت بر چرخ برین شکل ہلال
جلوہ افگن چون طراز عروس خوش جمال

خوش نما چون ابروی خمدار حور مہ لقا
ضو فشان چون گوشوار لعبت نازک خیال

یا چو تیغ آبدار شاہدان جنگ جو
یا مثال ناخن سیمین یار خوش خصال

یا کہ در پہلوی لیلیٰ قیس کاہیدہ بدن
یا تو گوئی جسم زار وامق آشفتہ حال

چون نگاہ من بیفتادہ بر آن نقش غریب
سورۂ لیسین خواندم بعد از ان کردم سوال

کو اے مطیع امر داور روی براهِ حق سریع — اے که در تقدیر تو طی منازل ماه و سال

با تو کرده خالق کونین تنویر ظُلَم — وز تو ایضاح بهم بنموده ربّ ذوالجلال

امتهانت کرده خالق از طلوع از افول — قَدْ رَضِیتُ بِالْقَضَاءِ دَائِماً فِی کُلِّ حَال

آنکه هستی آیتے ز آیات ملک ذوالمنن — ویکه هستی از علامات خدائے لایزال

چون توئی در آخر و آغاز مه تار و نحیف — از کجا حاصل کنی در وسط مه نور کمال

گفت از مین ظهور سرور گردون مقام — آنکه شد مولود روز سیزده در ماه حال

آنکه باشد باعث اتمام نعمت بر امم — وانکه بوده موجب اکمال دین ذوالجلال

آنکه از فیض قدومش هر دو عالم مفتخر — وانکه از میلاد او ماه رجب فرخنده فال

ماه افلاک سیادت کوکب چرخ هدا — مهر آفاق امامت نیر برج جلال

افسر چرخ برین و زیور عرش علا — جوهر کان علوم و گوهر درج کمال

مبطلِ بنیاد کین و هادم بیخ نفاق
دافع ظلم و شقاوت قاطع اصل ضلال

منهل جود و سخاوت مخزن مهر و وفا
منبع فیض و کرامت مصدر فضل و کمال

فارس میدان جرات حارث دشت همم
مالک ملک شجاعت شیر رب ذوالجلال

باب علم و کوه حلم و یم بذل و بحر لطف
کنز دولت کان ثروت معدن مال و منال

در عدالت بی نظیر و در سیاست بی عدیل
در مهابت بی همال و در شجاعت بی مثال

سامع هر سر و نجوی حجت رب کرام
میر بزم امتنان ـ ضرغام میدان قتال

نوگلِ گلزار شان نوبادهٔ باغ شرف
نوبهار کشت دین بستان حق را نونهال

همدم یعقوب هارون منزلت یحیی صفات
همسر ایوب موسی مرتبت عیسی خصال

ابر رحمت وجه حق یعسوب دین کهف انام
زوج زهرا نفس احمد نور رب لایزال

جز خدا و مصطفی دیگر که داند قدر او
در رسد در کنه ذاتش عقل کل را کی مجال

یافت دختر از پیغمبر فزود افتخار از کبریا | آن ثبوت فخر باشد وین بود بر فضل دال

تیغ او آتش فشان و تیر او گردن شگاف | چشم او گیتی نواز و دست او دریا نوال

گرگ درّنده ز خوف او گریزان چون گراز | شیر غرّنده ز بیم او هراسان چون غزال

صحن ایوانش برفعت برتر از بام فلک | قصر علیّین بعظمت کمتر از صفّ نعال

بر در او همچو مه سیمین شود کاس فقیر | بر خیالش همچو خور زرّین شود جام سفال

از پی اعدای او روز سزا بئس المهاد | وز پی اتباع او یوم الجزا نعم المآل

مرغ و ماهی زیر فرمانش همه در خشک و تر | دام و دد منقاد حکمش در همه دشت و جبال

زخم تن هرگز نیاید بی رضایش التیام | ریش دل فورا پذیرد از ولایش اندمال

در صفات شیر یزدان نیست دخل کیف و کم | در ثنای نفس احمد نیست جای قیل و قال

قصه باغ و کبوتر بعد ازان شمع اگر خواه | شاه الطاف از ذو الجود همیاد و غزال

ذات او بیرون زحد فهم و ادراک و گمان — شان او افزون بود از حیز وهم و خیال

آنچنو مدح مصطفی تعریف او مشکل بود — همچو وصف کبریا توصیف او باشد محال

احمدا لب بند کن ناید ز تو وصف علی — بر دعا خیر حالا ختم بنما این مقال

تا بماند ارض ساکن چرخ پویا انجم سیار — دوستانش شاد و خرم دشمنانش پایمال

تا بماند چار عنصر پنج حس و شش جهت — ماند از عونش مخلّش ایمن از عین الکمال

تا بود تابنده مهر و ماه بر اوج فلک — شمسهٔ ایوان او ماند الهی بی زوال

مشرق و مغرب بود تا مطلع شمس و قمر — تا بود قطبین ثابت در جنوب و در شمال

طالع میمون بود در قسمت خدام او — در نصیب دشمنان او بباشد گوشمال

تا بود سوسن بگلشن تا چمد آهو بدشت — باد شیرین تر زبان اصفا از کعب الغزال

تا بود جنت بود مداح حیدر در فرح — تا بود دوزخ بود بدخواه سرور در نکال

وله

صبح محشر چو دمد صور لبِ اسرافیل — همه بیکار بگردد عمل عزرائیل

در دمی زندهٔ جاوید شود هر موتیٰ — آیت یبعث حیاً است برین امر دلیل

این عجب نیست چو اموات کثیر التعداد — گشته در لمحهٔ زنده ز دعائے حزقیل

معشر الانس دران مهلکه از بهر حساب — همه استاده شود پیش خداوند جلیل

چه صغیر و چه کبیر و چه فقیر و چه امیر — چه شریف و چه وضیع و چه فخیم و چه زدیل

نیک اعمال و بد افعال بمیزان سنجند — تا بدانند کدام ست سبک کیست ثقیل

سر بسر گز ز شرر بار ز بهر تعذیب — جا بجا طوق گران بار برای تنکیل

جانبے شعلهٔ آتش طرفی سوطِ عذاب — گاه غسلین و گهے غلغل زنجیر طویل

سر زند در صف محشر چه عجب غوغائے — خون بهائی چو برادر طلبد از قابیل

هم دران عرصه تاسّیش کند هر مظلوم — دست بر دامن ظالم بزند چون هابیل

متحیر - متردد - متفکر - هر نفس — جوید از بهر حمایت به صد امید وکیل

لیکن آید پئے نصرت نه برادر نه پسر — نه صدیق و نه رفیق و نه شفیق و نه خلیل

نه اعزائے قریب و نه اخلائے قدیم — نه احبائے لبیب و نه اودائے نبیل

اندران حال که پرسد نه کس احوال کسے — نه میسّر بود آن روز نصیر و نه کفیل

و اندران ضیق که یابد نه بشر راه گریز — جز تمسک به ید الله دگر نیست سبیل

شافع روز جزا قاسم نار و جنّت — مونس و همدم بیکس پئے دلگیر کفیل

شوهر دختر پیغمبرؐ بابِ حسنینؑ — بلبل باغ محمدؐ گل گلزار خلیلؑ

قاطع بیخ فتن سیف خدائے جبّار — قامع اصل ضلالت اسد رب جلیل

حسب ارشاد پیمبر چو بود عالم دین — بو شرف مثل رسولان بنی اسرائیل

راست گو باز کرا هست مجال انکار — که علیؑ را بده بر جمله رسولان تفضیل

ماه انور پئے ایضاح اطاقش مشعل — عقد پروین پئے تنویر دو اقش قندیل

نه مثالش به شجاعت به سخاوت نه نظیر — نه همالش به سیاست. به عدالت نه عدیل

کامرس موسیٰؑ عمران ز محیط جودش — حاصل از چشمهٔ فیضش به خضر عمر طویل

بر سر تخت خلافت قرآن ظلّ خدا — چون بر اورنگ حمل مهر بوقت تحویل

سنگ اسود کند اقدام برب کعبه — کند آن قبلهٔ دارین چو عزم تقبیل

از محیط کرمش یمّ فلک موج ضعیف — وز سپاهِ حشمش خیل ملک فوج قلیل

قدِ احمدؐ بده طوبیٰ ز برش پا علیؑ — اصل آن ثابت و فرعش به سما[٥١] التمثیل

وصف او سرور کونین نموده به حدیث — مدح او خالق دارین کند در تنزیل

انت منّی بنگر گر تو بجوئی توضیح — سورهٔ دهر ببین گر تو بخواهی تفصیل

[٥١] کشجرة طیبة اصلها ثابت وفرعها فی السماء ١٢ منه

احمدا بهر علیؑ مطلع تازه برخوان	تا هویدا شود از نظم تو زورِ تخییل

مطلع ثانی

یا علی حاجب قصر تو بود جبرائیل	در صفِ فوج تو چاوش بود میکائیل
شان تو بعد کلیم اللہ و داؤد و مسیحؑ	همچو قران پس تورات و زبور و انجیل
گر شد از جنبش انگشت نبیؐ ماه دو نیم	رجعتِ خور ز پیٔ تو شده در آن قلیل
پیش حق خاتمِ تو بر کرمِ تست گواه	شاهد عدل تو باشد کف سوزان عقیل
ابن مریمؑ ز طفیل تو مسیحا گشته	هم سلیمانؑ ز درت یافته تخت و اکلیل
گشت بر امت احمدؐ ز تو اتمام نعم	حاصل از ذات تو شد دین خدا را تکمیل
صدف از ابر عطایت ز گهر مالامال	اسد از خوف عقاب تو دود میلامیل
رعد از بیم تو در جوش سما نالا نال	وز سحابِ کرمت چون فلک نیلی نیل

در چمن تا بوزد شام و سحر باد نسیم | بر زمین تا فگند ابر کرم ظلّ ظلیل

دشمنِ تو بود آزرده دل از باد سموم | بر محبّ تو بود سایهٔ دادار جلیل

بهر موسیٰ همه پایاب به فرعون غرقاب | مظهر مهر و عتابت بد می لجهٔ نیل

روکشِ باغ جنان گشته بیابان حجاز | کز قدوم تو شده آب و هوایش تبدیل

پیکر خصم سیه بخت تو بر نوک سنان | همچو بر شاخ سر کرگدنی جثّهٔ فیل

برکند بیخ زمین خادمِ تو شکل نقیر | بشکند پست فلک چاکر تو مثل فتیل

آتشِ فتنه شده سرد چو در بیر حلم | صاحب طبل و علم شد ز عطایت راحیل

زانکه مدّاح تو معبود ذو الاجلال بود

کی سزاوار ثنایت بود ابن عبد ذلیل

در تهنیت عید غدیر

این چه ماهیست که اصنام شده مستاصل

کعبه از دست خدا پاک شد از لات وہبل

این چه دوریست که وے دور شد از دار چمن

فر دین آمد و ہے زد علم و کرد عمل

این چه فصلیست که شاداب شده باغ جہان

ابر فیض آمد و سرسبز شده کشت امل

این چه عصریست که محکم شده اصل اخلاص

بیخ بغض و حسد و مکر و ریا شد مبطل

این چه عہدیست که بنہاد جہان طرح طرب

منہدم کرد زمان بیخ الم اصلِ خلل

این چہ صبحیست کہ شد مطلع انوار جہان

گوئیا مہر مبین آمدہ در برج حَمَل

این چہ روزیست کہ شد نیّر ایمان روشن

دور شد ظلمت ظلم و ستم و کفر و ضلل

این چہ بزمیست کہ گردید غنا فعل حلال

بادہ نوشی بحسان نیز بود حُسن عمل

این چہ جوشیست کہ ساقی عوض جام و سبو

بط بر بزیکف دارد و خُم زیر بغل

این چہ جشنیست کہ طاؤس ہر موسیقار

محو در رقص و سماع است بصحرا و جبل

این چه شوریست که در جوّ سما با کرّ و فر

رعد آورده پئے تہنیت از غیب دُہل

این چه وقتیست که قدسی زبرِ عرش برین

کند الفاظ تشکر بخدا مستعمل

مطلع ثانی

لِلّٰہ الحمد که از فضل خدا عزّ و جل — دین اسلام شد امروز اتم و اکمل

گشت از فضل خدا بر امم اتمام نعم — زہی اقبال شده ملت بیضا مقبل

شده اکملتُ لکم دینکم ارشاد خدا — از زبانِ گہر افشان نبیؐ مرسل

زامر ایزد شده امروز وصیؐ احمدؐ — آنکه مولائے امم بود ز روز اوّل

الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دینا

حامیٔ ملت و دین ماحیٔ عصیان امم
قاسم نار و جنان منتعر یوم خلل

واقف راز نبیؐ ماہر اسرار خدا
عالمِ علم لدنّی و وحید و اکمل

مطلب کن فیکون مقصد امر بلّغ
معنیٔ نون و قلم شرح کتاب منزل

حافظ شرع متین حامیٔ دین اسلام
حجّتِ ایزد غفّار امام اعدل

زاہد و عابد و اتقیٰ و امام ابرا
باذل و باذل و باصولت و ذوالمجد اجل

باعث خلق زمان علّت بدو کونین
نور خالق بعدم ہمدم و ہمسر بازل

نائب ختم رسل حیدر کرّار علیؑ
سیف حق دست خدا بر نیستان جدل

بر لسان آمده الآن چہ اسم ذیشان
کز سر نو شده بر تیغ زبانم صیقل

تازه شد جوش بخوان مطلع ثالث احمد
در ثنائے اسد اللہ امام اوّل

مطلع ثالث

صاحب سیف و قلم منتظم دین و دول | مالک طبل و علم مهتمم ملک و ملل
حارث سنت و غازی فاتح بدر و خیبر | سیف حق قاتل کفار عدو احزاب و جمل
مخزن جود و سخا بذل و عطا را منبع | معدن مهر و وفا صدق و صفا را منهل
پای تختش به علا از سر کرسی ارفع | فرش ایوانش بشرف از سند عرش افضل
از ضیای خد او طارم اعلی هر شمع | وز ثنای خط او گنبد خضرا هر تل
دوستانش بولایش ز ملائک اشرف | دشمنانش بخلافش ز شیاطین ارذل
طاغیش ثانی فرعون و مجسم نمرود | باغیش ثانی شداد و مشکل نعثل
مومنانش همه در خلد بقصر اعلی | منکرانش همه فی النار بقعر اسفل
از پی سوره والشمس ز رخش شان نزول | موی مشکین ز پی آیه واللیل مثل

نار چون نور شد از فیض علیؑ بهر خلیلؑ
چه عجب اخگر اگر سبز شود در منقل

شکرستان شود از حلم علیؑ کان نمک
یا بدا از امر علیؑ طعم طبرزد حنظل

ریگ از پرتو او مفخر فرش اطلس
خار از شوکت او روکش خواب مخمل

قطره در بطن صدف دُر شود از مهر علیؑ
وز طفیلش شود آب دهن نحل عسل

پیش او لغو بود لفظ محال و اشکال
امر دشوار به نزدش بود حرف مهمل

سرو از هیبت او گرمی بازار نبرد
وز نهیبش بوغا بازوی سفاکان شل

انهم انه لعمرة حیدر بوفا گوش فلک
هم زبان فصحای عرب از لطفش کل

بوی مشکین خط او برد افع آلام محن
خوی سیمین خد او دافع اسقام علل

بی ولایش نکشد رست نفس روح امین
بی رضایش نکند قبض روان پیک اجل

پیش او رستم و سهراب جو زال ضعیف
نزد او کثرت فوج بن داود اقل

کمتر از طفلک نادان ببرش هر دانا
بدتر از کودک یکساله به نزدش هر یل

ذاتِ او در نظر اہل بصیرت یکتا
آنکه انکار کند کور بود یا احول

شان اُو هر که نه فهمد بود او بے ادراک
قدر او هر که نداند بود او لایعقل

باطل از معجزۂ او شده سحر ساحر
نقش نامش شکند پاک حصار مندل

از طفیلِ کرمش لغزش آدم معفو
وز فیوض نعمش زلّتِ ذُوالنّون بحل

مولد ساقیِ کوثر چو بود بیت عتیق
طوف کعبه شده از آن پیٔ مسلم افضل

از سحاب کرمش ہمچو مطر جاء الحق
زَهَقَ الْبَاطِلُ از مهر نگاهش چون طل

فک ز سعیش شده هر بندش مالاینفک
حل ز فکرش شده هر عقدۂ مالاینحل

احمدا بس که ثنایش نه بود کار بشر
عقل کل مانده در ادراک صفاتش مختل

امر دشوار بود مدحت او بالتفصیل
سخن مختصر بهتر ازین نیست که باشد مجمل

وله

حبذا از فیض حیدر بر زمین ناکام کم
مرحبا از بحر جودش پُر همه ایّام یم

بر درش انداخته شاهنشهان تاج شهی
وز جنابش یافته خاتم سلیمان جام جم

هر مبارز را شده از خوف ضربش چشم تر
وز خطر خشکیده اندر هر رگ اندام دم

در دل مومن گرفته راحت از لطفش قرار
وز تنِ کافر کند از قهر او آرام رم

راست چون تیر شده از فیضش خمیده قامتے
پخته کاران جهان نزدش چو چوب خام خم

منکر شه را بوادی جهنم جسم خار
مومنش را در گلستان ارم گلفام فم

ز آتش گرزش عدو را خرمن جان سوخته
ز آب تیغش شد وجود دشمن بدنام نم

تا ابد باشد علیم از مدح او رطب اللسان
دشمنش را تا قیامت خلط در اجسام سم

تا بود گردون بود مدّاح سرور شاد کام
تا بود گیتی خورد بدخواه آن ضرغام غم

احمد ابس کن نیاید از تو وصف بوتراب | تا رسیده در صفات شاه دین اوهام ہم

وله

ساقی بیا که از کرمِ ربّ ذو المنن | بار دگر بهم شده اربابِ انجمن
غازه بکش بعارض و شانه بزن بزلف | تازه بپوش خلعت و رخت کهن بکن
از بهر یاد صحبتِ دیرینه ساقیا | باز آ به بزم عام فدائے تو جان من
تا چند این حجاب ز یاران رد شناس | گردم سرت بیا و نقاب از رخت فگن
هان هان بیار باز ز پیر مغان سبو | هے هے بریز از سر نو باده کهن
مینا بیار زود و پیاپے پئے سرم | ساغر بزن شتاب و دنادم بجان من
پیمانه بیار ز طاق زبرجدی | و ز خلد می بیار و فرو ریز در دهن
پیمانه نیست در خور من میکده بیار | می جرعه جرعه می کشم بل بر طل من

این ہم نہ مکتفیست بدہ حوض کوثرا
کایم بکیف وہیچ سرائیم زبوالحسن

گویم ثنائے ساقی کوثر لبشد ومد
خوانم بزور وشور صفات شہ زمن

تعریف بوتراب بگویم علی الرؤس
توصیف شیر حق بکنم سرّ وہم علن

برکف نہم چمانہ ونوشم چمان چمان
افشانم از دہن گل مدحش چمن چمن

بیرون روم زہوش وفرستم براو صلوٰۃ
ہرہو دوم بجوش وبگویم ازو سخن

اژدر درو کنندۂ خیبر ہژبر حق
مشکل کشاؤ صفدر وکرّار وصف شکن

سیف خداؤ قاطع بنیاد کفر وشرک
دست خداؤ ہادم بیخ شر وفتن

در بزم ابر باذل ودربار وزر فشان
در رزم شیر بادل وقہّار وتیغ زن

رعب وجلال ودبدبہ راچشم او مقر
مہر ووفاؤ صدق وصفارا دلش وطن

ریزد زروی پرعرقش یک عدن گہر
خیزد زموی پرشکنش مشک صد ختن

از آب رحمت و ز نسیم وفاسے او | از سنگ لاله روید و از ریگ یاسمن
برباد خرمن حسد از برق خاطفش | شاداب ز ابر ساکب او گلشن منن
از خاک راه و رشتهٔ حبّ عبید او | تسبیح شیخ دارد و زنّار برهمن
سوزد خس نفاق ز قهرش جهان جهان | روید گل مراد ز لطفش چمن چمن
از تابش سهیل نگاه ابو تراب | خیزد عقیق سرخ ز خاک ستر یمن
کهسار پیش همت مردانه اش چو کاه | اژدر ز نبرد هیبت حیدر چو یک رسن
حقا ز جنبش لب معجز نماے او | بوسیده نعش زنده برون آید از کفن
جایم دهند اگر بجنان بی رضای او | نفرین کنم بجنّت و بر کوثر و لبن
و ز بار رضای او سوئ دوزخ مرا برند | با صد طرب بقعر جهنّم کنم وطن
در ذات او علوم جهان بوده مستتر | بر خاطرش رموز نهان گشته مبرهن[1]

[1] این تبدّل سکون و حرکت جواز شعر است ۱۲

وصفش برون حیطۂ فہم و خیال و عقل	مدحش فزون زحیّز وہم و گمان و ظن
مدحش چو مدح احمد آید نہ از زبان	وصفش چو وصف ایزد گنجد نہ در دہن
یونان و زنگ و ہند و عراق و حجاز و روم	روس و فرنگ و خلخ و ہم بربر و یمن
تاتار و چین و نوبہ و ژاپون و جرمنی	سندھ و بہار و کشمیر و بنگالہ و دکن
دشت و در و جبال و نیستان و بحر و بر	خشک و تر و زمین و زمان قریہ و مدن
دام و دد و ہوام و سوام و دواب ارض	انس و جن و ملائکہ و حور سیمتن
نار جہیم و خلد بل از فرش تا بعرش	باشد ہمہ بہ پیرگین شہ زمن
احمد تو عندلیب گلستان حیدری	جبرئیل ہمصفیر تو از مدح پنجتن
در ہند چامہ گو بکند با تو ہمسری	گر در چمن مقابل بلبل شود زغن

ق

آلمان

شکر قدیم	ولہ	شکر قدیم

باز برآمد علمِ فسرودین | زد عمل وے نفس واپسین

دور خزان رفت ز دارِ چمن | عہد بہار آمدہ بر سر زمین

صحن چمن روضۂ رضوان شدہ | گشت دمن رشکِ بہشتِ برین

زاغ شد از سبزۂ بویا ختن | باغ شد از نکہتِ گل عنبرین

شد ز دم بادِ مسیحا نفس | صحن زمین چون فلکِ چارمین

کان جواہر شدہ ہر گلستان | دامنِ صحرا شدہ پُر از نگین

لالۂ حمرا چو عقیقِ یمن | ژالۂ بیضا ہمہ الماس چین

شکل خوش سیب بود در چمن | ہوش رُبا چون ذقنِ حورِ عین

لالۂ پر ژالہ نماید بصبح | چون غبب پُر عرقِ نازنین

طوطی و قمری شدہ تسبیح خوان | کبک دری گرم حنین و انین

محوِ ترنّم شدہ ہر عندلیب　　در صفتِ نو گُلِ بستانِ دین
شاہِ نجف اخترِ چرخِ ہُدیٰ　　حیدرِ صفدر مہِ برجِ یقین
نفسِ نبیؐ رونقِ بزمِ جہان　　نورِ خدا شمعِ شبستانِ دین
قوّتِ بازوی رسالت پناہ　　دستِ خدا قاطعِ بنیادِ کین
حجّتِ حق نائبِ ختمی مآب　　حامیِ دین حافظِ شرعِ متین
دستِ خدا ہادمِ بنیادِ ظلم　　سیفِ خدا قاتلِ اعدائے دین
خنجرِ شہ راتنِ اعدا قراب　　ترکشِ تیرش دلِ اربابِ کین
در غضب از چینِ جبین آشکار　　اِنَّا فَتَحْنَا لَکَ فَتْحًا مُّبِیْن
باز بخوان مطلعِ روشن علیم　　در صفتِ خسروِ دنیا و دین

مطلع ثانی

آبِ گل از رحمتِ یعسوبِ دین — در دہن نحل شود انگبین

مطلعِ انوارِ خدا از سما — مقطعِ القابِ وصی بر زمین

خرمنِ کین را نظرش صاعقہ — ہر دو کفش ابر پئے کشتِ دین

بر سرِ کفار ز سیفِ علیؑ — صاف عیان مدِّ ولا الضالّین سله

خادمِ او قیصر و خاقان و کے — چاکرِ او خسرو و فغفورِ چین

نیست کسے جز بہ علیؑ در جہان — مستحقِ منصبِ یعسوبِ دین سکه

با دلِ او در بزمِ سحابِ کرم — یا دلِ او در رزم ہزبرِ عرین

فرشِ حصیرش بدہ برتر ز عرش — نانِ شعیرش نہ نعم بہترین

آئینہ بردار سکندر بہ فخر — ملکِ سلیمان ہمہ زیرِ نگین

ہست عنانِ فرسش کہکشان — ماہ رکابش بود و مہر زین

سله لطف مدیر لفظ ضالین عیان ہست از مناسبت بہ لفظ کفار ۱۲ منہ سکه الی در زبان سنسکرت یعسوب را گوید ۱۲ منہ

پشت فلک از پے تسلیم خم
تاج سرش کفش شہ داد و دین

ماہ شد از لمعۂ رویش جلی
مہر شد از شعشۂ چہرش زرین

عروۃ وثقاست ولائے علیؑ
الفت او مقصد حبل المتین

تبعہ او لانّھم المفلحون
دشمن او کان من الکافرین

از کرم شاہِ ولایت مآب
از لفت الجنّتُ للمتقین

تابکجا بند کن احمد زبان
از تو نیاید صفتِ شاہِ دین

ولہ

چیست ایمان دل ز دنیا کردنی برداشتن
طمع را یکسو نہادن دل بہ داور داشتن

نیست ایمان بندۂ اصنام بودن باطناً
ظاہرا ذکر در زبان اللہ اکبر داشتن

نیست ایمان رو بقبلہ کردن و دل سوی دیر
رخ بلا براہیم و خاطر را بہ آذر داشتن

ای که نشناسی حجر از در نباشد عاقلی — مر منات و لات را همسنگ داور داشتن

ای که نشناسی ز غش نیست شانِ مؤمنین — موسی و فرعون را با هم برابر داشتن

شرط ایمان نیست بر بستن ز هارون دیده را — در سحر سامری دل را مسخّر داشتن

نیست کارِ ذی بصیرت بلکه فعلِ اعوری — سرورِ معصوم را هم چشم کافر داشتن

نیست کارِ اہلِ دانش بل شعارِ جاہلان — از موالی جای مولا را موخّر داشتن

می نباشد مقتضای عقل و حُسنِ اعتقاد — سوءِ ظن از حیدر و دین پیمبر داشتن

بے ولای مرتضیٰ ہرگز نیرزد با جوے — در عبادت تا قیامت قد چو چنبر داشتن

بے رضای آن شہِ دنیا و دین ناید بکار — دیده را از گریہ احمر چہره اصفر داشتن

از خیالِ جامِ کوثر بہت می زیبد ترا — حُبِّ حیدر را رحیق و قلب ساغر داشتن

در ہوای روضۂ فردوس میداری بسر — شاید از بوی ولایش جان معنبر داشتن

گر نجاتِ آتشِ دوزخ بداری آرزو
دل ز نارِ عشقِ او بایست مجمر داشتن

به بود کوثر ز تسنیم و لبن و ز سلسبیل
کفرِ نعمت نیست تنها دل بکوثر داشتن

بل همه انهار فردوس سند بهرِ اہلبیتؑ
غیرِ ایشان کی تواند جرعه بر داشتن

هست حیدر خسروِ دنیا و دین بعد از نبیؐ
دیگران را کی سزد بر فرق افسر داشتن

ار نبودش خلعت و دیهیم شاهی عیب نیست
حسنِ ذاتی کی بود محتاج زیور داشتن

ور نه بودش طرّهٔ و دستار بر سر باک چیست
نیست شاهِ خاوری را شرط گوهر داشتن

گر نبیؐ مبعوث کردن بر خدا واجب بود
واجبش باشد وصی را هم مقرر داشتن

چون علیؑ باشد ز امرِ حق وصیِّ مصطفیٰؐ
نیست زیبا غیر را محراب و ممبر داشتن

مسندِ احمدؐ بود نا اہل را بے فائده
کی بود دجّال روحُ اللہ از خر داشتن

جز بدستِ کبریا هرگز نیارد دیگرے
بر سرِ انگشت واحد بابِ خیبر داشتن

بزدل و بی همت و نامرد را در دست کین ‏ ‏ ننگ باشد جوشن و خفتان و مغفر داشتن

خوشتر آنها را بجمله چون عروس سیمتن ‏ ‏ جائے درع آهنی یک معجر زر داشتن

کی بود گم کرده راهی هادی امت علیم ‏ ‏ خضر نهج شرع را بایست رهبر داشتن

چیست شرط خلت و اخلاص میدانی علیم ‏ ‏ عشق صادق همچو سلمان و ابوذر داشتن

وله

برشده ابری سیه چون بخت ظلمت زای من ‏ ‏ صبح روشن گشت تیره چون شب یلدای من

سیل ز ابر خاکدان چون دیده گریان ما ‏ ‏ نعره زن بر آسمان چون شور رعد آسای من

گاه خندان گاه گریان گه خروشان گه خموش ‏ ‏ در سرش افتاده گوئی علت سودای من

تن سراسر قیر دانش همچو روی دشمنم ‏ ‏ دل پر از در ثمین چون طبع گوهر زای من

یادوان با گنج گوهر خود زنگی سوی کوه ‏ ‏ پیکرش غربال همچون سینه اعدای من

بر سر عالم چو چتر خسروی سایه فگن — سربلند و مرتفع چون همت بالای من
یا تو گوئی بر هوا تخت سلیمانی روان — یا فراز دوش صرصر محمل لیلائی من
یا بود نیلی فلک دریای ناپیدا کنار — وندران ابری روان چون کشتی صهبای من
آمد از فیضش بهار جان ستان در گلستان — لالهٔ احمر ببین چون جام جان افزای من
باد نوروزی وزید و وقت می نوشی رسید — برخیز و در بیا ای ساقی رعنای من
تا زند بر مهر گردون مجلس من خنده ها — زعفرانی می بده در ساغر بیضای من
شایدم تازه کباب و بایدم کهنه شراب — طاس من پر ساز و هم لبریز کن مینای من
ساقیا آن بادهٔ اطهر بده کز جرعه — سر زند جوش ولا در هر رگ اعضای من
هر سحرگاه هست در بزم نشاطم دور ماه — هر شب تار آفتاب است انجمن آرای من
جن و انسان حور و غلمان عرش و فرش آید به حد — سر کشد در بزم من چون قلقل مینای من

افسر چرخ برین خاک در میخانه ام | همسر جنت جهان از بادهٔ بویای من
چیست آن میخانه دان ساقی گلفام کیست | صاف تر گویم اگر فهمی نه توایای من
هان نجف میخانهٔ من ساقی من مرتضیٰ | ای فدای نام او جان من و آبای من
نور ایمان شمع بزم و بزم من خلوت سرا | قلب صافی ساغر و حب علی صهبای من
رهبر من در جهان هم سرور من در جهان | یاور امروز من هم داور فردای من
قطرهٔ از چشمهٔ الطاف او کوثر مرا | دوحهٔ از روضهٔ احسان او طوبای من
گوشهٔ فرش حصیرش برتر از چرخ برین | ذله نان شعیرش نعمت عظمای من
از فیوض آن محیط بذل و ابر مرحمت | قلزم هفت آسمان یک قطرهٔ دریای من
باشد از جولان گشت صحرای من یک خردهٔ | عرصهٔ محشر بود یک گوشهٔ صحرای من
عارض تابان حیدر مصحف انور مرا | ابروی خمدار او مسجد الاقصای من

در تنم زد ولولای آن یل عنتر فگن ‌‌‌‌ سرنگون سهراب و زال و رستم از یارای من

گر بنالم یک نفس بر جور اعدائے علی ‌‌‌‌ بگسلد زنجیر عرش اعظم از غوغائے من

ور شوم آمادهٔ پیکار با اعدائے شہ ‌‌‌‌ در دمی صد محشر انگیزد صف ہیجای من

کوچهٔ او مرجع من معبد من مرقدش ‌‌‌‌ روضهٔ او مامن من حایرش ملجای من

وادی من پر ضیا از پرتو مہر رخش ‌‌‌‌ مقتبس نور قمر از ذرّهٔ صحرای من

اخگری از نار قهرش دوزخ اعدائے او ‌‌‌‌ گلشنے از باغ مہرش جنّت الماوای من

از ضیای طلعت او صبح من رونق پذیر ‌‌‌‌ یاد مشکین گیسوئے او مونس شبہای من

خشت دهلیزش بود بالین آسایش مرا ‌‌‌‌ ریگ صحرایش ہمانا بستر دیبای من

می بود زیبا چو بر خود نازد و گوید نجف ‌‌‌‌ بقعهٔ از روضهٔ رضوان بود صحرای من

روضهٔ اقدس بود بیت المقدس بهر ما ‌‌‌‌ گشته سنگ آستانش صخرهٔ صمّای من

روضنه در چشم مصوّر دیده ام از آن نجف　　جائے حیدرؑ در دلم مانا دلم بطحائے من

شکرِ حق می گویم و نازم که از فضل اِلٰه　　شد نصیبم جبهه سائی بر درِ مولائے من

تا نهادم بر وحید روضهٔ اقدس قدم　　پیرِ گردون شد دوتا و بوسه زد بر پائے من

ناصیه فرسا شدم تا بر جناب درگهش　　خسروِ خاور نموده رشک بر سیمائے من

اشتیاق ره نوردیها به صحرائے نجف　　بست پرکار به پائے بادیه پیمائے من

در نگاهم آمده چون شمسهٔ ایوان او　　چشم گردون کور شد از دیدهٔ بینائے من

می فشاندم آستین بر تخت و تاج خسروی　　شد چو از فضل خدا دف نعلش جائے من

زانکه من بر داشتم از وادیٔ انور دُری　　جوهری چرخ شد از هر طرف جویائے من

چون نمودم مس ضریح انور آن نور حق　　موسیٔ عمران خجل گشت از ید بیضائے من

تا زیارت خواندم و کردم دعائی بر درش　　حاملان عرش آمین گفته بر آوائے من

در فراق آن گل باغ نبیؐ وقت وداع — اشک حسرت ریخته از دیدهٔ شهلای من

چون زبانم گوهر افشان گشت در وصف علیؑ — عقد پروین شد نثار لولوی لالای من

تا فشاندم از دهان گلها وصف بوالحسنؑ — بلبل سدرهٔ شده از جان و دل شیدای من

شکر حق بادا من دیگر نه کردم اعتصام — حبّ حیدرؑ در دو عالم عروة الوثقای من

من غلام کفش بردار عبید حیدرم — بی ادب باشم چه گویم قنبرش آقای من

ای فدای شبّرؑ و شبّیرؑ او جان و تنم — جل نثار قنبرش دنیا و ما فیهای من

آفتاب از فیض او یک قرص نان مطبخم — آسمان چارمین خوانیست از آلای من

من گدای درگهش هستم به بینم ای علیم — آن شه ملک سخا بخشد چه بر آوای من

از طفیل پنجتنؑ در قسمت من پنج گنج — دو جهان کمتر بود از ارزش کالای من

می نه ارزد در نگاهم ملک و مال دنیوی — الغرض آن سرور دین دولت عقبای من

عندلیب خوش نوا از گفتگویم دم بخود | هم دبیر آسمان در حیرت از انشای من
گرچه در ہندوستان از فیض سلطان نجف | نیست در مدحت سرای احمد اہتمای من
قاصر و عاجز بود تا ہم زبان خامہ ام | در ثنا و مدح آن شاہنشہ والا ئی من
وصف او بیرون بود از حیز امکان ما | مدح او افزون بود از قوت احصای من

بسم اللہ الرحمن الرحیم

ولہ

ای کہ نفع لاتعد در ہر ضرہا اندا ختہ | خیر لا تحصیٰ بہ شر ہر بشر اندا ختہ
کیمیا در نیش عقرب حفظ جان در زہرہا | در در ادرمان بہ شحم شیر نر اندا ختہ
نوش را با نیش کردہ توام واز مرحمت | چارہ بہر زخم اندر نیشتر اندا ختہ
ہم اذل خلق را نگذاشتہ خالی ز سود | زانکہ در کرمے دوای درد سر اندا ختہ

والله انزل من السماء ماءً فاحیا به الارض بعد موتها - نحل ۱۲

کرمک شبتاب را بنموده شمع آشیان | در خراطین چارهٔ ضعف بصر انداخته

[illegible]

قوت دفع ورم در فضلهٔ زنبور داد | وانه اندر استفراغش بهبود بشر انداخته

عنبر سارا بهم آورده از سرگین گاو | مشک اندر ناف آهوی تتر انداخته

انچه در عالم بود از ارض تا چرخ برین | اندرش تاثیر و حکمت بی‌شمر انداخته

در عقیق امن بشر در کهربا جذب گیاه | در حجر بنگر چه گوناگون اثر انداخته

در صدف پرداخته گوهر ز آب رحمتش | در چنار از آتش قهرش شرر انداخته

از برای نضرت انظار و تفریح قلوب | سبزی جان‌بخش در برگ شجر انداخته

گه شجر را نطق بخشیده پی اظهار حق | قوت گفتار گاهی در حجر انداخته

ساخته ابر کرم را سائبان رهنورد | فیض احیای زمین اندر مطر انداخته

یمنت در مشتری هم نحوست در زحل | اوج در شمس و شرف اندر قمر انداخته

در عطارد علم و دانائی و در مریخ قهر ... در جبین زهره حسن سیمبر انداخته

ساخته مهر مبین را موجب نشو و نما ... باعث جزر و مد بیم در قمر انداخته

ارض ساکن چرخ گردان را معلق در هوا ... چون دو سنگ آسیا زیر و زبر انداخته

ماه را افگنده گاهی درمیان ارض و شمس ... سایهٔ گیتی گهی اندر قمر انداخته

فرش گیتی را بگسترده پی سکنای خلق ... وندرش بهر سیاحت رهگذر انداخته ١

تا نیفتد ارض بیرون از مدار خویشتن ٢ ... از جبال او تاد اندر بحر و بر انداخته

تا که ماند برقرار این خاکدان با مهر و ماه ... ثقل و جذب مرکزی در یکدگر انداخته

چون بقای خلق معشوقش بود زان حب زیست ... در دل دام و دد و جن و بشر انداخته

و ز پی تربیت مخلوق از لطف عمیم ... مهر و الفت در دل مام و پدر انداخته

چون عبادت علت غائی خلق عالمست ٣ ... میل آن در فطرت جن و بشر انداخته

١ القی فی الارض رواسی ان تمید بکم و انهارا و سبلا لعلکم تهتدون سورهٔ نحل ٢ ... ٣ و ما خلقت الجن و الانس الا لیعبدون سورهٔ ذاریات ١٢

زانکه حب مرتضیٰ باشد عبادت را شرف	مهر او در خاطر هر باخبر اندخته
شهسوار لافتیٰ کز بیم او در دشت کین	بر سُم اسپش عدو تیغ و سپر اندخته
خسرو ملک نعم کز لطف بر خوان کرم	بهر عالم خشک و تر را ما حضر اندخته
بر طباق آسمان از ماه و خورشید و نجوم	با دو قرص نان نقول بے شمر اندخته
تیغ را ابروی خم ارشس نموده سرنگون	زلف در ویش از نگه شام و سحر اندخته
مهر او ارباب ایمان را رسانیده بخلد	قهر اُو اعدای دین را در سقر اندخته
خیل بدگو را کلامش در هم و برهم زده	فوج بدبین را نگاهش در خطر اندخته
تیغ از ابرو کشیده بهر قتل سرکشان	عزو پیٔ دفع عدو تیر از نظر اندخته
لعل در آتش ز چهر انورشس مهر مبین	عارض او داغ در قلب قمر اندخته
در کف او مهر حق بنهفته صد عمان جود	در حسامش قهر حق بے حد خدا اندخته

ط اعداد کفن کلہ صد - ۱۵۵ و ازین قتالہ الحمد بہ فیہ باقی شد - ۹۵ - صد ۹۹۵ ، ۱۳

لعل و گوهر هیچ بشمرده عبید خاوش	سیم و زر را دنی گدایش از نظر انداخته
چاکرانش باج بگرفته ز شاهان جهان	خسروان بر آستانش تاج سر انداخته
خلعت خُلق و مودت کس نکرده زیب تن	تا نه ذاتش جامهٔ هستی به بر انداخته
از فیوضش خامه ام طرز کهن بگذاشته	در زمین شاعری طرح دگر انداخته
تیر او سوزش به قلب تیر دل انگیخته	خیر او شورش به مغز خیره سر انداخته
او جنس اعلی از مطار طائر سدره چنانک	پر زده گر طائر اندیشه پر انداخته
محشر تازه به هیجای به پی انگیخته	چون بدست کین فرس با کر و فر انداخته
داد و دین اقدر او چون بد برافروخته	کفر و کین اقهر او از دهر بر انداخته
احمد ابن کن مه صوم آمد یاد نجف	در سرم از بسکه سودای سفر انداخته

شد چمن فخر ختن فصل بہاران آمدہ | شد دمن رشک عدن ابر دُر افشان آمدہ
لالۂ حمرا دمیدہ ہر طرف از فیض آن | در گلستان گفتہ کانِ بدخشان آمدہ
قطعۂ گلشن ہا تا خطۂ کشمیر شدہ | یا تو گوئی دشت خلخ در خیابان آمدہ
شد چنان طغیانی باران ز ابر آذری | گوئیا اندر سبیہ ابان بحرِ عمان آمدہ
نو گل مہتاب سر زد در فضای بوستان | یا فرود از آسمان ماہِ درخشان آمدہ
شد ز نور گل چنان کز جنبش یک شاخ تر | بے ثمر ہر باغبان را زر بدامان آمدہ
سنبل تر سر زدہ یا بہر گلگشت چمن | لعبتان چین بگیسوی پریشان آمدہ
نرگسِ شہلا دمیدہ یا پیٔ دیدار گل | ماہِ رویان چین گل با چشم فتان آمدہ
بر لب جو خلعتِ خضرا بپوشیدہ شجر | یا بہ نخلستان خضر با آبِ حیوان آمدہ
ز قدم طاؤس رقصان با ہمہ ناز و ادا | در بہارستان تو گوئی ہمہ پرستان آمدہ

با ہمہ انداز در بستان چمان کبکِ دری — یا بتِ طناز در گلشن خرامان آمده

قمریان صدہا نشستہ بر سرِ یک شاخ سرو — در ہوای نو گلی بلبل ہزاران آمده

لالۂ پر نم بود یا شاہد گلگون بدن — جام می بر کف سحر گہہ از شبستان آمده

ہان بیا ساقی کہ از فیض بہار جان فزا — موسمِ عیش و طرب از بہر رندان آمده

نیست کافی ساغری خمخانہا ہم بیار — پی بہ پی بنگر گروہ بادہ خواران آمده

دہ منی باید پیالہ حوضہا باید شراب — میکشانِ بیشمار از دور عطشان آمده

بر غدیرِ خم رسیده مجمعِ رندان تو — وقتِ جود و موقعِ لطفِ فراوان آمده

ساقیا پا شو پی تعظیم کز بیتِ خدا — با ہمہ جاه و حشم محبوب سبحان آمده

شد منور خشک و تر از پرتو انوارِ او — رونقِ تازه سرِ دشتِ مغیلان آمده

وز شمیمِ زلفِ سرور شد معنبر دشت و در — یا در ان بقعہ نسیمِ باغِ رضوان آمده

بود پیغمبر مهیای رحیل از آن مقام | کز فلک روح الامین با وحی یزدان آمده

گفت پیک کبریا کی خسرو هر دو سرا | بهر استخلاف حیدر حکم رحمان آمده

امتثال امر رب فرمود حضرت بی درنگ | زانکه از حق واجب الاذعان فرمان آمده

مجلسی آراسته اصحاب بر فرش خاک | وز برای منبری پالان بپالان آمده

جلوه فرما شد بر آن منبر رسول کبریا | یا فراز طور سینا ابن عمران آمده

کرد ارشاد آن شه دین کی گروه مسلمین | بعد من مولای کل این شاه مردان آمده

اهل ایمان با دل و جان شادمان گشته از آن | بهر اظهار مسرت هر مسلمان آمده

تهنیت خوان آمده خیل ملائک از فلک | وز ارم تبریک گویان حور و غلمان آمده

حبذا ای نفس احمد مقصد بلّغ توئی | در وجوب طاعت تو نص قرآن آمده

شد مکمل دین حق از فیض تو ای مرتضیٰ | نعمت وافر طفیلت بهر گیهان آمده

رفت بر عرشِ برین صیتِ شجاعت مرحبا — زان ترا از حق خطابِ شیرِ یزدان آمده
گر گدائے رفت بر درگاهِ تو بهرِ سوال — از وفورِ بخشش تو رشکِ سلطان آمده
داد ختم الانبیاء دختر ترا از حکمِ رب — وز جنابِ کبریا شمشیرِ برّان آمده
از حسامِ تو شده محکم اساسِ داد و دین — ذاتِ والایت بعالم رکنِ ایمان آمده
لافتیٰ الا علی گفته ملک در وصفِ تو — هل اتیٰ در شانِ والایت بفرقان آمده
تا کشیدی تیغِ برق افشانِ تو در بیر الالم — آتشے بر خرمنِ جانِ بنی جان آمده
آتش از لطفِ تو شاها شد گلستان بر خلیل — خاتم از بذلِ تو در دستِ سلیمان آمده
یونس از الطافِ تو جان برشده از بطنِ حوت — یوسف از امدادِ تو بیرون ز زندان آمده
ای علاجِ درد و غم وی چارهٔ رنج و الم — ذاتِ پاکت از پئے عیسئ دوران آمده
بنگر اے عیسیٰ نفس رنجور و بیمار و حزین — بر درت بهرِ شفا احمد علی خان آمده

آن چنان کن کز خباثت کس نگوید بعد ازین
کین غلامت از درت با یاس و حرمان آمده

نیستش گو مال دنیا و ولی حُبِ تو هست
این متاع نغز در ارث از بزرگان آمده

در مدحت فخر مریم و سارہ حضرت فاطمۂ زہرا سلامٌ علیہا الیٰ یوم الجزا

(قند قدیم)

کیست آن کز بہر او مخلوق شد ارض و سما
کیست آن کز فیض او موجود شد ہر دو سرا

کیست آن کز بہر او آمد ز جنت حلّۂ
وز پیش خوان نعم آوردہ پیک کبریا

کیست آن نور خدا کز پرتو مہر رخش
بام و در شد منجلی محراب و منبر پرضیا

کیست آن گردون سریر کز پی تعظیم او
احمد کرسی نشین برخواست از حکم خدا

کیست آن محبوب داور کہ از فیض دعاش
مردہ شد زندہ بفضل خالق ارض و سما

کیست آن خاتون باعظمت کہ خود رب جلیل
با علیؑ عقد نکاحش بست بر عرش علا

کیست آن با احترامی کز ادب بر درگہش
خواست اذن داخلہ پیکِ خدا دوسرا

کیست آن مخدومہ کز جانب رب غفور — مہر او باشد شفاعت پیش حق روز جزا

احمد آن صاحب عز و شرف باشد بتول — فخر مریم رشک سارہ حضرت خیر النسا

ناز حوا الطاف حق خاتون جنت فاطمہ — زوج حیدر مادر حسنین بنت مصطفیٰ

گوہر درج سیادت جوہر کان شرف — ماہ افلاک صداقت نیر چرخ صفا

گنج رحمت کان نعمت بحر جود ابر کرم — عین عفت محض عصمت مخزن شرم و حیا

شمع بزم موہبت مصباح قصر مکرمت — شمس گردون جلالت مطلع نور خدا

نزہت گلزار جنت زیب کرسی فلک — زینت محراب و منبر زیور عرش علا

راکعہ ہم خاشعہ ہم خاضعہ ہم شافعہ — عابدہ ہم زاہدہ وردش ثنای کبریا

کاملہ ہم عادلہ ہم عاقلہ ہم عاملہ — صابرہ ہم شاکرہ ہم منبع صبر و رضا

ملکہ صبر و شکر و حلم و حفظ را تاجدار — کشور تقوی و زہد و ورع را فرمانروا

قطب آسش طعنه زن بر قطب چرخ اخضری ‌ ‌ ‌ سبحهٔ او خنده زن بر منطقه با صد ضیا

خاتم او منطقه قطبین هر دو گوشوار ‌ ‌ ‌ طوق او بدر الدجی و تاج او شمس الضحی

حاصل از بهر مصلایش بگیتی شد بساط ‌ ‌ ‌ گردشی از آسیایش آسمان را شد عطا

آسیه مشاطه اش بنت سلیمانش کنیز ‌ ‌ ‌ مریم و بلقیس و حوا بر غبارش جبهه سا

عصمتش باشد نقاب و عفتش باشد حجاب ‌ ‌ ‌ شرم او باشد حریم او حیا پرده سرا

چادر او بادبان کشتی امت بود ‌ ‌ ‌ دامن او پرده پوش عاصیان پیش خدا

گرد راهش چشم حوران جنان را سرمه ‌ ‌ ‌ خاک پایش دیدهٔ افلاکیان را توتیا

مروحه جنبان او مریم بود لیل و نهار ‌ ‌ ‌ آئینه بردار او ساره بود صبح و مسا

وصف او بیرون بود از حیز وهم و گمان ‌ ‌ ‌ مدح او افزون بود از حیطهٔ ذهن رسا

احمدا لب بند کن از مدح آن عفت مآب ‌ ‌ ‌ ذکر آن معصومهٔ عظمی نمی زیبد ترا

در محامد سبط مصطفیٰ حضرت امام حسن مجتبیٰ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

یاران رسید فصل بہاری بہ آب و تاب
بر شد سحاب ماطر و سر زد گل از تراب

آید نسیم صبح کہ صحراست عنبرین
خیزد شمیم شام کہ بویاست مشک ناب

کان عقیق گشتہ چمن گوئی از شقیق
پر گوہر است ز آب مطر دامن سحاب

از نو گل است عارض عذرا بنار رشک
وز سنبل است گیسوی لیلیٰ بہ پیچ و تاب

چون نیشتر خلد بدل از مژہ یار خار
غرق عرق ز غنچہ گل گوہر خوش آب

چشم بتان ز نرگس شہلاست شرمگین
روی حسان ز لالہ زیباست در حجاب

لالہ بود بباغ کہ باشد ایاغ مے
ژالہ بود بہ لالہ کہ باشد شراب ناب

دریاست از کمال صفا لجہ فلک
مہر منور است ز فرط ضیا حباب

کنعان بود حدیقه و یوسف بود سمن | یک خلق مشتریش به بیعانهٔ شباب

صحرا ز نسترن شده فرخار را طراز | مرغی زیاسمن شده تاتار را جواب

خلخ شده ز لالهٔ بشگفته دشت و در | کشمر شده ز سبزهٔ نورسته غار و غاب

بشگفته چارسو گل صدبرگ بی‌شمار | روئیده هر طرف گل مهتاب بیحساب

سرسبز شد زمین همه کز فضل ذوالمنن | رونق فروز گشته حسن ابن بوتراب

لخت دل محمد و جان تن بتول | نور خدا قوام زمین آسمان قباب

کهف انام غیث عطا غوث دو جهان | دوم امام لیث وغا میر شیخ و شاب

بنیاد حق اساس یقین ناصح الامین | سرتاج اتقیا شه دین عاقبت مآب

رحمت نشان خجسته پی و میمنت قدوم | نصرت پناه فتح مآب ظفر رکاب

فوج کثیر موز ز حکمش کند تباه | مغز خیول پشه ز امرش زند خراب

عنقای از زوالش نزاید مگس به قاف — روبه غضنفری کند از امر او به غاب

در عصر عدالتش چو بانِ میش شیر — در عهد امن عهدش شبانِ بز ذیاب

از پرتوی ز شمسهٔ قصر بلند شاه — ماه منیر می بکند نور اکتساب

از لطف او گلاب چکد دم بدم ز خاک — در فیض او شراب برون آید از سراب

سرشار بزم گشته ز جام ولائی شاه — پرجوش مطلعی به سر احمد انتخاب

مطلع ثانی

ساقی بیا که موسم عیشست فتح باب[سله] — هنگام جشن وقت طرب عالم شباب

گردم سرت بنه به سر الماس گون کلاه — روحی فداک پوش به بر زر مردین ثیاب

هان بر فروز چهره وهی بر فراز قد — بشکن بدوش زلف ز رخ برفگن نقاب

ز [illegible] چنگ و [illegible] نی — خندان بیار باده به نقل و بط کباب

سله کنایه از آغاز موسم بهار ۱۲

ساقی مدد مدد که ز سر می رود خمار | ساقی کرم کرم که شد از دل توان و تاب
دل می رود ز دستم و بے ہوشم العجل | مینا بیار زود و چمانه بده شتاب
ساقی روا مدار ز می نوش سوء ظن | گر دار تا بود به تو حسنِ عمل خراب
ہان ہان بیار کشتی می بہن کالجوار | ہے ہے بده پیاله لبریز کالحباب
بے کیف سر گرانم سنگین مکن سبو | پیهم بیار ساغر و بیغم بزن شراب
در ساغر بلور می اخضری بریز | زینسا که آسمان نظر آید در آفتاب
آن ساغری که شیشه گردون ازان خجل | آن باده که مهر مبین ز دست حجاب
آن باده مسکنِ قلب و جگر بده | کو سینه التهاب برد و ز دل اضطراب
آن باده که تقویت روح داردا | یک قطره اش خرف چو چشد آیدش شباب
آن باده که مستی آن اتقا بود | باشد خمار آن خنده واده بمی ثواب

آن بادہ کہ از پئے مومن بود حلال | باشد مرا حرام ازان بادہ اجتناب
آن مے کہ ہست بزم جہان اگل نشاط | وان مے کہ ہست اہل جنان اگل گلاب
آن بادہ کشیدہ بہ پیمانہ الست | آن بادہ چشیدہ ارواح مستطاب
آن بادہ کہ اہل سماوات خوردہ اند | وان مے کہ انبیا ہم ازان گشتہ فیضیاب
دہ بادہ کہ ساقی آن باب مجتبیٰ است | آن مجتبیٰ کہ کاسہ از خوانش آفتاب
عمان جود بحر کرم قلزم سخا | خورشید مہر ماہ وفا آسمان جناب
عالی ہمم ولی نعم مصدر حکم | وافی کرم شفیع امم منبع ثواب
اصل الاصول دین و دول علت العلل | صدر الصدور ملک ملل مالک الرقاب
در حلم و سلم و خلق و مروت فرید خلق | در جود و در تواضع و در بذل لاجواب
در جستجوئ بام و در او ست روز و شب | سرگشتہ آفتاب سراسیمہ ماہتاب

ذاتش چنان به صفحهٔ گیتی است منفرد | کاندر کتاب حق بود الحمد انتخاب

تا ز عقاب او به نهد خاک کین بباد | نار عقاب او بزند آتش اندر آب

شیرازهٔ صحیفهٔ عالم وجود اوست | ذاتش مقدم است چو دیباچه کتاب

از حزم و عزم شاه بهر سو ز هر دیار | راحت کند ایاب مصیبت کند ذهاب

اعدا بر عساکر آن قبل شیر حق | مانند آنکه پیش ضیاغم صف کلاب

کید عدو تباه بر شاه دین چنانک | پیش کلیم فتنه فرعون فی تباب

پرسم اگر شمار عدیل شه زمن | آید ز عرش و فرش بپایان عدم جواب

از لطف او بدهر چه حاصل کنم فلاح | وز جود او سپهر چه بشمرده ام حباب

از یمن نام او دو جهان است در وجود | گوئیم با حلف بکن اعداد احتساب

از بارگاه خسرو ما در همین قفس | مارا رسید بلبل باغ ارم خطاب

چشم عدوست خیره مثالِ نگاهِ بوم | روی حسود تیره همثالِ پرِ غراب
ازمن شد این دیار الار رشکِ شوستر | وزمن بود بهار هلا فخرِ فاریاب
شاها قدیم خادمِ تست احمدِ حزین | زو بهر بوتراب رُخِ مرحمت متاب
دردا شباب رفت و بپایان رسید عمر | از سُود سیأت محاسن کند خضاب
با اینهمه بر آیهٔ لاتقنطوا ست چشم | دارد امید مهرِ تو در ساعتِ حساب
گر لطفِ تو میسرش آید و را چه باک | در قبر از عذاب و دمِ حشر از عتاب
دارد طواف روضهٔ شبیر آرزو | بنما شها ز بهر پیمبر رهِ صواب

مگذار تا بغیر جبین سائی اہلِ درش
راهی سوی عدم شود این خانمان خراب

ولہ

فکر قدیم — ولہ — فکر قدیم

خسرو خاور چو دوش گشت ہزیمت گزین — شد بجلالت عنان مرکب ماہ مبین

رایت حمرا بہ پیش موکب انجم زپس — قوس قزح بر یسار تیر فلک در یمین

فضل خدا در کنار فتح و ظفر در کنف — شد بسریر فلک قیصرۂ شب مکین

زد و دبیر فلک صاف بخط غبار — کرد بنامش رقم آیۂ فتح مبین

وز پی شکر خدا با ہمہ عجز و نیاز — شد بمصلائے چرخ عابد شب جاگزین

با صد انین و حنین از نظر اقتدا — خیل کواکب بہ بست صف پس ماہ مبین

شد چو کواکب تمام محو قعود و قیام — پیر فلک ز احترام گشت مع الراکعین

زانکہ بگوشم رسید بانگ صلوٰۃ از سما — با فرح و انبساط روزہ کشادم ہمین

نفس کہ شد مطمئن از پس افطار صوم — حرف نزدم با خرد از دل شاداں [illegible] (چنین)

کای خضر راه دین بهر خدا حق بگو — ماه صیام از چه رو گشت مبارک چنین

گفت که ای بی هنر حیف نداری خبر — کرد درین مه ظهور سرور دنیا و دین

روح تن مرتضیٰ جان و دل فاطمہ — بحر کرم مجتبیٰ دوش نبی را مکین

خسرو گردون قباب قیصر منزلان رکاب — شاه امامت مآب مالک ملک یقین

معدن جود و عطا مخزن بذل و سخا — منبع مهر و وفا مصدر علم مبین

وارث علم نبی ماهر رمز وصی — خازن اسرار حق حافظ شرع متین

راحت جان بتول قرهٔ عین علی — پارهٔ قلب رسول خاصهٔ جان آفرین

خاصهٔ رب عباد شافع یوم التناد — حافظ زاد المعاد عاقبت المتقین

دافع ظلم و ضلال رافع کفر و خلل — قاطع بیخ حسد هادم بنیاد کین

ماه سمای جمال مهر سپهر جلال — اختر چرخ کمال نیر برج یقین

محسن صفا عین حق بحر سخا ابر جود | کان وفا کوه علم سرو گردون نشین
اختر برج همم گوهر بحر کرم | جوهر درج نعم خاتم دین را نگین
خاک در آنجناب سرمهٔ چشم ملک | نقش کف پای او سجده گه حور عین
کفش غلامان او تاج سر قدسیان | نعل سم رخش او افسر چرخ برین
مرجع کروبیان درگه آن نور حق | منجع افلاکیان خرگه آن شاه دین
قطعه
شیعهٔ آن حق نما انهم المفلحون | دشمن آن شاه دین کان من الکافرین
از پی آن ذو المنن محسن نعم الوکیل | وز پی این اهرمن غوی بئس القرین
باعث ایجاد کون موجب تکوین خلق | علت بدو جهان اصل فرع ما و طین
احمد کم کن بیان بند کن اکنون زبان | نیست مجال بشر مدح حسن بالیقین

ولہ

افشانم از دہان گل مضمون چمن چمن | می بارم از زبان در مکنون عدن عدن
در مدح شبل حیدر کرار مجتبیٰ | سبط رسول صاحب خلق حسن حسن
آن وافی النعم که کرم گستر د چو حق | باشد بخلق ذو المنن از کرم منن
آید نسیم طیب ز کویش خطا خطا | خیزد شمیم مشک ز مویش ختن ختن
گر یک رہی ز لطف عمیمش وزد نسیم | روید چمن چمن گل و لالہ دمن دمن
تابد چو یک شعاع سہیل نگاہ او | خیزد عقیق سرخ ز مینش یمن یمن
برداشت بر ستم ستم و بر جفا جفا | بردہ بشکر و صبر و رضا بر محن محن
جدش بود نبی که فتادہ ز بیم او | از طاق ہائے خانہ حق بر دمن دمن
بابش بود علی که ز ضرب حسام او | بیجان فتادہ ہمچو صنم بر شمن شمن
مامش بود بتول که بہر رضائے حق | فاقہ کشید روز و شب و بر شجن شجن

ملاحظہ ۱۲ سطر بیت بیست ۱۲

بوده حسین شاه شهیدان برادرش | شد ریگ کربلای آن بیکفن کفن

خواهرش زینبی که اسیر محن بده | جائے طراز و حلیه بدوشش برش رسن

پورش غضنفری که برزم از حسام او | پیهم رسد بگوش صدای بزن بزن

آن تشنهٔ شراب طهورم که احمدا

بینیم بکف چه جام بگویم بمن بمن!

در شان شہید کربلا حضرت خامس آل عبا

مکرر قدیم

ازچہ رد پیر فلک کردہ بہ بر نیلی قبا
وزچہ بر سر ریختہ این زال گیتی خاک را

زان سرشک غم ہمین ریزد پیاپی بہر چہ
وازدل این دمبدم دود الم خیزد چرا

شد گریبان سحر در ماتم کہ چاک چاک
وزغم کہ شد سیہ پوشاک این گوہ مسا

وزغم کہ لعل در معدن شدہ خون در جگر
داغ در دل لالہ در گلشن شدہ آخر چرا

وزغم کہ گشت عارض ماہ انور را خسوف
در کسوف از بہر چہ شد مہر روشن بتلا

در تلاش کہ زند قمری خروش دلخراش
وز فراق کہ کند بلبل فغان جانگزا

ازچہ ہر شب دیدۂ نرگس بریزد اشک غم
وزچہ ہر دم آہ سرد میکشد باد صبا

وزچہ غم شد سر برہنہ بر سما روح الامین
وزچہ غم پوشیدہ کعبہ بر زمین رخت عزا

احمدا باشد ہمہ این در عزا آنکہ بود
وز در صبح دمسا و سرور ارض و سما

افسر چرخ برین و زیور عرش عظیم — افتخار هر دو عالم نازش هر دو سرا

قوت بازوی شبر راحت جان بتول — قرة العین علی نور نگاه مصطفی

مالک ملک شکیب و شکر و عجز و انکسار — خسرو اقلیم حلم و صبر و تسلیم و رضا

کعبهٔ حق قبلهٔ چارم امام سومین — خواجهٔ هر هشت خلد و خامس آل عبا

سید مغموم و مظلوم و غریب و پر محن — تشنه لب بی مونس و یاور شهید کربلا

حیف در پیش نگاهش گشته مقتول از ستم — پی به پی احباب و اصحاب و عزیز و اقربا

جان بحق تسلیم کرده در پیش حر جری — هم حبیب خوش سیر افتاده در دام قضا

دید سلطان و تپان عون و محمد را بخون — نوگلان جعفر و نوبادگان مرتضی

شد دریغا کشته در پیش نظر از ظلم و جور — نوشه ناشاد قاسم نونهال مجتبی

آه از ظلم لعینان پشت سر در هم شکست — در غم عباس غازی یادگار مرتضی

از نظر پنهان شده در دشت کین نور بصر
نوجوان نامراد اکبرؑ شبیه مصطفےٰؐ

حلق اصغر ہم بریده شد در آغوش پدر
آه از تیر سه پہلو بے قصور و بے خطا

مانده ہنگام تنہا ذاتِ یکہ و تنہا حسینؑ
بے حبیب و بے برادر بے عزیز و اقربا

بے شفیق و بے رفیق و بے دیار و بے وطن
بے حمایت بے کفالت بے بضاعت بے نوا

نہصد و نہ زخم کاری خورد سرور بر جسد
شد دریغا تن ہمہ غربال از تیر جفا

از بر پشتِ فرس افتاده پائین آه آه
گشت اندر سجدهٔ معبود مذبوح از قفا

مانده نعشِ اطہرش در دشت بے گور و کفن
فرق بر نوک سنان گردیده در بازارہا

احمدؔ اذکر مصائب ناید از تو شمهٔ
ہست بے پایان غم سبط رسولؐ کبریا

ولہ

نور افشان شد چو بر بام فلک مہر سما — ماہ من بر بام مشکویم شدہ جلوہ نما

سرو قد۔ بلور شانہ لعل لب شکر دہن — ماہ سیما۔ مہر طلعت۔ سیمتن زرین قبا

خال مشکین قلب سنگین خد زرین خط عنبرین — زلف پر چین چشم پر فن۔ چہرہ او پر ضیا

دیدہ اش از سرمہ زیبا جبہ افشان صنو فشان — عارضش از غازہ حمرا دست رنگین از حنا

پشت او یک لوح مرمر ساق پا اش شمع نور — سینہ بے کینہ اش آئینہ اندر صفا

ذرہ او ذرہ بین۔ سیہ خالش سپر زلفش کمند — ابروی اش چاچی کمان تار نگہ تیر قضا

جنگ جو شنگول۔ بی پروا خشن عشوہ فروش — مست شوخ و شنگ شاہد مونس جان دلربا

دلفریب و دلستان و دلنواز و دل شکن — خوش مزاج و خوش ادا و خوش بیان و خوش نوا

لالہ رو۔ سوسن زبان شمشاد قامت گلعذار — کم سخن غنچہ دہن نازک کمر رنگین ادا

مژه یک ترکش خدنگ هر یکی زان جانگسل — زلف یک آهو از عقرب هر یکی زان جان گزا

گوشوارش ماه نو در خوشهٔ پروین گوشش — در دهن دندانش یا در درج در بی بها

دست جنبان پای کوبان لب گزان غمزه کنان — طعنه زن بر لعبت چین خنده زن بر غنچه ها

گفت بنگر مهر گردون بعد از آن رویم ببین — لایق تحسین که باشد حق بگو بهر خدا

گفتم ای جان جهان بس بد کن اکنون ناز را — این همه کبر و تعلّی می نه شاید مر ترا

ای کجا مهر منوّر وی کجا رخسار تو — کی زمین را می سزد زعم تقابل با سما

مهر باشد شاه خاور تو که انصاف ده — بندهٔ ناچیز نازیبد کجا این ادّعا

زیر لب خندیدم و گفتم بتا پاسخ بده — گشت برهم. بانگ برزد گفت خامش احمقا

مهر را آگاهی شنیدی تا کسی شاه گفت — مهر را روزی بدیدی با کسی شد آشنا

مهر را کو چشم نرگس. قد کجاش شل سرو — لب ز مرجانش کجا خالی کجاش چون سها

عارض گلگون کجائیش گیسوی خمدار کو   تیغ از ابرو کجائیش در نظر ناوک کجا
این زنی کش مهر نامی گنگ باشد از ازل   نی سخن گوید گهی شنود نه گاهی یک صدا
گفتی مهر منور خوانمش یک قرص نان   خسرو خاورش گفتی دانمش کاسه گدا
گو بمیش خاتون یغما زانکه هر جای بود   بیحجاب آید برون شرمش ببین بنگر حیا
من شه ملک جمالم عارضم بر من شهید   من مه برج عفافم دامنم بر من گوا
گفتمش آخر چیی یوسف شیم گفتا نعم   باز پرسیدم که یوسف لقا گفتا بلی
جستم و چسپیدم و بوسیدم و پرسیدمش   کی صنم وی دلبرم جان تنم بر تو فدا
آگهی تعبیر رویا یوسف کنعان بگفت   گفت دانم باز دانم این سوال آخر چرا
عرض کردم جان عالم دوش دیدم خوابکی   یا بده تعبیر خوابم یا ز قولت باز آ
گفت بسم الله بگو هر انچه دیدی در منام   گفتمش با غیبی بدیدم بیفضا زهمت قر

نرگس آن چشم غلمان سنبل آن زلف حور ۔ دو درختانش چون نخل طوبی چشمه اش کوثر نما

دلکشا ازهار آن اثمار آن دلکش همه ۔ جان فزا انهار آن اشجار آن نصرت فزا

ضوفشان اکناف آن اطراف آن جنت نشان ۔ رشک خلد اقطاع آن اضلاع آن فردوس زا

سبزه زارش چرخ اخضر لاله زار آن شفق ۔ هر روش زان کهکشان عَیْنُ الْفَلَکِ الْاَعْلا

اندرش دیدم درختی تا سر گردون بلند ۔ شاخ آن بر ربع مسکون ظلّ گستر چون سما

شیر مردی را بدیدم آبیاری می نمود ۔ کز طفیلش یافت آن نخل این قدر نشو و نما

ناگهان دیدم وزید از چار سو باد سموم ۔ برگ و بار آن شجر پژمان شده از آن هوا

سرخ پوشی آمد آخر آب گلگون هی بریخت ۔ باز شد شاداب نخل از کار آن مرد خدا

چون شنید آن شاهد رعنا من رویای من ۔ اندکی غوّاص شد در بحر فکر آن آشنا

گفتمش خنده زنان ذهن رسا معلوم شد ۔ گفت غضبان باش بر جا یکدم ای بیهوده چا

هان بیا بنشین یکی بگشای گوش ای ناصبور	تا کنم تصحیح خوابت لفظ لفظش بر ملا
آن نهالستان که دیدی باغ لطف کبریاست	وان شجر ذاتی چه باشد نخل دین مصطفی
مقصد مدثر نون و قلم را ما حصل	مطلب مزمل فتح مبین را مدعا
شرح سبحان الذی اسری مراد وجهه	معنی یسین طه روکش شمس الضحی
نوگل گلزار آدم دوحهٔ باغ خلیل	ذی شرف فخر خلف ناز سلف خیر الوری
مطلع صبح ازل شمع شبستان ابد	نور خالق اولین مخلوق ختم الانبیا
صاحب لولاک ایجاد دو عالم را سبب	شرح قانون قدر سر لوح دیوان قضا
هادی راه طریقت اصفیا را پیش رو	والی ملک شریعت انبیا را مقتدا
سرور عالم شفیع المذنبین کهف الانام	رحمة للعالمین احمد حبیب کبریا
مزن ساکب دست او در بزم وقت موهبت	برق خاطف تیغ او در رزم هنگام دغا

دین و دولت را کفیل و ملک و ملت را امین | نار و جنت را قسیم و شافع روز جزا

وصف ذات بی عدیلش خارج از امکان بود | شان بی همتاش باشد برتر از مدح و ثنا

رایج شرعش همان شیر ست کش دیدی بخواب | حامی دین ضیغم حق شهسوار لافتی

اختر برج شرف اعلیٰ نسب والا حسب | زوج زہرا بوالحسن نفس نبی نور خدا

مدعای امر بلّغ مدعی لو کشف | تاجدار انّما شان نزول هل اتی

خسرو دنیا و دین. شاه نجف دلدل سوار | خاصهٔ حق حیدر، صفدر علی مرتضیٰ

ذو الکرم آدم شیم گردون حشم غلمان خدم | ایلیا. ابر عطا مشکل کشا حاجت روا

روشن از او نام حق سرسبز از او باغ کرم | موجزن زو بحر جود آباد از و ملک سخا

زبدهٔ ارباب فضل و قدوهٔ صاحبدلان | سرگروه اتقیا و بادشاه اوصیا

دار ایمان را عماد و کاخ احسان را ستون | قصر عرفان را قوام و بیت یزدان را بنا

صاحب وصف بشر دارای شان ایزدی   ممکن واجب نما و واجب ممکن نما

در وغا فولاد تن در راه ذوالمن تیغ زن   صف شکن عنتر فگن مرحب کش و خیبر کشا

قاطع بنیاد کفر و شرک دست ذوالجلال   قاطع بیخ ضلال و رجس سیف کبریا

آنکه از سم سمندش گشت کین پامال شد   وانکه از آب پرندش نخل دین شد خوشنما

لیک صد حیف از جفا و جور چرخ واژگون   در جهان برخاست از هر سو هوای ناسزا

آه زان عکبای نکبت وای زان باد بدی   نونهال دین احمد گشت بی برگ و نوا

پاس ایمان حرمت دین خوف حق برباد رفت   ماند نی اخلاق قائم نی مسلمانی بجا

هر طرف افروخته شد آتش فسق و فجور   چارسو افراخته شد رایت جور و جفا

خانهٔ دل را مسخر ساخته کید و نفاق   جای اخلاص و وفا بگرفته تزویر و دغا

بیحذر اکل حرام و بیخطر کذب مقال   آشکارا بت پرستی می پرستی بر ملا

نے کسی را آگہی ماند از اصول دین حق — نے تمتع از فروعش داشتہ شخصے روا

شد نہ دیگر نخل دین کبریا نصرت پذیر — تا نہ شد سیراب از خون شہ گلگون قبا

آنکہ تفسیر سوار سرخ پوش خواب تست — و آنکہ کرد احیائے دین را ہی فدایش ہر دو سرا

نوبہار باغ ہاشم۔ قرۃ العین علیؑ — نو گل گلزار زہراؑ۔ نور چشم مصطفیٰؐ

آن قسیم ہشت خلد آن افسر ہفت آسمان — آن اسیر شش جہت آن خامس آل عبا

مایۂ فخر حجاز و باعث ناز عراق — آفتاب یثرب و بطحے شہید کربلا

صاعد افلاک رفعت عارج اوج شرف — راکب دوش پیمبر زینت عرش خدا

ضیغم غاب شجاعت فارس میدان صبر — خسرو اقلیم غیرت۔ مالک ملک رضا

خشک و تر را کار فرما دشت و دریا حکمران — انس و جن را مقتدا حور و ملک را پیشوا

اصل ایمان جان ملت اساس داد و دین — سرور دارین۔ وجہ خلقت ارض و سما

پادشاه مغرب و مشرق که بر بام دو دوش — سر فگنده بوسه زن شمس و قمر صبح و مسا

فخر اسمعیل و یحییٰ معنی ذبح عظیم — دلبر ابن النبی بحسین افتخار انبیا

خسرو ملک سخا کز طوع و طبع جان و دل — کرد هفتاد و دو سر را فدیه در راه خدا

حامی شرع متین کو بهر استرضای حق — کرد سیراب اندم خود نخل دین مصطفیٰ

بر متاع و مال دنیا بر فشانده آستین — وانفش چیده کمر بسته بر استحفاظ ما

ماند ثابت بر صراط مستقیم در راه حق — با همه جور و جفا و غربت عسر و عنا

بیعت فاسق نکرد و داد عالم را نشان — چیست دین کبریا باشد چه شرع مصطفیٰ

یک جهان زآگاه بود از عظمت و اجلال او — وز قرابت با محمدؐ قربتش با کبریا

هر کسی بد مطلع جدش بده خیر البشر — باب او مشکل کشا و مام او خیر النسا

گر یکی ایمای جمع عساکر می نمود — صد هزارش فوج می آمد بهم تحت لوا

تا نه گویند این همه بهر کسب ملک و مال — آن شه دنیا و دین فرمود از این امر ابا

زین گذشته هم ز انتهای اعزا شد مصر — تا نیند از نزد جان خود بگرداب بلا

در شب عاشور هم فرموده اصرار بلیغ — شمع را خاموش کرد آن شمع بزم اصطفا

تا بگیرد راه خود در پردهٔ شب هر کسی — رعب نی مجبور سازد نی شود مانع حیا

آفرین صد آفرین بر عزم بالجزم حسین — مرحبا بر همت مردانه اش صد مرحبا

بُرده صد ظلم و ستم وز حق نگشته منحرف — خورده زخم طعنهٔ بیجا و فرموده دُعا

کرد ثابت دولت دنیا نباشد دین حق — بل اقامت در رهِ حق بیخطر از مدعی

کرد آن آقای ما کاری که بالله العظیم — نامد و ناید بگاهی از کسی در ما سوا

کُل عالم گر جزای سعی او باشد بجاست — کی عجب بخشند ار جنت بران سر و بکا

تازه شد جوش احمد ایک مطلع دیگر بخوان — نور افزا جوش افزا راحت افزا دلکشا

مطلع ثانی

قطعہ

حبذا اے شاہ دین شبیر سبط مصطفی	مرحبا ای حافظ اسلام نور کبریا
ایکہ ممنونِ تو باشد امت ختم رسل	وی کہ مرہون تو باشد دین ربّ سرا
اے شہے عزّ و وقارت ای شہ گردون سریر	خادمت روح الامین از ابتدا تا انتہا
سایہ افگن بر سرت از مہر ہنگام اخیر	وز تفاخر مہد جنبانت در ایام صبا
مروحہ جنبان تو موسیٰ گلس انت مسیح	یک نقیب تست آدم خضر دربانِ شما
سنجر و خاقان و کسریٰ از عبیدت شد مسا	قیصر و فغفور و خسرو بر عبیدت جبہ سا
شمۂ از بوئے جعدت صد شمیم باغ خلد	ذرّہ از کوئے عبیدت چشم گرد نیر ضیا
ما بدانم خدمت تو خارج ہر ہم و غم	ہے بخوانم مدحت تو کاشف کرب بلا
ہر مرج را دعوتت اے خاصہ یزدان علاج	ہر مرض را تربتت ای عیسی دوران شفا

بندہ گیت نسخۂ اکسیر می باشد ازانک ‎ ‎ خاک را سازد نگاہِ بندۂ تو کیمیا

ذرّہ را سازد ضیائے چہرۂ تو آفتاب ‎ ‎ پرتو زان ذرّہ گردد بر فلکہائے الدجی

حاصلے خیزد نہ بے حکم تو از حب الحصید ‎ ‎ سر زند بے امر تو نخلے نہ گاہے از نوی

ملک دین را سروری اقلیم حق را قیصری ‎ ‎ نہ فلک را افسری بر عالمی فرمانروا

مونسی فی کلِّ حالٍ عسر باشد یا کہ یسر ‎ ‎ حافظی فی کلِّ وقتٍ امس باشد یا غدا

می فروزی ہر مقامی پست باشد یا بلند ‎ ‎ می نیوشی ہر کلامی جہر باشد یا خفا

وصف ریحانِ خط تو قلب را راحت رسان ‎ ‎ مدح نسرینِ تنِ تو روح را باشد غذا

نقش پایت بوسہ گاہ و خاک کویت سجدہ گاہ ‎ ‎ گرد راہت دیدۂ حور و ملک را توتیا

پاک سوزی خرمن کین پاک کُش ذی باغ دین ‎ ‎ از کرم پاشی عطا و زرحمت پوشی خطا

ذرہ جہان از خرمن جود تو عالم خوشہ چین ‎ ‎ بر سما از خوان فیضانت ملک زلّہ ربا

ذر نوائی مدح تو ای نوگل باغ نبیؐ ‎ ‎ الحمد ہر ذرہ را شد بلبل نغمہ سرا

وله

لله الحمد بهار آمد و شد فصل خزان
آمد وقت طرب رفت زمان احزان

آمد المنة لله نسیم سحری
بر شد العظمة لله سحاب نیسان

گشت از رحمت حق زنده زمین مرده
مفخر گلشن جنت شده دشت ویران

اثر عیش و طرب گشت ز هر شی ظاهر
شد نشان غم و اندوه بهر سو پنهان

سر زده سنبل و شد دور ز سرها سودا
وا شده نوگل و شد رفع ز دلها خفقان

کسوت کهنه ز تن کنده عروسان چمن
خلعت تازه به بر کرده چو حوران جنان

شانه زد باد صبا باز بموی سنبل
غازه زد آب صفا باز بروی ریحان

رخت صفرا ز بر افگنده نهال گلشن
تاج حمرا به سر افگنده شقیق نعمان

سبزه در راغ مزین بلباس اطلس
لاله در باغ منور ز قبای رخشان

ایستاده بهم اشجار بکنار انهار   راست چون خضر لب چشمهٔ آب حیوان

باعث رشک فلک گشت بیابان ز نجم   موجب فخر ارم گشت چمن از ریحان

غنچهٔ لاله تابانست چو لعل احمر   قطرهٔ ژاله رخشانست چو در غلطان

بحر تشبیه سپهر است ز لون خضرا   دشت تمثیل محیط است ز فرط باران

رو کش کان یمن فوق دمن نسترون   نازش نهر لبن تو ئے چمن آب روان

چون غزالان ختن کبک دری محو خرام   نیر طاوس چمن مثل پری رقص کنان

مه وشان باده کشان از دل و جان بر لب جوے   مطربان چنگ زنان با صنمان در بستان

صلصلان بانگ زنان دروشبان با صد جوش   بلبلان زمزمه سنجان به هزاران الحان

رهروان را بصد انداز پئے سیر چمن   دمبدم می طلبد شاهد شاخ جنبان

مردمان را پئے نظارهٔ گل نرگس شوخ   صد اشارت کند از گوشهٔ چشم فتان

بگلِ مهتاب سحرگاه ز شبنم در باغ | می نماید چو خدِ پُر عرقِ ماه رُخان

وقت آنست نمایند زر و سیم نثار | مهر و مه بر سرِ هر تازه عروسِ بستان

دور نبود که بجز نوگلِ رنگین ز فلک | آورد زهره حمل را برای قربان

زانکه آمد بره امروز پیِ قربانی | عوضِ نوگلِ بستانِ خلیلِ رحمان

فخرِ نوح و شرفِ آدم و نازِ ادریس | بانیِ بیتِ خدا جدِّ حبیبِ یزدان

منبعِ بحرِ هدیٰ قاعدِ دینِ اسلام | رونقِ بزمِ صفا مبدأ نورِ ایمان

اصلِ غمخواری و ایثار. اساسِ ملت | بیخِ جانبازیِ اخلاص. بنائے ایقان

آنکه مانده پیِ نسلش شرفِ ذبحِ عظیم | از طفیلِ خلفش شاهِ شهیدانِ جهان

قوتِ بازوی شبّر دل و جانِ زهرا | خواجهٔ ذبح امین خاصهٔ ربّ منّان

نیّرِ برجِ شرف فخرِ خلف نازِ سلف | دلبرِ شاهِ نجف سبطِ رسولِ سبحان

خسروِ کشورِ حق مالکِ ملکِ اخلاص — سرورِ دین شہ کونین حسینؑ ذیشان

عارجِ رفعتِ اجلال کلیم اللہِ وقت — خارجِ کربت و آلام مسیحِ دوران

نوگلِ گلشنِ دین بلبلِ بستانِ یقین — اخترِ برجِ صفا گوہرِ درجِ عرفان

حارثِ دشت وغا فارسِ میدانِ ہمم — وارثِ زورِ علیؑ مظہرِ قہرِ یزدان

رخش او خنگ فلک غاشیہ بردار زحل — زین او عقد ثریا و رکابش میزان

مسندش عرش برین صفّہ نعالش گردون — مقعدش دوشِ نبیؐ وہ چہ وقار و چہ شان

احمدا در صفتِ آن شہ عالی درجات — مطلعِ تازہ و پرشور بصد جوش بخوان

مطلع

اے زہے شان تو شاہا کہ گدایت سلطان — وی خہے قدرِ تو آقا کہ عبیدت غلمان

دمِ سپاہِ تو بصد فخر نبی جان جاوش — بر جناب تو بصد ناز سلیمان دربان

بر و حمیدت بطرب جن و بشر ناصیہ سا — بر خبر تحیت زادب حور و ملک بوسہ زنان

غاشیہ بردار تو در بزم ملک صدر نشین — صحنِ ایوانِ فلک پایۂ تو فردوس نشان

از حسینم ہمہ دم گفت رسولِ ثقلین — وجہ این قول عیان است عیان را چہ بیان

از تو باقی است شہا نام محمد در دہر — وز تو ثابت شدہ حقیت دینش بجہان

عَلِمَ اللہ رضای تو رضای داور — شَہِدَ اللہ ولای تو کلیدِ غفران

بر تو واجب صلوٰة است بقول احمد — بر امم حب تو فرض است ز نصِ قرآن

پارہ پارہ شود از عکس ہلال علمت — جامۂ ہستی اعدای تو مانند کتان

اسم پاکت ہمہ اقوام و ملل را آمن — خاک کویت ہمہ اسقام و علل را درمان

ناوکت تیر قضا صیدِ تو نسرِ طائر — گوی تو مہر درخشان بہ سپہرت میدان

پای اصحاب صبا رخش تو زینت دہِ عرش — کفش احباب ارم بخش تو تاج رضوان

شیعہ ات ناجی و محبوب جزایش فردوس — دشمنت عاصی و مغضوب سزایش نیران

یافته از تو دو عالم سبق صبر و شکیب — وز تو آموخته تسلیم و رضا کون و مکان

داغ اکبر، غم عباس، فراق قاسم — زخم تیر و تبر و خنجر و شمشیر و سنان

دل شکسته، وطن آواره، الم دیده، حزین — قلب تفته، جگر افگار، گرسنه، عطشان

با همه رنج و همه کرب و همه درد جگر — با همه صبر و همه شتم و همه زخم لسان

جنگ کردی به هزاران سپه شام ز تیغ — خوش دعائی پی اعدا بنمودی ز زبان

ضیغم غاب شجاعت که شنیدست چنین — مالک مملکت حلم که دیده است چنان

پی به پی معجزه پیدا ز سرت در همه جا — چه بچاه و چه به تنور و چه بر نوک سنان

گاه در خیمهٔ نصرانیه شد هادی حق — گاه در دیر شده قاعد دین یزدان

از ازل در غم تو پیر فلک سینه کبود — تا ابد حور و ملائک بعزایت گریان

دمبدم [illegible] باد صبا [illegible] — پی به پی رعد بما هست بانم نالان

دمبدم باد صبا می‌کشد

احمدا بس کردگر نیست مجال گفتار | ماند نے طاقت تحریر نہ یارائے بیان

نہ سرم را نہ دلم را ست بجا ہوش و حواس

نہ قلم را نہ زبان راست بہم تاب و توان

در ثنائے امام ابرار حضرت عابد بیمار

آه از تفرقه پردازیٔ چرخ غدّار — کز جفا و ستمش دور فتادم ز دیار
پئے بہ پئے صحبتِ یارانِ وطن آخر شد — از بد اندیشی و جور فلک ناہنجار
تشنهٔ شربتِ دیدار اعزه گشتم — می چشم تلخیٔ دوری اقارب ہر بار
بی سکونم سحر و شام چو گردون ہیہات — بسته تقدیر مگر در کف پایم پرکار
باغبان ازلم دور فگنده افسوس — از گلستان وطن سبزهٔ بیگانه وار
غنچهٔ خاطرِ من گشت ز غم پژمرده — زار از فرقتِ احباب شدم ہمچون خار
داغ چون لاله بدارم ز جدائی در دل — خاطرم ہمچو کمان است ز اندوه فگار
دائما بر روش مہر گیا در گردش — خانه بر دوش شقایق صفتم لیل و نہار
گر شبے گشت بصحرای خزان دیده مقام — روز دیگر شد و بر دشت بآشوب گذار

تابش مہر و نم ژالہ کشیدم چو نبات — سردی و گرمی ایام چشیدم چو ثمار

آخرش کرد اثر آب و ہوائے فاسد — ہمچو نرگس بسفر سخت فتادم بیمار

جسم من خشک شدہ مثل زبان سوسن — زعفرانی شدہ از ضعف عذار گلنار

ہیچ حالم نہ بدہ خوب ولے فکر خدا — صحتم کرد عطا لطف امام بیمار

حضرتِ عابدِ بیمار علیؑ ابن حسینؑ — مونس خستہ تن و اہل مرض را غمخوار

کاشف کرب و الم فارج ہر ہم و غم — مانع رنج و تعب دافع کل آزار

مایۂ قلب علیؑ راحت جان حسنینؑ — قرة العین نبیؐ نور خدائے غفار

قیصر کشورِ حق خسرو اقلیم صفا — خواجۂ ارض و سما ہر دو جہان را مختار

رونق بزم سخا شمع شبستان کرم — نیرِ برجِ عطا مہر سپہر ایثار

مامن حور و ملک جن و بشر را ملجا — منہل دین یقین کہف ثقات و اخیار

زبدهٔ اهل صفا عمدهٔ ارباب هدی | قدوهٔ مجمع زهّاد امام ابرار

دست آن سرور دین بهر خیار ابر کرم | تیغ آن ضیغم حق بهر لعین صاعقه بار

وصف آن سرور کونین برون از تحریر | مدح آن خسرو دارین فزون از گفتار

ملک و جن پی تعمیر اطاقش مزدور | حور و غلمان پی ترتیب رواقش معمار

از سحاب کرمش تازه ریاض خضرا | وز سعیر غضبش فی الشجر الاخضر نار

برق اعجاز نمود از زنار تیغش | فلک تازه پدید ابر ز گرد رهوار

پای سرور گه رفتار بود محشر خیز | لب لعلش دم گفتار بود گوهربار

دارد از ابر کرم مزرع دین را شاداب | سوزد از نار غضب خرمن جان کفّار

شسته از صفحهٔ جودش نعت ناممکن | محو از فیض وجودش شده لفظ دشوار

وعدهٔ پاک بود عرش و ملائک خدّام | صحن اقدس بجهان جنّت و غلمان زوّار

دشمن او بود از باد حوادث رنجور
مخلص او بود ایمن ز دبور ادبار

تا بود لیل بود بخت عدوش خفته
تا بود یوم بود طالع مومن بیدار

حب آن سرور کونین مرا هست سپر
باک دارم چه ز اعداد حسود و اغیار

از ولای شه دینست مرا حصن حصین
آبگینه پی عرفیست ۵ مرا نیست حصار

بارک الله علیما که بدین سلک گهر
میکند عقد ثریا فلک پیر نثار

گرچه حاسد بکند متهم از سرقه ترا
لیک ممدوح تو دانند که چنین نیست شعار

اهل انصاف بدانند که قاآنی را
نه ز سروسه نه سلیست قباله سرقه

احمدا شکر که محسود خلائق گشتی
دال بر عین کمال تو بود این گفتار

۵ عرفی گوید ۵ زمنجنیق فلک سنگ فتنه می بارد + من ابلهانه گریزم در آبگینه حصار ۱۲

معترض را چمنِ نظمِ فرزدق بنما | منتخب کن ز پی ترجمه زان چند اشعار

تا نماند پی بدخواهِ تو جای ایراد | هم عدوی تو بفضلِ تو نماید اقرار

گوید آخر که بود شاعرِ غرّا احمد | از طفیل شہِ سجّادِ امامِ ابرار

هٰذَا الَّذِی تَعرِفُ البَطحَاءُ وَطأتَهُ | وَالبَیتُ یَعرِفُهُ وَالحِلُّ وَالحَرَمُ

آنکه داند شرفِ صفِّ نعالش بطحیٰ | مشعر و حلّ و حرم منسک و بیتِ غفّار

هٰذَا ابنُ خَیرِ عِبَادِ اللهِ کُلِّهِمُ | هٰذَا التَّقِیُّ النَّقِیُّ الطَّاهِرُ العَلَمُ

ابن آن شافعِ محشر که بود خیر وری | پاک و پاکیزه و اتقیٰ جهان را سردار

اِذَا رَأَتهُ قُرَیشٌ قَالَ قَائِلُهُم | اِلیٰ مَکَارِمِ هٰذَا یَنتَهِی الکَرَمُ

روی زیباش چو بینند بگوید قرشی | ختم بر ذاتِ مقدس شده جود و ایثار

يَنْمِي إِلَى ذِرْوَةِ الْعِزِّ الَّذِي قَصُرَتْ عَنْ نَيْلِهِ عَرَبُ الْإِسْلَامِ وَالْعَجَمُ

عارج اوج وقاریست که تا گرد رهش از عرب تا بعجم کس نه رسیده زنهار

يُكَادُ يُمْسِكُهُ عِرْفَانَ رَاحَتِهِ رُكْنُ الْحَطِيمِ إِذَا مَا جَاءَ يَسْتَلِمُ

دور نبود که خود اقدام کند رکن حطیم عزم بوسیدن آن گر کند آن نیک شعار

يُغْضِي حَيَاءً وَيُغْضَى مِنْ مَهَابَتِهِ فَمَا يُكَلِّمُ إِلَّا حِينَ يَبْتَسِمُ

از حیا چشم نگون دارد و از هیبت آن تا تبسم نه کند نیست مجال گفتار

يَنْشَقُّ نُورُ الْهُدَى مِنْ نُورِ غُرَّتِهِ كَالشَّمْسِ يَنْجَابُ عَنْ إِشْرَاقِهَا الظُّلَمُ

بود انوار هدایت ز جبینش ساطع همچو خورشید کند دور ضیایش شب تار

مِنْ جَدِّهِ دَانَ فَضْلُ الْأَنْبِيَاءِ لَهُ وَفَضْلُ أُمَّتِهِ دَانَتْ لَهُ الْأُمَمُ

جد او کرده نگون فضل رسولان سلف برده گوی سبقت امت او بر اغیار

مُنْشَقَّةٌ مِنْ رَسُولِ اللّٰهِ نَبْعَتُهُ ۔ طَابَتْ عَنَاصِرُهُ وَالْخِيمُ وَالشِّيَمُ

نونهال چمنستان رسول عربی ست ۔ پاک طینت بود و خوش سیر و خوش اطوار

هٰذَا ابْنُ فَاطِمَةٍ إِنْ كُنْتَ جَاهِلَهُ ۔ بِجَدِّهِ أَنْبِيَاءُ اللّٰهِ قَدْ خُتِمُوا

گر نه دانی بشنو راحت جان زهراست ۔ جد او ختم رسل هر دو سرا را مختار

اَللّٰهُ شَرَّفَهُ قِدَمًا وَعَظَّمَهُ ۔ جَرٰى بِذٰلِكَ لَهُ فِي لَوْحِهِ الْقَلَمُ

ایزدش داد وقار و عظمت ز ازل ۔ در ثنایش شده بر لوح قلم گوهر بار

اَللَّيْثُ أَهْوَنُ مِنْهُ حِيْنَ تُغْضِبُهُ ۔ وَالْمَوْتُ أَيْسَرُ مِنْهُ حِيْنَ يَهْتَجِمُ

هیبت شیر عرین هیچ و بود مرگ آسان ۔ خشمگین چون شود آن مظهر قهر قهار

فَلَيْسَ قَوْلُكَ مَنْ هٰذَا بِضَائِرِهِ ۔ اَلْعُرْبُ تَعْرِفُ مَنْ أَنْكَرْتَ وَالْعَجَمُ

کسر شانش نه بود گر نه شناسی قدرش ۔ از عرب تا بعجم داندش ای ناهنجار

كِلْتَا يَدَيْهِ غِيَاثٌ عَمَّ نَفْعُهُمَا — تُسْتَوْكَفَانِ وَلَا يَعْرُوهُمَا عَدَمُ

هر دو دستش بود از فضل خدا کهف انام — کف او نیست تهی بلکه بود دریا بار

حَمَّالُ أَثْقَالِ أَقْوَامٍ إِذَا قَدَحُوا — حُلْوُ الشَّمَائِلِ تَحْلُوا عِنْدَهُ نَعَمُ

حامل بار دیونِ امم و فیض رسان — منعم و پاک خصائل بود و نیک شعار

مَا قَالَ لَا قَطُّ إِلَّا فِي تَشَهُّدِهِ — لَوْلَا التَّشَهُّدُ كَانَتْ لَاؤُهُ نَعَمُ

شہد اللہ نہ گہے جز بہ تشہد لا گفت — لا نعم بود تشہد چو نبودش در کار

عَمَّ الْبَرِيَّةَ بِالْإِحْسَانِ فَانْقَشَعَتْ — عَنْهَا الْعَنَايَةُ وَالْإِمْلَاقُ وَالْعَدَمُ

جود و احسان عطایش بجہان گشت محیط — عسرت و فقر و عنا کرد ز ہر سمت فرار

مِنْ مَعْشَرٍ حُبُّهُمْ دِينٌ وَبُغْضُهُمُ — كُفْرٌ وَقُرْبُهُمُ مَنْجًى وَمُعْتَصَمُ

زان گروہیست کہ دین ہست ولای ایشان — بغض شان کفر و بود قرب ملاذ اخیار

إِنْ عُدَّ أَهْلُ التُّقَى كَانَتْ أَئِمَّتَهُمْ — أَوْ قِيلَ مَنْ خَيْرُ أَهْلِ الْأَرْضِ قِيلَ هُمُ

قدوۂ اہل صفا یند شماری چو ثقات — عمدۂ اہل زمینند بپرسی چو خیار

هُمُ الْغُيُوثُ إِذَا مَا أَزْمَةٌ أَزَمَتْ — وَالْأُسْدُ أُسْدُ الشَّرَى وَالْبَأْسُ مُحْتَدِمُ

غیث وابل ہمہ در موسم قحط و سختی — لیث باذل ہمہ در معرکۂ گیر و دار

مَنْ يَعْرِفُ اللهَ يَعْرِفْ أَوَّلِيَّةَ ذَا — وَالدِّينُ مِنْ بَيْتِ هٰذَا نَالَهُ الْأُمَمُ

ہر کہ حق را نہ شناسد نہ شناسد قدرش — احمد ار یافتہ خلق از در او دین و قار

وله

کنج عزلت بہر راحت چون شہ خاور گرفت — بر سر آسمان جایش مہ انور گرفت

انجمن آراستہ با ثابت و سیّارگان — رونق از تنویر مہ این مجلس اختر گرفت

آنکہ از جای صدارت گفتگو آغاز کرد — کان منم کز پرتو من نوع بحر و بر گرفت

چون هلال ضو فگن بودیم در آغاز ماه
گوش لیلای شب از ما گفتی زیور گرفت

چون شدم بدر منیر از فضل خاص ایزدی
زال گیتی از فروغم نقرئی چادر گرفت

گاه ابروی بتانم گه جبین شاهدان
گاه از من کجکلاه چرخ تاج زر گرفت

چون بهاله در شوم بخشم بگل آب حیات
بارها گیتی به فیضم زندگی از سر گرفت

مشتری گفته بلی از نور تو روشن جهان
وز ضیای روی تو این آسمان افسر گرفت

حرف زد زهره توئی فرمانروای بحر و بر
فیض لاتحصای از ذات تو خشک و تر گرفت

هم عطارد پا شد و برخواند تحریر بلیغ
حسن گردون از ان حیرت ببام و در گرفت

میر مجلس عابد شب باشد ای افلاکیان
وین مصلای فلک در رفعت برتر گرفت

قیصر شب گفت کز ارکان دولت مرحبا
اینهمه گفتار چادر گوشهٔ خاطر گرفت

من ولے عابد نیم عابد بود ابن الحسینؑ
کز قدومش زیب و زینت مسجد و منبر گرفت

آنکه باشد خسرو اقلیم زهد و اتقا | وانکه در ملک عبادت جای پیغمبرؐ گرفت

از قد طوبی مثالش سرو قامت یافته | وز شمیم بوستانش شمهٔ عنبر گرفت

نکہتے از گیسوی او عنبر سارا بیافت | پرتوی از عارض او لالهٔ احمر گرفت

میش را در عصر او ضرغام چوپانی نمود | طفل را در عهد او گرگ از کرم در بر گرفت

از در خور بذل و جودش لعل شد خون در جگر | وز کف دریا نوالش آبرو گوهر گرفت

هر دو عالم از طفیل او پذیرفت انتظام | زورق گردون زمین ذات او لنگر گرفت

باب او باشد حسینؑ آن خامس آل عبا | آنکه فطرس از طفیلش باز بال و پر گرفت

جد او بوده علیؑ مرتضی کاندر مصاف | ذوالفقارش باج جان از مرحب و عنتر گرفت

آن علیؑ کز کشته ها بسته به خندق پشته ها | آن زبردستیکه تنها قلعهٔ خیبر گرفت

بانگ طبل رعد آسایش بهنگام نبرد | حصن گردون را فرو همچو غو تندر گرفت

هرچه باشد در دو عالم خاص از ان علی ست | انچه دارد هفت کشور از در حیدر گرفت

وله

برخیز و در بیا ای ساقی گلفام من | می بیار و هر بده ایجان من در کام من

لا تعد مینا بیار و تا ابد ساغر بزن | تا میان میکشان تا حشر ماند نام من

تا بماند دور مهر و ماه باشد در جام | خنده زن ساغر بود بر گردش ایام من

مینا

ساقیا آید چه از مینا چه از جام و سبو | هان فرو ریز از کرم خمخانها در کام من

ساقیم تنها نیم از فضل رب ذو الکرم | بنگر اینیدم در بزم یاران می آشام من

ناصبورم بی شکیبم تشنه ام دارم خمار | العجل ثم العجل ای شوخ دل آرام من

ساقیا بهر سرم سویم نگاهی از کرم | چند باشد در الم این خاطر ناکام من

بی ثمر خمها بیار و بی حذر میده مرا | کز جهان بیغم شوم باشد بخیر انجام من

می بنوشم آن قدر مدهوش باشم آنچنان	بی خبر گردد ز دنیا تا دلِ بدنام من
در شبستانم بیارا از طاق گردون آفتاب	تا شود هی خنده زن صبح روشن شام من
هان شراب آتشین ده در ایاغ من چنانک	حدّتش آتش زند در خرمنِ آلام من
آن مصفا مے بده ساقی که هنگام نشاط	قطرهٔ زان پاک شوید صفحهٔ آثام من
آن شرابِ تند و ناب آور که از نظّارہ اش	هی زند جوش و لا در هر رگِ اندام من
آن رحیقِ بی ضرر ده کز صراطِ مستقیم	رو نه گردانم دمی لغزد نه گاهی گام من
آن شراب الصالحین نوشم که ناید بر زبان	حرف دیگر جز ثنای آمرِ آرام من
کیست آن مقصود من ای ساقی ذوالجود من	هان بگو مفهوم من فهمی گر استفهام من
ای کجا صبرم کشم تا انتظار یار سخت	گوش بگشا بشنو از من شرح این ابهام من
باشد آن ممدوح من ظلِ خدا ای ذوالمنن	شافعِ روزِ محن پوشندهٔ آثام من

سید السجاد زین العابدین ابن الحسینؑ   کاشفِ آلام من سم دافعِ اسقام من

بحر عرفان کنز غفران مخزن ایقان عین عدل   اصل ایمان نفس قرآن حافظ اسلام من

ای نثار جان نثارش هر چه از آن منست   وی فدای فدیه‌اش جان من و اقوام من

خاک پایم توتیا گردد پی چشم ملک   گر رساند بر در او بخت من اقدام من

بر سر کیوان نهد پای تفاخر جا کرم   گر رسد در کوچهٔ آن خسرو دین گام من

قالب سرکش بود ترکش برای ناوکم   قلب اخصایش نیامست از پی صمصام من

مدح او بیرون بود از حیطهٔ امکان من   وصف او افزون بود از حیز افهام من

شان او بالاترست از فهم عقل اولین   کی رسد در کنهِ ذاتِ اقدسش اوهام من

ذکر او آسان نه لفظی دارم ار صد زبان   مدح او ممکن نه حرفی از هزار اقلام من

من کجا توصیف شانِ آن شه والا کجا   بدتر از خبط دماغ است این خیالِ خام من

بهر من ادراک اوصافش خیالست و محال — کاندرین وادی بود ناکام سعی تام من

قاصد باد صبا منت کشم گر از کرم — خدمت آن شاه دین برسانی این پیغام من

سرورا عاجز نوازا در دو عالم یک نظر — بر عیالم بر خودم بر باب من بر مام من

پر ضیا باشد رخ احباب من در خافقین — رو سیه در دین و دنیا خصم نافرجام من

تا بود لیل و نهار ای فارس دشت همم — ابلق ایام ماند از ولایت رام من

میکنم مدحت شها بالطوع دارم آرزو — جبهه سائی بر وصید تو بود انعام من

در مناقب وارث علم سوابق واواخر حضرت امام محمد باقر ع

خط ابیض چو سحرگه بفلک شد ظاهر — نور از پردهٔ گردون بزمین شد صادر

خلعت فاخره پوشید همه موجودات — کرده زیب بدن آفاق لباس باهر

پیر گردون شده مصروف عبادت اول — زال گیتی شده مشغول بطاعت آخر

باز گشته دهن غنچه بوصف ایزد — چشم نرگس شده هم قدرت حق را ناظر

صرف تهلیل شده تحت جبل هر دد و دام — محو تسبیح شده فوق شجر هر طایر

مرغ زد بانگ صلوة سحری در صحرا — تر زبان هم شده ماهی زثنای غافر

مور در جوف ادا کرد سپاس رزاق — مار در رخنه شده حمد خدا را ذاکر

سرو در باغ پی طاعت رب کرد قیام — سبزه بنمود قعود از پی ذکر قادر

شاخ اشجار شده خم با دب بهر رکوع — بار ساجد شده بر برگ بطرز نادر

هرچهار رکع شده مشغول قنوتی به خضوع | هرگیا گفت تشهد به خشوع خاطر

نور را ور زبان مدح جناب غفار | خار را نوک زبان حمد خدای قادر

چون بدیدم همه مخلوق بطاعت مصروف | پا شدم زود و وضو کردم از آب طاهر

با صد اخلاص اذان خوانده اقامت گفتیم | صرف قرأت شدم و قبل رکوع آخر

رَبَّنَا آتِنَا علماً چو بخواندم بقنوت | بعد از سورهٔ اخلاص بقلب حاضر

گشتم آنگه متوسل بامام پنجم | خلفِ حضرتِ سجادؑ جنابِ باقرؑ

آنکه بوده بخدا وارث علم سابق | وانکه بوده به نبیؐ عالم علم آخر

شارح حکم خدا حافظ قرآن مجید | حامیٔ شرع علیؑ دین نبیؐ را ناصر

مبدءِ کون و مکان هر دو جهان را منشا | خالق صبح و مسا ارض و سما را فاطر

حاکم مصر قدر مالکِ استلیم قضا | ناظمِ کشورِ دین ملکِ یقین را آمر

قاطع بیخ فتن مبطل بنیاد فساد ہادم طرح نفاق اصل حسد را کاسر

مونس و منعم و خیار و سخی و ذوالجود باذل و بادل و فیاض و غنی و شاکر

عابد و زاہد و اتقا و صفی و صافی خاضع و خاشع و قنّاع و غیور و صابر

وارثِ علم لدن عالم اخبار و صحف واقفِ سرّ نبی راز خدا را ماہر

در صدف از کرم آن گہر بحر عطا دُرِ خوش آب شود قطرۂ ماء ماطر

معجزاتِ شہ والا بحضیض اندازد حرف ہائے کہن کاہن و سحر ساحر

داخلِ خلد شود یوم جزا بی پرسش ہر اثیمے کہ بود روضۂ شہ را زائر

بار آرد ز قضایش شجر خشکیدہ نخل ہا بد بر رضائے شہ دین ہر عاقر

در دم جود و عطا کنز بہ بخشد بسیار در گہِ بذل و سخا گنج بپاشد وافر

دامنش روز جزا جرم خطا را پوشش رحمتش پیش خدا عیب و گنہ را ساتر

سرکشی خفته ز بیمش بدرون فاسق — خودسری رفته ز خوفش بدماغ کافر

مومن آن شهِ دین را ز قیامت بصراط — بیخطر از همه آفات بگردد عابر

گر زبان گشته ز تقریر ثنایش عاجز — هم قلم مانده ز تحریر صفاتش قاصر

وصف او فوق تر از فهم و خیال شارح — مدح او بیشتر از وهم و گمان شاعر

احمدا شکر بجا آر و بکن سجدهٔ رب
کز ثنای شهِ دین گشت زبانت طاهر

در مدح امام ناطق حضرت امام جعفر صادق ع

سپاسِ فراوان بدرگاه خالق
که طبع مرا کرد از بسکه شایق

به تمجید شاهی فلک بارگاهی
شفیع امم مظهرِ نور خالق

امیرِ عطاپاش امامِ دو عالم
مسمّٰی به جعفر ملقب به صادق

وسیع المعارج رفیع المدارج
دفیع الحوادث منیع الطوارق

بحکمِ خداوند بالطوع تابع
به پیغمبر النعل بالنعل طابق

امینِ رموز و کلیدِ غوامض
علیمِ حقایق فهیمِ دقایق

پئے کشتِ دین دست او مزن ساکب
پے خرمنِ کین نگاهش صواعق

چو قرصہ نہ خوانش بود شمس بازغ
چو نقل طباقش بود نجم بارق

کند هر که نظارهٔ روئے انور
نه بیند دگر سوئے خورشید شارق

مثالش نه بیند کسے در مغارب　　همالش نیابد کسے در مشارق

وزدیک رہے گر نسیمے زخلقش　　بروید هم از سنگ خارا شقایق

چو خیزد شمیمے زگیسوی مشکین　　خزان دیده صحرا بگردد حدایق

بدشتِ دغا گر زند چین برابرو　　کشد گرز غیظ آستین تا مرافق

بود خشک از خوف خونِ مخالف　　شود آب زهره به جسمِ منافق

فشاند چو موئے ز ریشِ مقدس　　کشاید چو تارے زگیسوی باسق

برند آن پئے هدیه غلمان به جنت　　برین فدیه گردند حوراز سرادق

بود لطف او غیث وابل به مومن　　بود قهر او برق خاطف به فاسق

زموئے پریشان او شام محشر　　زچاکِ گریبان او صبح صادق

بیاضِ خد او سوادِ خطِ اُو　　نه در صبح روشن نه در لیل غاسق

به یزدان بود کاذب آن کس که گوید | که بطن زمین زاده احمق ز صادق
به قرآن بود جاهل آن کس که داند | که چشم فلک دیده از د مرد فایق
به اسمائے فارس بُده سعد مفتون | بر اسم تو ام اے شہنشاه عاشق
به لیلائے موئے تو واللیل مجنون | به عذرائے روئے تو والشمس وامق
بود سایه چتر تو مهر تابان | ز نور جبین تو ماه است سارق
کلیم خدا بود موسے ولے تو | کلام خدائی اگر قرآن ناطق
تو بودی به میکال دانا معلم | بروح امین نیز باشی تو سابق
ز رائے تو شمه فنون اواخر | به نزد تو ذره علوم سوابق
ز نکته صفات تو معجز نمائی | ز ادنے فے خمید تو آید خوارق
به پیش تلامیذت اطفال مکتب | فقیهان کامل حکیمان حاذق

اگر گویمت قاسم رزق عالم — نگردد منافی احکام رازق

ورت باعث بدو خلقت نویسم — نباشد مخالف ز مرضی خالق

اگر دانمت ممکن غیر واجب — بود این به نهج شریعت مطابق

وگر خوانمت واجب غیر ممکن — بود این براه طریقت موافق

نیاید ز تو جز اله سرزد — بوصف شه دین نباشی تو لایق

کنی هر چه تعریف از وهست برتر — کنی هر چه توصیف از وهست فایق

در شان مخزن مراحم حضرت امام موسی کاظم علیه السلام

چو چشم خلایق شده دوش نائم
پئے استراحت بگشتیم عازم
هنوز از خیالات خوابم نبرده
که گرشته سروشی براحت فراحم
نمایح ز سوز دل آغاز کرده
ستاد آخر بدین جوربیوقت لائیم
که ای عبد فرمان بر حرص و شیطان
اسیر هوا بندہ نفس ظالم
نداری گهی اجتناب از مناهی
نه پرهیز کردی دمے از مآثم
کنی پیشه پے اکتساب معاصی
کنی دمبدم ارتکاب محارم
سراسیمه گشتی بوادی عصیان
سراپا شدی غرق بحر جرائم
گرفتم که کردی بهم مال دنیا
مگر زاد عقبا نکردی فراهم
تلف جان نمودی بتحصیل دولت
نبسته عمر کردی بجمع دراهم

ضرورت بدانی حصول محاصل | غنیمت شماری تو کسب غنایم
سبکدوش ماندی گر از بار احسان | گران جان گشتی ز وزر مظالم
دماغم پراگنده گشت و منغص | ازین حرف لا معنی و نا ملایم
جوابش بگفتم که ای پیک نا اهل | نباشد مرا وعظ و پند تو لازم
خودم معترف بر گناهان ماضی | بعصیان پیشین منم بسکه نادم
ولی باز دارم امید شفاعت | ز باب الحوائج مددگار آثم
مغیث گنهگار و ماحی عصیان | شفیع امم اعنی موسی کاظم
عمیم العطایا وسیع المدارا | نصیر البرایا کثیر المراحم
جهان سخا و سپهر مواهب | سحاب عطا و محیط مکارم
حفیظ اصاغر معین اکابر | امیر افاخم امام اعاظم

بود مژه او بهر فجار پیکان ‌ ‌ پئے کافران ابرویش تیغ صارم

زلطف عمیمش شد آزاد یوسف ‌ ‌ زفیض دعایش شد ایوب سالم

اگر بر پیمبر درود است واجب ‌ ‌ برین صحبت حق سلام است لازم

بر عدل او ظلم انصاف کسرے ‌ ‌ بر جود او بخل ایثار حاتم

شها از پے مومن خسته جانے ‌ ‌ کند چشم لطف تو کار مراہم

غلام تو کسرے و فغفور چاکر ‌ ‌ عبید تو خاقان و قیصر ملازم

نقیب تو موسے و چاوش عیسے ‌ ‌ خضر حاجب است و الیاس خادم

بود اصل کین را سنان تو مبطل ‌ ‌ بود بیخ شر را حسام تو هادم

زفیض تو جامے بجمشید حاصل ‌ ‌ سلیمان ز دربار تو یافته خاتم

زمین در ہوا از ضیائے تو ساکن ‌ ‌ فلک بے ستون از فضائے تو قایم

جعاب خدنگ تو اجسام اعدا | قراب حسام تو اندام ظالم

عدار احمد اخوف فردای محشر
که باشند شفیع تو موسی کاظم

در ستایش غریب الغربا امام علی الرضا علیه السلام

از پس ماه صیام شد چو عیان صبح عید | گشت اثر خرمی در همه عالم پدید
هر کس و ناکس شده محو به تزئین خویش | بی خبر از آنکه عید نیست ز ثوب جدید
در فرح و انبساط طفلک و برنا و پیر | چون شتر بی مهار از پی مرکب دوید
حیف ندانند سفیه نیست عطا یکبار | ترک خطا یا کند مرد عقیل و رشید
از پی آن سنت عید کو شناسد طریق | کی برساند به حق ... اکل دقیق و ثرید
آنکه بود روز و شب محو به لهو و لعب | گفته اندیشه مهلک یوم الوعید

إنما العيد لمن خاف الوعيد
ليس العيد لمن لبس الجديد
إنما العيد لمن ... الدقيق
ليس العيد لمن ركب المطايا
إنما العيد لمن ترك الخطايا
... قول حضرت امیر علیه السلام

حرف زند بی محل ز انکه ندارد یقین — گر ز پی هر لفظ او هست رقیب عتید

کار شنیعه کند چونکه نداند جهول — هست یسار و یمینش کاتب فعلش قعید

نیست اگر بوالهوس قایل بعث و نشور — وسوسه دارد بدل ذلک رجع بعید

هرزه چه دارد گمان کز پس خلق جهان — باز ندارد خدا قدرت خلق جدید

نیست اگر منتظر طعمهٔ دوزخ شدن — چون شود از آن بلند نعرهٔ هل من مزید

چون بیسارش نهند در صف محشر ملک — نامه اعمال او نقش ضلال بعید

چون شود ارشاد حق کی سگ دنیا پرست — حدت نار جحیم تلخی ماء صدید

از پی آنست عبید کو چو رسول کریم — میکند از جان و دل حمد خدای حمید

تارک لذت شود محو به طاعت شود — همچو علی الرضا خاصه رب مجید

مخزن صبر و رضا معدن صدق و صفا — منبع مهر و وفا شافع روز وعید

ذق ۱۲ انک انت العزیز الکریم ۱۲ دخان

ما یلفظ من قول الا لدیه رقیب عتید ۱۲ سورهٔ ق

اذ یتلقی المتلقیان عن الیمین وعن الشمال قعید ۱۲ ق

ءاذا متنا وکنا ترابا ذلک رجع بعید ۱۲ ق

افعیینا بالخلق الاول بل هم فی لبس من خلق جدید ۱۲ ق

یوم نقول لجهنم هل امتلأت وتقول هل من مزید ۱۲ ق

ولکن کان فی ضلال بعید ۱۲ ق

من ورائه جهنم ویسقی من ماء صدید ۱۲ ابراهیم

نسل رسول کریم صاحب خلق عظیم — هم بمدارا فرید هم به تلطف وحید

خادمش اسفندیار سنجر و قیصر غلام — چاکرش افراسیاب خسرو و کسری عبید

بادشهان جهان بوسه زنان بر درش — قدسی و حور جنان سجده کنان بر صعید

از پی اتباع او اجر ثواب جزیل — در پی اعدای او سوط عذاب شدید

حب محبان او بخشش رب را سند — خدمت دربان او باب جنان را کلید

صفحهٔ تاریخ دهر بر کرم او گواه — قصهٔ مذکور ذیل بر شرف او شهید

راوی صادق مقال کرده روایت چنین — چون به امام رضا عرضه مامون رسید

کای شه گردون مقام سرور عرش احتشام — هر دو جهان را امام ظل تو بادا مدید

هست تمنای ما تا همگی در نماز — خوش بکنیم اقتدا در عقب روز عید

ما همه از بهر چشم کرده پی علمای دین — گر کنی دعوت قبول نیست ز لطفت بعید

اونکه آن شاه دین کرد این ماجرا — لیک چو اصرار او دید ز احسان فزید

شه ز روی کرم ردّ سوالش نکرد — سرور ما در همین مصلحت حق پدید

همچو رسول خدا کرد عمامه بسر — برد یمانی او بر قد رعنا کشید

شاه ز دولت کده راهی مسجد شده — یا که ز برج شرف خور ره مغرب گزید

شهر ز ضیای رخش هر دو جهان منجلی — شعشعهٔ چهرهٔ فرخش تا سر گردون رسید

از خط او چار سو گشت هوا عنبرین — وز دم او کو بکو باد بهاری وزید

ساحت بستان شده رونق باغ جنان — لا تعد از هر نهال سر زده طلع نضید

هر شجر از لطف او خلعت تازه گرفت — وز حجر از فیض او لاله نعمان دمید

از پی دیدار او زود برآورده سر — سبزه ز هر مرغزار و حبه ز حب الحصید

هم به طرب در جهان شد قد طوبی بلند — هم بفرح ز آشیان بلبل سدره پرید

سرور دین با خضوع کرد بداور رجوع | بهر رکوع از خشوع قامت زیبا خمید

پے بہ پے و بار بار سجده باری نمود | دمبدم و زار زار ناله دلکش کشید

بر شده از بام و در تا فلک آواے حمد | غلغل تسبیح حق گوش ملایک شنید

نعرهٔ تکبیر او سینهٔ گردون شگافت | نالهٔ دلگیر او پردهٔ غفلت درید

حور و ملک جوق جوق بهر زیارت شتافت | جن و بشر فوج فوج بهر اطاعت دوید

خلق خدا یک جهان در همه جوش و خروش | از پے پابوس او با دل و بیم رسید

فوج ستمگر که بود بر سر آتش حیث در جلو | خسرو کونین را بر سر پا چون ندید

زا شهب خود هر سوار آمد با ید پس شتاب | بیخود و در اضطراب خود ز خنجر درید

چون برسید این خبر تا به وزیر ملک | خدمت مامون فرست با همه عجلت برید

گفت که ای شهریار این گل دیگر شگفت | زامر خود تو بهر تو باد مخالفت وزید

گر نه مدادالهی خالق گردد ز تو ‌ ‌ ‌ یوم تغابن شود از پی تو روز عید

زین سخن بی ثبات مالک طبل و علم ‌ ‌ ‌ گشت ز اورنگ تاج بی سببی ناامید

نامه در اضطراب خدمت سرور نوشت ‌ ‌ ‌ بود ز مشتش عیان حضرت خوف شدید

کی شه اقلیم حلم گشته پر آشوب شهر ‌ ‌ ‌ می سزد الآن ترا گوشه عزلت گزید

شاه زده باز گشت خانه نشین شد بگو ‌ ‌ ‌ نیامده بیرون دگر تا ز دغا شد شهید

در غم او از زمین شد بفلک دود آه ‌ ‌ ‌ وز الم از چرخ خون بر سر گیتی چکید

ناوک اندوه و غم سینه حیدر گرفت ‌ ‌ ‌ خنجر درد و الم قلب پیمبر درید

بنت نبی در هزار شد ز الم بی قرار ‌ ‌ ‌ وز غم او در لحد موسی کاظم تپید

نور نگاهش تقی خاک به سر شد ز غم ‌ ‌ ‌ خار یتیمی صد آه در دل نازک خلید

خواهر شه فاطمه در سپر طوس بود ‌ ‌ ‌ چون خبر جانگسل ناگه ز بر قم شنید

هوش نه ماندش بجا از بز ناقه فتاد — صدمه بجدا از ان در تن اقدس رسید

هیچ نه مانده دگر تاب و توان سفر — کرد اقامت به قم تا به لحد آرمید

ابر به جو السماء در غم او خون گریست — باد صبا در چمن هر نفس آهی کشید

جن و بشر بر زمین حور و ملک بر سما — سینه زنانم کبود دیده ز گریه سفید

احمد شیرین زبان لایق تحسین بجود — با همه شغل کثیر این همه گوهر سدید

شکر که از فضل حق وز کرم شاه طوس
گشت تمام در ملک به نهج و بطرز جدید

در مدح حضرت امام علی رضا و حضرت امام محمد تقی علیهم السلام

ای شمس چون طالع شوی بر طوس تسلیم رسان
در حضرت موسی رضا آن آفتاب غروشان

ای بدر چون لامع شوی بر شمسهٔ ایوان او
برگو سلام من بآن ماه سپهر امتنان

ای نجم چون ساطع شوی بر قصر آن سلطان دین
با صد ادب برسان تحیاتم بآن برج امان

ای ابر چون بر روضهٔ اقدس شوی سایه فگن
کن عرض احوالم بآن ظل خدای دو جهان

ای قاصد باد صبا چون در خراسان بگذری
هی بوسه زن بر آستان شاه و پیغامم رسان

کی شاهد رب غفور ای خواجه یوم النشور
ای حامی ما در قبور ای قاسم نار و جنان

ای فارج کرب الم وی کاشف هر رنج و غم
ای داروی درد و الم وی چاره بیچارگان

یا ایها الشمس الشموس ای مونس کل نفوس
یا ایها المدفون طوس ای حافظ پیر و جوان

ای غمگسار مفلسین وی همدم اندوهگین
ای یاور درماندگان وی دستگیر بیکسان

در شوق طوف در بیت ... یتیم

در اشتیاق طوف و گریست بتیم صبح و مسا — زده دم بپای کربلا بر آستان خود بخوان

در بحر عصیان غرقه ام دارم وی چشم کرم — ای شافع کل امم ای دستگیر مومنان

دارم شها پیش نظر لا تقنطوا لم تبتئس — پابوس از لطف توام ای سایه رب جهان

کرده در اصلاع بهار ایشا هدین طاغون بروز — حر الوباء الحاطمه کن متقی بر مومنان

هم والدین و اقربا هم اهل و اطفال مرا — در حفظ و امن خود بدار انجا من خرد و کلان

افتاده ام بی مونسی در عالم غربت شها — بر حال زار من نگر بهر نقی شاه جهان

روح روان فاطمه جان جهان [illegible] — نور نگاه مجتبی دلدار فخر مرسلان

تاج دین سلطان حق شاهنشه جود و ملک — مختار بر ارض و سما فرما تو ای انس و جان

چرخ همم مهر علا گنج نعم کان وفا — ابر کرم بحر سخا کوه حشم کهف امان

ای احمد شیرین زبان قند مکرر هم بخش — حالا ثنای هر دو تن کن با ادب یکجا بیان

مطلع ثانی

آن سرور ارض و سما این خسرو هر دو جهان	آن خالق صبح و مسا این آمر کون و مکان
آن مالک ملک یقین این قیصر اقلیم دین	آن باعث خلق زمین این موجب بود زمان
آن مخزن جود و عطا این معدن بذل و سخا	آن منبع مهر و وفا این مرجع صاحبدلان
آن شارح شرع متین این جامع دین مبین	آن صاحب مهر نگین این مالک طبل و نشان
نور نعت آن سرور بود از حیطهٔ فهم و خیال	توصیف این افزون بود از حیز وهم و گمان
از آب چشمهای آن سرسبز شد هر هشت خلد	و نه پایهٔ منتهای این خم پشت نه آسمان
موسی بطور از نفع رطب اللسان در مدح این	عیسی بچرخ چارمین در ذکر آن گوهرفشان
آن اختر برج رضا این گوهر درج صفا	آن زیور عرش امان این زینت چرخ ضمان
آن دافع رنج و محن این رافع کرب و شجن	آن قاطع شر و فتن این مانع نقص و زیان

نے ہے در دو جہان مخلوق نبود ہمچنین
علی ہے در دو سرا مولود نبود ہمچنان

در بزم آن وافی نعم انور چو مصباح کرم
در رزم این عالی ہمم اقہر چو ضرغام زیان

آسان نباشد چون ثنای مصطفی تعریف این
ممکن نباشد چون صفات کبریا توصیف آن

عاجز بود جن و بشر در وصف آن گردون نشین
قاصر بود حور و ملک در مدح این جنت نشان

تمجید آن عالی گہر حقا نگنجد در دہن
تحمید این والا منش باللہ نیاید از زبان

ہرگز نزادہ پیش ازین ہمتا آن لطف زمین
گاہے نہ بیند بعد ازین امثال این چشم زمان

جرم خطایت گر کند محوائے علیہم اجمعین
گردد ترا از لطف دیگر جنت الماوی مکان

در توصیف حضرت امام عاشر نقی الطاهرؑ

مطلع

آه از چرخ و از زمین فریاد / می نیاید ز هر دو جز بیداد

این بشورش ز غدرِ آن غدّار / آن بگردش ز کید این کیّاد

جسم آن از سزای این نیلی / خاک این از جفای آن برباد

سینهٔ آن ز ظلم این غربال / خاطر این ز جور آن ناشاد

این نهفته چو سبزه اندر دام / وان نشسته چو در کمین صیاد

حیف زین جنگ زرگری صد حیف / گشت عالم تمام تر برباد

نی سکندر بماند و نی دارا / نی فریدون نه قیصر و نه قباد

شد مظنّه روایت وامق / شد فسانه حکایت فرهاد

ماند عالم ز کاملان خالی / گشت گیتی ز ناکسان آباد

هر عظیمے سوی عدم رفتہ | هر فخیمے بدام مرگ افتاد
ماند ارسطو برارض نے سقراط | ماند مانی یدهر نے بهزاد
شد فراموش قصۂ اخیار | رفت اخبار صالحین از یاد
شکوۂ دهر احمدا تا چند | تا بکے این شکایت و فریاد
درگذر زین حکایت غمناک | کن سخنهای جان فزا ارشاد
از ثنائے امام عاشر زود | قلب مغموم را بفرما شاد
مایۂ قلب حضرت زهرا | بهجت خاطر تقی جوّاد
راحت جان سیّد الثقلین | نور عین ولیّ ربّ عباد
گلستان خلیل را نوگل | بوستان رسول را شمشاد
حامی دین و ماحی عصیان | رحمت حق شفیع یوم تناد

نفس یٰسٓ و مقصد طٰهٰ | مطلب نون و قاف یا و صاد

معنی انما یرید الله | مدعای لکل قوم هاد

موجب بدو عالم ارواح | باعث صنع خلقت اجساد

قاطع بیخ کفر و شرک و ضلال | قامع اصل کین و بغض و فساد

دافع بغض و کین و شر و فتن | مانع ظلم و جور و حقد و بداد

شد ز فیض نسیم اخلاقش | ثانی خلد جنت شداد

شد ز الطاف آن خور بطحیٰ | ماه کنعان ز قید مصر آزاد

تا قیامت بدی عقیم آدم | گر نبودی وجود شاه مراد

ای تعالی امین کشور دین | وی تبارک امیر ملک داد

ای ز تو گلشن امل شاداب | وی ز تو بارور نهال مراد

نقی ۱۲

انما انت منذر و لکل قوم هاد ۱۲ [illegible] داخل این خطابات بوده.

ربع مسکون ز حزم تو ساکن — وز تو قائم ثلاثهٔ ابعاد

از ولائے تو خالقِ بیچون — ہفت اقلیم را اساس نہاد

گر نبودے وجودِ تو منقوش — نقش بستی نہ عالمِ ایجاد

از تو گشتہ اصولِ دین محکم — وز تو حاصل فروع را بنیاد

از نسیمِ تو کشتِ حق سرسبز — وز طفیل تو باغِ دین آباد

از رضائے تو ای قوامِ جہان — بے ستونے رواقِ چرخ استاد

وز قضائے توای اساسِ زمان — گشت قائم زمین بغیر عماد

نے مثالِ تو چشمِ گردون دید — نے ہمالِ تو بطنِ گیتی زاد

نے خدائے و نے جدا از او — ذاتِ پاکِ تو جمعِ اضداد

بہر تحریرِ مدحِ تو باید — از سوادِ عیونِ حور مداد

بے ولایت نہ با جوے ارزد
پیش معبود طاعتِ عبّاد

بے رضایت نمی شود مقبول
با ہمہ زہد دعوتِ زہاد

اے شہ دین علیم مضطر ہم
بر درت ہست کمترین عباد

جز تو دارد نہ از کسی حاجت
جز تو خواہد نہ از کسے امداد

بذل فرما برُو بہرِ زکیؔ
عمر و اقبال و دولت و اولاد

باد ذُرّیتش طویل العمُر
بہرِ احمدؐ و آلہٖ الامجاد

در مدح خاصهٔ حضرت داور امام ذوالعسکر علیه السلام

دوش چون حجله نشین گشته عروس خاوری
شد ضیا مفقود از آفاق و تاری شد زمی

بر مصلای فلک شد عابد شب چون مکین
باز شد کون و مکان از بهر ساعت منجلی

تا یکی لیکن لباس عاریت دارد بقا
بعد پاسی باز بگرفته جهان را تیرگی

در اطاق تار تنها زیب فکرت سوختم
زان چراغ شاعری افروختم چون انوری

گوهر معنی ز درج طبع روشن ریختم
آب مروارید زان آورد چشم جوهری

گر نگه کردی فروغ ذهن وقاد مرا
سوختی از آتش رشک و حسد هم واقدی

ور شدی آگه ز بحر طبع گوهر زای من
گشتی یکسر غرق در امواج خجلت رودکی

ار بچیدی خوشهٔ از خرمن گفتار من
بهر اظهار تشکر سجده کردی عسجدی

ور شنیدی شمهٔ از مخزن اقوال من
در رموز شاعری عبرت گرفتی عنصری

قوّتِ تخئیل ما را در خیال آوردی بحمداﷲ — نصرت از تلمیذ من جستی نصیرِ ناصری

از مضامین دگر دیدی چه استغنای من — از تخلص هم در آن ساعت ابا کردی غنی

نیست از راهِ تعلّی این همه گفتار من — وین کلام من نباشد هرگز از روی منی

حاشا ﷲ این نه از وجهِ تکبر گفته ام — بل نمودم خالصاً اظهارِ امرِ واقعی

ادعای من بود بر حق که از لطفِ خدا — شد ذکایم حاصل از فیضِ زکی العسکری

آنکه باشد تاجدارِ کشورِ فضل و کمال — وانکه بوده خسروِ اقلیمِ علم و بخردی

نورِ چشمِ مصطفےٰ روحِ روانِ مرتضیٰؑ — راحتِ جانِ تقیؑ و قرّة العینِ نقیؑ

عابد و زاهد تقیؑ و ساجد و ماجد مجید — کافی و وافی وفی و صافی و صوفی صفی

کامل و فاضل ذکی و عاقل و عامل علیم — باذل و باذل جواد و منعم و مفضل سخی

مفخرِ اولادِ آدمؑ رشکِ احفادِ خلیلؑ — افسرِ قومِ عرب اعزاز نسلِ هاشمی

نوح کشتی نجات الیاس بحر مغفرت — عیسی چرخ هدی خضر طریق رهبری

مایهٔ اقبال و نصرت آیهٔ فتح و ظفر — کوکب یمن و سعادت طالع فرخندگی

گوهر دریای رفعت جوهر کان علا — شمس گردون جلالت آسمان سروری

هادی راه طریقت والی اقلیم حق — ناظم ملک شریعت رایج دین نبی

سینهٔ انور بود آئینهٔ راز خدا — خاطر اقدس بود گنجینهٔ سرّ نبی

دشمنش در وادی دوزخ خورد آب حمیم — مومنش نوشد بباغ خلد جام کوثری

گر کسی پرسد مثال آن شه کون و مکان — از سماوات و زمین آید جوابش در نفی

در کف معجز نمای او خذف دُرّ ثمین — وز مس انگشت قدرت مس طلای جعفری

برق قهر او بسوزد خرمن جان عدو — ابر لطف او بسازد نار دوزخ منطفی

یونس از لطفش به بحر از بطن حوت آمد برون — یوسف از فیضش بمصر از محبس غم شد بری

از عطای جود او معدوم شد فقر و عنا — وز سخای بذل او مفقود گشته بی زری

محو شد در عهد او نام و نشانِ هم و غم — سکه زد در عصر او نقش و نگین خرمی

نامهٔ او بوده دستور العمل چون حکم رب — خامهٔ او کرده کارِ ذوالفقارِ حیدری

از نگاهِ او هویدا فر و رعب مرتضیٰ — وز جبینِ او نمایان عز و شانِ احمدی

واجب و لیکن بود صاحب صفاتِ ممکنات — ممکن و تا هم بود دارای وصفِ واجبی

واجبی زین رو که در باطن بده نورِ خدا — ممکنی زین رو که آمد در لباسِ ظاهری

ممکنی زین رو چه کو در عالمِ امکان بود — واجبی زین گونه کو دارد صفاتِ ایزدی

ممکنی از این جهت کو جسمِ انسانی داشته — واجبی از این سبب کو بوده روحِ سرمدی

واجبی زیرا که او بی مثل و بی همتا بود — ممکنی از آنکه دارد قالبی چون آدمی

احمدا بس کن که در میدان وصفِ آنجناب — اشهبِ خامه بپا پیچد چو رخش اسکندری

قدر این دُرہای معنی کَے نداند ناشناس
لیک ممدوح تو سنجد وزن این نظم دری

یا بفہمد نکتہ ہائے این کلام آبدار
آنکہ دارد دستگاہی در زبان پہلوی

چشم اعمیٰ کے بداند حُسن این سلکِ دُرر
قدرِ گوہر شہ بداند یا بداند جوہری

در مدح خلیفة الرحمن صاحب العصر و الزمان

که بنموده رخ زیبا که عالم پر ز انوار است ٭ که مشکین زلف بگشاده که گیتی رشک تاتار است

شمیمی از کجا آمد که صحرا شد همه تبت ٭ نسیمی از چه سو آمد که راغ و باغ فرخار است

که بگشوده دهن اینهم که هر غنچه بود خندان ٭ که جنبیده لب میگون که عرش و فرش سرشار است

که افگنده نقاب از رخ که ظلمت شد دور از بر ٭ که کرده جلوه بر گردون که ساکن بحر زخار است

چه ماهی جلوه گر گشته که آفاق ست نورانی ٭ چه مهر خور پرتو افگنده که هر ذره ضیابار است

چه شاهی ظل گستر شد که گشت ایمان همه ایمن ٭ چه سلطان عدل فرما شد که گیتی پر ز احرار است

امام عصر شاه دهر میر بحر و بر احمد ٭ شد از کتم عدم ظاهر که بخت خفته بیدار است

سرو سینهٔ زهرا و شبل حیدر صفدر ٭ فروغ دیدهٔ احمد ولی رب غفار است

نهنگ قلزم ایمان هژبر بیشهٔ عرفان ٭ امین کشور احسان امیر ملک ایثار است

به مجلس همچو پیغمبر بود میر کرم گستر
مثال حیدر صفدر غضنفر فر پیکار است

چو دست ایزدی دستش چو تیغ حیدری تیغش
موافق را گهربار و منافق را شرربار است

به بزم آن خسرو دوران چو مهر نور افشان
بدربار آن شه ذیشان مثال ابر دربار است

یدش بحری پی مومن نگه تیری پی کافر
کفش ابری به اخیار و نظر برقی به اشرار است

عطا و جود را منبع سخا و بذل را معدن
علوم و فضل را مصدر کلید کنز اسرار است

چو جعفر لطف منانی چو حیدر شیر یزدانی
چو احمد ظل سبحانی به هیجا قهر قهار است

نسیم کوی آن ذیشان بود هر سقیم را درمان
شمیم موی آن سرور دوای کل آزار است

اطاقش خلق را ماوا و رواقش مامن مومن
درش اخیار را ملجا خیامش کهف ابرار است

جبین سا بر درش غفران عبیدش قیصر و خاقان
به پیش آن شه ذیشان تهمتن تن نگونسار است

به پیش جود آن باذل بود قلزم چو یکقطره
به نزد حلم آن سرور مثال کاه کهسار است

بود هر امر را آمر بود کونین را ناظم ۔ دو عالم را بود سلطان بر آفاق مختار است

گهر بار و گهہ جود و بپا شد زر گہہ بخشش ۔ شکر ریز و دم خندہ دُرر افشان بگفتار است

برخ گلشن بقد طوبی بمو سنبل بکف دریا ۔ برو لالہ سیر دیبا بلب گو یا نمک زار است

برخ یوسف بخو یحیی بر و احمد بکف موسیٰ ۔ بفر حیدر بدم عیسیٰ المعنی وجہ غفار است

خجل از روی او حوران اسیر موی او غلمان ۔ بعشق آن شہ خوبان مہ کنعان گرفتار است

بدل از فرقت او لالہ دارد داغ در بستان ۔ بگلشن دیدہ نرگس پی دیدار خونبار است

صفات ذات او یکتا بود اوصاف او بیچون ۔ بود ہمتای او ممکن بعالم امر دشوار است

بود چون وصف آن سرور ز احصای ملک بیرون ۔ لب اکنون بند کن احمد کہ جد و جہد بیکار است

وله

سرور ہر دو جہان شاہ سلام علیک ۔ بادشہ انس و جان شاہ سلام علیک

زبدهٔ اہلِ صفا عمدهٔ اربابِ جود
قدوهٔ صاحبدلان شاه سلام علیک

مرہمِ ہر خستہ تن دارویٔ ہر ہم و غم
چارهٔ بیچارگان شاه سلام علیک

ابرِ کرم بحرِ فضل محض سخا عین جود
کانِ حشم کوه شان شاه سلام علیک

عارفِ ربِّ علا واقفِ علمِ لدن
کاشفِ سرِّ نہان شاه سلام علیک

خاصهٔ ربّ غفور شافعِ یوم النشور
قاسمِ نار و جنان شاه سلام علیک

قامعِ اعدایِ دین قاطعِ بنیادِ کین
دافعِ کفر از جہان شاه سلام علیک

موسیٔ عمران توئی عیسیٔ دوران توئی
شانِ حق از تو عیان شاه سلام علیک

حامیٔ دینِ مبین حافظِ شرعِ متین
ہادیٔ گم گشتگان شاه سلام علیک

سرورِ ہر دشت و در قیصرِ ہر بحر و بر
مالکِ کون و مکان شاه سلام علیک

باعثِ ایجادِ کون علّتِ تکوینِ خلق
موجبِ بود و جہان شاه سلام علیک

حور و ملک انس و جن ہم رسل و ہم خدا | در صفت ہمزبان شاہ سلام علیک
ماہ سپہر جلال نیّر برج جمال | کوکب امن و امان شاہ سلام علیک
زینت عرش علا افسر چرخ برین | زیور ہر دو جہان شاہ سلام علیک
راحت جان بتول قرة عین رسول | نور خدائی جہان شاہ سلام علیک
نائب ختم مآب مہدی ہادی دین | اعنی امام زمان شاہ سلام علیک
ایکہ توئی در حجاب چون قمر اندر سحاب | کے شوی بر من عیان شاہ سلام علیک
از من و از جملہ خلق دیدم و پے بر پے | شام و سحر ہر زمان شاہ سلام علیک

ولہ

مژدہ ایدل کہ جہان از فضل خلّاق انام | شد خزان نو رد مرد آمد بہار سبز فام

از نسیمِ مشکبو گشته ختن صحنِ چمن | شد دمن کانِ بدخشان از شقیقِ لعل فام

صید عنقای نظر را سنبل افگنده کمند | نجم از بهرِ شکارِ طایرِ جان چیده دام

لالهٔ رنگین بود یا ساغرِ گلگون شراب | داغ باشد اندرش یا ته نشین دُردِ مدام

بر سمن شبنم بود یا بر رُخِ مهوش عرق | بر سرِ نسرین بود یا بر کفِ گلفام جام

باغ از لاله مثالِ جنت الماویٰ همه | راغ از ژاله مثالِ روضهٔ رضوان تمام

شاهدِ سوسن بناز استاده طرفِ جویبار | نرگسِ بیمار در پهلوی گُل غرقِ منام

شانه در گیسوی سنبل میزند بادِ سحر | غازه بر رُوی گلستان میکشد ژاله بشام

فاخته بر شاخ نازد در طرفه کوکو زنان | عندلیبِ خوشنوا با شوخِ گُل محوِ کلام

بو الملیح و سار و صلصل میکشد آداهم | زمزمه پیراست طوطی میزند یاهو حمام

رقص از جوشِ طرب طاؤس در صحنِ چمن | در مسرّت می چمد در باغ کبکِ خوشخرام

در چمن استاده سرو و سر خمیده شاخ گل — از پیِ تعظیم و تکریمِ شهنشاه انام

آن مہ برجِ شرف آن آفتابِ عزّ و شان — آن شہ گردون سریر آن سرورِ عالی مقام

راحتِ جانِ بتولؑ و قرة العینِ رسولؐ — شبلِ حیدر نفسِ احمدؐ نورِ حق عرش احتشام

مالکِ کون و مکان شاهنشہِ دنیا و دین — خسرو ہر دو جہان فرمانروائے خاص و عام

حجتِ حق حافظِ دین قائمِ آلِ عبا — کز وجود اوست حاصل ہر دو عالم را قیام

مخزنِ جود و عطا و معدنِ بذل و سخا — مامنِ دنیا و دین و شرعِ احمدؐ را قوام

اخترِ برجِ امامت کوکبِ چرخِ ہدیٰ — نیرِ افلاکِ تقویٰ سرورِ گردون مقام

نائبِ ختمی مآب و خاصۂ ربّ علا — قاسمِ جنّاتِ عدن و شافعِ یوم القیام

آبروی زمزم و نوبادۂ باغِ خلیلؑ — نوگلِ گلزارِ حیدرؑ نازشِ بیت الحرام

جود و احسان را اساس و عدل و انصاف را بنا — کون و امکان را قرار و دین و ایمان را دوام

مؤمنانش یابند از نعمای جنت مستفیض ‌ ‌ منکرینش الحق از نیران دوزخ مستهام

مظهرِ نورِ خدا التفسیر وجهه ذو الجلال ‌ ‌ نائبِ خیر الانام و حافظ خیر الکلام

چاکرِ او قیصر و فغفور و خاقان و خدیو ‌ ‌ سنجر و جمشید و دارا خسرو و کسری غلام

از ضیای لطف او شگفته گلهای مراد ‌ ‌ وز هوای جود او شد بارور نخلِ مرام

لرزد از سهمِ خدنگش تیر گردون بیدار ‌ ‌ ترسد از بیمش فلک چون از قراب آرد حسام

لطف آن شه مزن ساکب از برای مؤمنین ‌ ‌ برق خاطف قهر آن ضرغام حق بهر لیام

از کفِ دریا نوالش بحرِ عمّان آب آب ‌ ‌ وز سحابِ جود آن باذل خجل وابل غمام

ای زهی همّت کز آب تیغ و خون اشقیا ‌ ‌ ق ‌ ‌ وی زهی قدرت که از امر خدا هر صبح و شام

دشمن و صمصام را در جنگ مهمانی کند ‌ ‌ ،، ‌ ‌ مور و ماهی را دهد در خشک و تر آب و طعام

شرک پیش از هیبتِ تیر او بگردد مندفع ‌ ‌ کفر قبل از ضرب تیغ او پذیرد انهدام

نزد ادنیٰ خادم او گوهر اسفل از سفال — پیش کمتر چاکر او جوهر ارذل از رخام

از نسیم کوی او سرسبز شد باغ جنان — وز شمیم موی او جان را معنبر شد مشام

عرش و فرش از حزم او ساکن بود بر جای خود — دو جهان از حزم آن سرور گرفته انتظام

مست راح عشق آن شه قدسی و کروبیان — سرخوش از جام ولایش حوری و غلمان مدام

روشن از مهر جبینش شد همه اجرام چرخ — وز شعاع مهر رویش مندفع گشته ظلام

ادهم گردون بود در اختیارش بی عنان — ابلق ایام رام از هیبت او بی لجام

تیر دست شاه دین را ترکش اندام عدو — تیغ آن شبل عرین را سینهٔ کافر نیام

بر ظهور ذات او باشد دلیل روشنی — نیمهٔ شعبان چراغان کردن هر خاص و عام

قالب ذی روح گردد از رضای او رمیم — زنده جاوید گردد از قضای او عظام

سورهٔ قدر است برهان وجود پاک او[له] — ق — شاه این لیلة القدر است و هم ماه صیام

له تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۵ ۱۲

کیست در دنیا جز آن سلطان دین کز امر رب	در حضورش تا طلوع صبح از آغاز شام
پی به پی روح و ملک آیند از چرخ برین	از پی اظهار حال عالم و بهر سلام
گردد از الطاف او ریش جگرها مندمل	وز مراحم می پذیرد زخم دلها التیام
عروة الوثقی ولای آن ولی کبریا	انبیا هم زان بهر کاری نموده اعتصام
نقش بست از یمن نام او فرادیس الجنان	وز طفیل او پذیرفته دو عالم ارتسام
از پی اعدای او مسکن بود دار البوار	وز پی اتباع او مامن بود دار السلام
از سحاب رحمت او زحمتم همواره دور	دامن او سایه افگن بر سر ما مستدام
انس و جن را جنبش انگشت او منقاد کرد	سکه زد بر ربع مسکون مهر آن گردون مقام
آمده در قبضهٔ او از وراثت ذوالفقار	تا بغرب و شرق از اعدا بگیرد انتقام
مصطفی را حجت قائم سمی یکدگر	آن یکی آخر نبی و این یکی آخر امام

وصف آن شہ از خیالِ عقل کُل بالاتر است	کے رسد در کُنہہ ذاتش عقل و ادراک عوام
اشہبِ خامہ بمیدان ثنای شاہ دین	میخورد اسکندری برگیر ای احمد زمام

احمدِ کج مج زبان با احترام و با ادب
میکند ختمِ ثنایت دین پناہا والسلام

در محامد و مناقب ائمۂ معصومین الطاہرین صلواۃ اللہ علیہم اجمعین الیٰ یوم الدین

ظلمت کفران بود نیّر ایمانِ من — صورت غفران نمود مشعل ایمان من

فطرتم از شر نفور طینتم از بغض دور — پاک ز زنگ فجور شیشۂ ایقان من

قلب مخلّا ز ریب نفس مبرّا ز عیب — مخزن اسرار غیب طبع ہمہ دان من

گلشن من در خزان روکشِ باغ جنان — راحتِ روح روان خار خیابان من

رفعتِ من اوج طور وادی من پر ز نور — سرمۂ چشمان حور ریگ بیابان من

پرتو من بیگمان زینتِ کون و مکان — رونقِ بزم جہان شمع شبستان من

حافظ و شیخ و اسیر پہلوی من درس گیر — انوری و ہم ظہیر طفل دبستان من

قطرۂ اشکم بروح کار کند چون صبوح — منبع طوفان نوح دیدۂ گریان من

معدنِ صبر و رضا مامن مهر و وفا | مسکنِ صدق و صفا کلبهٔ احزان من

داغ دلم پر ضیا همچو قمر در دجے | مطلع صبح صفا چاک گریبان من

از نفسم لاتعد لالهٔ نعمان دمد | قند مکرر چکد از لبِ خندان من

هست ز فضلِ خدا تخت همایون مرا | آرزو دارد هما سایهٔ دامان من

رستم و افراسیاب نزد من افراس آب | طفلکے هر شیخ و شاب پیش جوانان من

همّتِ من بے‌مثال جرأتِ من بے‌همان | خم سر سهراب و زال در صفِ میدان من

صاف چو تیرِ قضا کرد بدشتِ وغا | لشکرِ اعدا فنا کاوشِ مژگان من

کنگرِ چرخ برین عرش علا را قرین | روکشِ مهر مبین شمسهٔ ایوان من

هست بنام خدا آئینهٔ حق نما | مبدءِ ارض و سما مطلع دیوان من

نسبتِ سے در سرم ماه رخان در برم | خنده زند بر ارم فصلِ بهاران من

بہر ست برانم مدام۔ ابلق ایام رام — ترک فلک چون غلام۔ حامل چوگان من

دارم ذہن رسا۔ صاعد عرش علا — زینۂ قرب خدا۔ سلم برہان من

صف نعالم جنان آئینہ دارم شہان — قدسی کرّوبیان۔ مروحہ جنبان من

خسرو گردون نشین قیصر و خاقان چین — صاحب مہر و نگین بندۂ فرمان من

مملکت سنجری۔ سلطنت قیصری — کشور اسکندری تخت غلامان من

سجدہ گہ انس و جان بوسہ گہ قدسیان — تاج سر آسمان کفش امامان من

خسرو گردون قباب شاہ ولایت مآب — نفس نبی بوتراب ضیغم یزدان من

مظہر نور خدا۔ ناصح حق مجتبےٰ — مالک ملک سخا منبع احسان من

صاحب صبر و رضا۔ فدیۂ راہ خدا — خامس آل عبا شاہ شہیدان من

عابد عالی ہمم حامل درد و الم — فارج ہر ہم و غم۔ دافع احزان من

وارث علم سلف مصدر فضل خلف — باقر و الاشرف منبع علمان من[۱۲]

اشرف الاولاد اعلم العلماء ۱۲

سیدِ عالی نسب سرورِ والا حسب	جعفرِ صادق لقب حافظِ ایمان من
معدنِ حق گنج علم کانِ وفا کوہ حلم	کاظمؑ دریای سلم موسیٔ عمران من
آمنِ پیر و جوان ضامنِ خرد و کلان	حافظ ہر دو جہان شاہ خراسان من
خاصۂ رب العباد شاہ تقیؑ و جواد	شافعِ یوم التناد ماحیٔ عصیان من
کافی و وافی وفی صافی و صافی صفی	ہادیٔ امت نقیؑ۔ فدیۂ او جان من
پاک رضی و زکیؑ۔ نورِ خدا عسکریؑ	از مہر ویش جلی شامِ غریبان من
حامیٔ دینِ مبین حافظِ شرعِ متین	سرورِ دنیا و دین صاحبِ دوران من
حجتِ ربِّ کرام دینِ نبیؐ را قوام	باد بر ایشان سلام از من و اخوان من

از شرفِ احمدی ہم بطفیلِ علیؑ

گشت بعالم جلی۔ نام نمایان من

تمت

احمد علی